

ВАСКА РАДУЛОВИЋ

Бити Србин у Хрватској је неописив осјећај

ДИЈЕТЕ ИЗ КОЛОНЕ САВА ЛЕШИЋ, КОШАРКАШ

Жалосно је што је у линчу хрватских медија на мене и моју породицу учествовала и српска заступница

СРБИЈА У НОВОМ САДУ ОБИЉЕЖИЛА ДАН СЈЕЋАЊА НА ЖРТВЕ ХРВАТСКЕ ЗЛОЧИНАЧКЕ АКЦИЈЕ ОЛУЈА

ВУЧИЋ: Никада нећемо заборавити мучеништво наших Срба Крајишника!

СВЈЕДОЧАНСТВО О КРВАВОМ ПИРУ ДРУГЕ ГАРДИЈСКЕ БРИГАДЕ „ГРОВОВИ“

НА ЈАНУСОВИМ ЛИВАДАМА НА БАНИЈИ ПОБИЈЕНО ЈЕ 500 СРПСКИХ ЦИВИЛА!

ЗАВРШЕН 57. КОЧИЋЕВ ЗБОР У СТРИЧИЋИМА

АНУШИЋ:
У ДРУШТВУ
СА КОЧИЋЕМ
УВИЈЕК СМО
ТАМО ГДЈЕ
ВАЗДА ТРЕБА
ДА БУДЕМО!

СЛОБОДАН СТАВ: РАДЕ ЦРНОГОРАЦ

РАСТЕМЕЉЕЊЕ ЈЕДНОГ БЕЗАКОЊА

У дугој историји црногорских политичких извитоперења, посебно мјесто заузима ноћ *богоборног безакоња*, односно доношење антицрквеног и антиуставног Закона о слободи вјероисповијести.

Премда је такав чин затекао у невјерици многе посматраче црногорске политике, могло би се рећи да је акт таквог злодуха – након обимног и обухватног државног пројекта претемељења црногорског идентитета – заправо био очекиван. Његови узроци су видљиви у временском луку, а његове последице су несагледиве и непредвидљиве.

Ко је могао помислити да ће коначни печат на растемељење антицрквене државне политике, институционализоване режимске мисије уништења СПЦ у Црној Гори, ставити Дритан Абазовић?

Потписивањем Темелног уговора, у формално-правном смислу, довршен је процес успостављања односа између Цркве и државе. Каква ће бити примјена права и обавеза које је држава преузела потписивањем овог уговора, зависиће од спремности носилаца садашњих и будућих носилаца власти да се обрачунају са мрачном заоставштином Ђукановићевог режима.

С друге стране, политичке последице потписивања Темелног уговора раскриле су стварне амбиције побједника од 30.августа, али и размјере њихове политичке зрелости. Демократска Црна Гора је учествовала у обрању потоње Владе, без обзира на чињеницу да је њен предсједник потписао Темелни уговор.

У судару политичких сујета, освета и амбиција, највећу политичку одговорност према својим бирачима је показао Демократски фронт. Андрија Мандић, један од лидера ове партијске формације, представио се у свјетлу очувања тековина 30.августа.

Тако је оклеветани Демократски фронт (ДФ), одбијајући да учествује у рушењу Абазовићеве владе, напрасно доживљен као најбољи чувар августовске заоставштине и фактор побједничког помирења.

У којој мјери су српски бирачи заиста одушевљени поморитељским настојањима ДФ-а, видјећемо на предстојећим локалним изборима у Подгорици и другим мјестима. Истовремено, кључно питање будућих односа између Српске православне цркве и НАТО чланице на чијој територији дјелује, зависиће и од спремности властодржаца да се одупру настојањима западног фактора, нарочито током ратних збивања у Украјини.

Међутим, Црна Гора неће добити шансу да је трећина њеног становништва сматра својом државом све док српски народ у њој не буде равноправан са другим народима, као што је његова Црква равноправна са другим вјерским заједницама.

НАКОН ПОЛОЖЕНЕ ЗАКЛЕТВЕ ЗА НАРОДНОГ ПОСЛАНИКА У НОВОМ САЗИВУ СКУПШТИНЕ СРБИЈЕ

ЛИНТА: Настављам борбу...

Чврсто и непоколебљиво се залажем за територијални интегритет Србије и опстанак Срба на Косову и Метохији, Републику Српску, како је предвиђено изворним Дејтонским споразумом, очување и јачање српског националног и културног идентитета, очување и јачање српског јединства, обнову села, демографску обнову, одговорне и ефикасне институције, веће учешће српске дијаспоре у привредном и другом животу Србије.

Настављам борбу за опстанак и побољшање положаја Срба у осам држава региона и рјешавање њихових бројних проблема, спровођење Анекса Г Бечког споразума о сукцесији и повратак отетих имовинских, стечених и других права прогнаних Срба у државама одакле су протјерани, за далеко брже рјешавање стамбених, имовинско-правних и бројних других проблема прогнаних Срба и свих других грађана од стране надлежних институција у Србији, признање ратног стажа крајишким борцима, међународно признање геноцида над српским народом у НДХ, истину о карактеру ратова и страдању српског народа на простору бивше Југославије, правну, финансијску и сваку другу помоћ и подр-

шку српским ветеранима које прогони хрватско, муслиманско и албанско правосуђе, исплату новчане помоћи пензионерима родом из Хрватске, БиХ и других држава насталих на простору бивше Југославије која је исплаћена корисни-

цима Фонда ПИО Србије, процесуирање одговорних за масовне злочине над српским цивилима и ратним заробљеницима, активну борбу против отимања српског историјског, научног и културног наслеђа и присвајања познатих Срба...

У БЕОГРАДУ ОДРЖАНА КОНФЕРЕНЦИЈА ЗА НОВИНАРЕ УДРУЖЕЊА СУЗА

» Драгана Ђукић, Перо Славуј, Нада Бодирога, Вељко Одаловић и Коста Новаковић

ВЕЉКО ОДАЛОВИЋ: Више од 300 жртава злочиначке акције Олуја чека на идентификацију

Више од 70 одсто жртава Хрватске злочиначке акције Олуја, које су идентификоване чинили су старији које је било најтеже убијети да напусте своја огњишта, поручио је предсједник Комисије за нестала лица Владе Србије Вељко Одаловић, који је на 27. годишњицу од те оружане акције, упозорио да чак 300 ексхумираних тијела чека на идентификацију.

Он је на конференцији коју је у Београду организовало Удружење породица несталих и погинулих Суза, рекао да се не смије престати с обиљежавањем сјећања на такве злочине јер „ако ми не будемо причали о томе нико неће“.

Одаловић је рекао да се у неколико центара у задња два мјесеца води кампања негирања злочина над Србима, те да се чак и Јасеновац доводи у питање.

– Хрвати за Олују имају свој суд и политику коју воде. Имали смо 1.050 идентификованих гробних мјеста, 750 посмртних остатака, више од 300 ексхумираних тијела чека на идентификацију. Хрватској не одговара да

се помиње ни Бљесак, Олуја и остали злочини – рекао је Одаловић.

Он је навео да се Олуја десио када је НАТО имао двије зоне одговорности на простору који је буквално спаљен, а да је на простору КиМ НАТО имао пет зона одговорности када се десио погром.

– Они нису спремни да се суоче са својим злочинима и прикривањем својих злочина желе да граде неку нову историју. У овом тренутку када имамо озбиљне опструкције о свим питањима у сарадњи са Хрватском, то се исто дешава и по питању несталих, а последњи састао био је у Београду на нашу иницијативу у октобру 2020 – навео је Одаловић.

Додао је да након тога није било никаквих иницијатива од стране Хрватске, која не предузима никакве активности по питању несталих.

– У Загребу, Ријеци и Осигеку налазе се 954 тијела која нису идентификована, више од 600 лица српске националности су жртве, а њихова судбина је и даље непозната. Само тражимо да нам дају тијела да их достојно сахранимо – истакао је Одаловић

и навео да је показана апсолутна одређеност српске стране да се расвијетли судбина страдалих.

Одаловић је поручио да је Србија идентификовала више од 300 тијела које је вратила породицама, те да је пронашла укупно три четвртине несталих.

– Хрватска доношењем разних закона све чини да не наставимо да сарађујемо и прихватимо и остале услове. Није то случајно, чим се буде формирала нова влада Србије, надам се да ћемо имати и нови Закон и причати о новим рјешењима, јер је важно да породице и жртве третирамо на исти начин – истакао је Одаловић.

Предсједница Удружења породица Суза Драгана Ђукић рекла је да се након 27 година од прогона Срба у Хрватској, „не можемо похвалити помаком у процесу ексхумације и остваривања других права крајишких Срба“.

– Сам процес је у застоју и подаци су поражавајући. Процес идентификације је од почетка био успорен, јер се то у Хрватској политизује, не преостаје нам ништа друго осим надања, али потреб-

на нам је институционална подршка – навела је Ђукић.

Нада Бодирога, чији су родитељи спаљени у Олуји, рекла је да су они страдали само зато што су били Срби.

– Били су принуђени да напусте кућу, али су настрадали на кућном прагу, запалили су и кућу и њих. Још увијек се трага за посмртним остацима – поручила је Бодирога и додала да је у цијелом процесу била усамљена и суочена са, како каже, често непријатељским погледима надлежних институција Хрватске.

Она је истакла да је Хрватска дужна да открије злочинце и доведе их пред лице правде.

Доктор војних наука и пуковник у пензији Коста Новаковић рекао је да су губици Српске Крајине више-струки.

– У Хрватској се врши ре-визија на штету Срба, устаљена је пракса да су Срби и Србија за све криви, што није добро. Не морамо заговарати никакво братство, али Срби и Хрвати треба да живе у толеранцији и компромис је неопходан – поручио је Новаковић.

СРПСКО КОЛО

Оснивач и издавач: **Савез Срба из региона**Главни и одговорни уредник: **Трифко Ђоровић**Лектор: **Драгана Бокун**Веб администратор: **Милисав Шапић**Редакција: **Драгана Бокун, Жељко Ђекић,****Драгана Шиповац и Весна Пешић**Сарадници: **Боро Ркман (Хрватска), Драган Башовић,****Ратко Бубало (правни савјети),****Шпиро Лазиница (правни савјети),****Наташа Дробац, (правни савјети)**Адреса: **Отона Јупанчића 14, Нови Београд**Дописништво: **Булевар ослобођења 26, Нови Сад**Мејл: **srpskokolo@ssr.org.rs**Телефон: **011/2270701**Сајт: **www.ssr.org.rs**Тираж: **5.000 примјерака**Дизајн и прелом: **Студио Хум, Барајево**Штампа: **Штампарија Борба а. д., Београд**

ISSN 2466-3476

Израду овог броја Српског кола помогли су:
Министарство културе и информисања, Град Ниш,
општина Владимирци, општина Мајданпек и општина Љубовија

ЗАБОРАВЉЕНО НАЈВЕЋЕ СТРАТИШТЕ СРБА У ЗЛОЧИНАЧКОЈ АКЦИЈИ ОЛУЈА

На Јанусовим ливадама на Банији побијено је 500 српских цивила!

» Медијска кућа Пешчаник објавила је фебруара 2001. године у својој 43. емисији, између осталог, и снимак казивања официра хрватске војске Тихомира Мандарића о ликвидацији више од 500 српских цивила код села Брубно (заселак Јануси) на Банији.

Светозар Ливада, председник Заједнице Срба у Хрватској, универзитетски професор и научник, неколико пута је у периоду 2001–2006. године тражио од хрватске државе да покрене истрагу о „ликвидацији 500 Срба за вријеме Олује на Јанусовим ливадама“, на Банији, у близини Доњег Жировца непосредно поред пута Глина–Двор. Професор Ливада сматра да је то највећи злочин који се у једном дану догодио за вријеме последњег рата у Хрватској, а као упориште користи чланак недјељника Српског демократског форума из Загребa под називом *Идентифици*, објављен 2001. године.

У њему двојица новинара Борис Павић и Иван Клобучар, доказујући тезу о том злочину, користе свједочење једног официра хрватске војске који се зове Тихомир Мандарић.

Према исказу Тихомира Мандарића 1. и 3. бојна 2. бригаде хрватске војске *Громови*, пресрела је велику групу од око 500 српских цивила док се од засеока Јануси, и потом преко Јанусових ливада, спуштала према магистралном путу који је требало да их одведе до Босне.

ИЗ ИСКАЗА ОФИЦИРА ХРВАТСКЕ ВОЈСКЕ ТИХОМИРА МАНДАРИЋА

ГЛЕДАО САМ КАКО СЕ ТЕНКОВИМА И ПУШКОМИТРАЉЕЗИМА ПУЦА ПО ЦИВИЛИМА, ЖЕНАМА И ДЈЕЦИ...

Непосредно након изласка из Јануса, око 12 сати, наишли смо на велику групу српских цивила који су нам зашли иза леђа. Били су на 150 до 200 метара од нас и лагано су се кретали према нама. У групи је било најмање 500 људи. Вјероватно их је било и више, али у сваком случају није их било мање од 500. Међу њима је било доста жена, а могли смо јасно да видимо старце и дјецу.

ИЗ ЖУТОГ КАМИОНА ИЗБАЧЕНО МРТВО ТИЈЕЛО САТНИКА ХРГЕ

Наша је колона мало успорила, али нас је у тај час сустигао жути камиончић и зауставио цијелу колону. Из њега је изашао мени непознати часник у одори Хрватске војске и избацио на цесту мртво тијело сатника Хрге из 1. бојне... Почео је над његовим тијелом викати како су Хргу прије неколико минута убили ови исти српски цивили у близини, те да је коначно дошло вријеме да им се можемо осветити и за сатника Хргу, али и за све оне које смо изгубили током рата...

Кад сам пришао ближе,

видио сам да је Хргино тијело већ укочено, да му је кожа посивила и да је готово црна, из чега ми је било сасвим јасно како је мртав већ дуже вријеме, вјероватно од претходног дана и да је ријеч о вјештој инсценирацији. Цивили су нам се почели приближавати... Видио сам да им се спрема ликвидација, а нисам могао ништа учинити.

Између 1. и 3. бојне *Громова* био је размак од неколико стотина метара, а цивили су у недоумици стајали на ливади покрај цесте, 100 до 150 метара удаљени од нас. Неко је јаким гласом наредио „Пуцај!“

Тада су обје бојне отвориле унакрсну ватру из свих расположивих оруђа и оружја по окупљеној групи цивила. Не знам ко је издао наређење... Видио сам да су пуцала сва четири тенка 1. и сва четири тенка 3. бојне, пуцало се из пушака, отварања је рафална палба из пушкоми-траљеза...

Лешеви цивила били су разбацани по пољу, неки су се мицали, други јаукали. Неколико њих је успјело побјећи у шуму, па су се за њима

сјурили војници. Не знам дали је на крају неко од те групе успио побјећи и преживјети. Цијела та стравична сцена трајала је 20 минута...

Предвече тог дана, између 19 и 20 сати, позвали су ме да са својом групом дођем у заповједништво. Бригада је већ прошла Радановиће и кретала се према шуми Маји.

Кад смо наишли цестом до мјеста масакра, видјели смо на цести поређано око деведесетак лешева цивила. Посебно ме је потресло кад сам међу побијенима уочио четворо-петоро дјеце. Остало су углавном биле жене и старци.

ТРАВА ЈЕ БИЛА КРВАВА

Покрај лешева је стајао заповједник сатније Јосип Јанчић. Он нам је објашњавао како су то наше, хрватске цивилне жртве. Ваљда није знао да смо све то гледали, да смо присуствовали покољу?

Међутим, сви остали лешеви, а било их је још најмање четири стотине, нестали су. Напросто, нигдје их није било. У широком кругу 100 до 150 метара око мјеста ликвидације, па до цесте све је било препуно крви. Трава је била крвава. Урезала ми се та сцена дубоко у свијест. Али гдје су нестали лешеви? Послије смо дошли до закључка да су их морали одвести камиони хладњаче, који су дан раније изашли с нама у колони из војарне...

У нашој моторизованој колони било је и 35-40 камиона хладњача за које смо касније сазнали чему су служили.

СВЈЕДОЧЕЊЕ ЋУРЕ ОСТОЈИЋА О МАСОВОМ ЗЛОЧИНУ НАД СРПСКИМ ЦИВИЛИМА

БЕЗ МИЛОСТИ: КРВАВИ ПИР 2. ГАРДИЈСКЕ БРИГАДЕ ГРОМОВИ

• **Недјељу дана након злочина над српским цивилима у Олуји у оближњим кућама сам пронашао крваву ћебаду, мадраце, јастуке, дјечја колица – каже Ђуро Остојић, човјек који је сам истраживао ову трагедију.**

Браћа Драган и Милан Утје-Бишиновић из засеока Дангубе, које се налази неколико стотина метара на брду изнад Јанусових ливада, заробљени су други дан *Олује*, негдје код Двора на Уни, и касније враћени у своје село.

– Рекли су ми да су прву ноћ, кад су се вратили, чули брујање багера. То брујање је долазило, како су тврдили, из правца локације близу Јанусових ливада, са које се некад вадио камен. То је било у ноћи 8. на 9. август, 1995. године, а тај се злочин догодио 6. августа. Пошто свједок Тихомир Мандарић у *Идентифици* тврди да је на мјесту покоља видио око 90 мртвих цивила, а да их је 400 одвезено хладњачама, које је, како је изјавио, такође видио, онда се логично може закључити да је тих 90 цивила тамо и закопано. Свједок помиње и 2. гардијску бригаду *Громови*, за злочин оптужује њену 1. и 3. бојну, а да би тако стварно могло и да буде свједочење и графити на кућама у самим Јанусима. На кући Стеве Бирича се јасно види да је ту била управо 3. бојна – каже Ђуро Остојић.

ЖРТВЕ СА КОРДУНА

Били су то Кордунаши који нису могли да прођу глинским правцем јер га је хрват-

ска војска већ пресјекла, па су кренули од Топуског преко Врановине, Обљаја, Бојне, Кобиљака и шуме Пролом, до села Брубањ које се налази изнад саобраћајнице Глина–Двор. Обје јединице су отвориле ватру на прогане Србе и, како наводи *Идентифици*, све их побиле.

Ђуро Остојић, чија је жена Хрватица из Петриње, одмах након *Олује* је отишао са њом у тај град гдје су до њега допрле прве информације о злочинима. Недјељу дана након што се догодила већина тих злочина, Остојић је стигао и до Доњег Жировца. Најприје је обишао заселак Остојићи у којем је рођен, и онда, крећући се неколико километара даље према Двору, примијетио велику црну ливаду. Све је око ње било зелено, осим ње саме која је изгледала као да је спржена. Сагнувши се до траве Остојић је примијетио да ливада није горјела већ да је крвава.

ГДЈЕ СУ НЕСТАЛИ ЉУДИ?

– Следио сам се кад сам то видео. Одмах ми је било јасно да се ту догодио покољ. Кренуо сам неколико стотина метара даље до кућа поред којих се улази у село Брубањ и у њима наишао на гомиле разних предмета – било је ту крваве ћебаде, мадраца, јастука, посуђа, дјечјих колица... Одмах ми је било јасно да је то од убијених Срба. Али гдје су ти људи? Гомиле њихових предмета свједочи-ле су и о њиховом броју. Поготово уз претпоставку да је дио њихове имовине и однесен – сјећа се Ђуро свог првог доласка у родни крај после рата.

Продужио је даље узбрдо, све до засеока Јануси, гдје је поред бунара куће Стеве Бирича наишао на изгорјели аутобус. Око њега су били разбацани разни предмети, као и по пољском путу који је до тог засеока водио управо према друму спаса. Примијетио је да је и по њему било којекаква смећа и разних предмета које су људи оставили за собом.

ЛЕШЕВИ У БУНАРУ

Ђуро је касније дознао од браће Стеве и Милана Карапанце, чија је кућа одмах поред бунара, да је хрватска полиција у том бунару пронашла 23 леша. А низ саобраћајницу према Двору, у Доњем Жировцу, живе Симо Арбутина и Даница Љиљак, која у вријеме *Олује* није напустила своју кућу. Хрватски војници су је нашли код куће и одвезли у логор за избјеглице у Липовљане. Симо и Даница испричали су Ђури да су, вративши се кући, наишли на тако темељито прекопану Даничину башту да је тако нешто – каже Симо – само багером могло да се уради.

– Вратила сам се кући мјесец и по дана касније. Након извјесног времена примијетила сам на једном мјесту у башти велико улегнуће земље. А, пошто сам исти дан, кад сам се вратила, примијетила и велике мрље крви на друму близу баште одмах ми је било јасно шта се ту догодило. Још веће улегнуће је на Вратнику, ближе Јанусовим ливадама – испричала је Даница *Вести*. Иначе од тада више не копа башту на мјесту гдје се то улегнуће налази.

ЈЕДИНА ПОЗНАТА ГРОБНИЦА

На глинском је подручју једино позната заједничка гробница жртва *Олује* у Доњем Селишту гдје је 55 гробова, као и још једна заједничка гробница изнад локалног гробља. Колико је сахрањених у Доњем Селишту, тачно се не зна, али се претпоставља да је ријеч о страдалим Кордунашима који до Жировца и Двора нису ишли преко Глине и Маје, него заобилазним шумским рутама.

Прва страдања Срба десила су се у Глини 6. августа, а затим су у глинским селима Ровишка, Равно Рашће, Маја и Брубањ када су избјегличку колону пресјекли припадници хрватске војске који су се иживљавали над заробљеним Србима.

ПОМЕН У ЦРКВИ СВЕТОГ МАРКА

Парастосу у Цркви Светог Марка је присуствовао велики број грађана који су одали пошту свим страдалим сународницима из Хрватске, а градоначелник Београда Александар Шапић положио је вијенац на спомен-плочу српским жртвама испред цркве. Међу окупљенима је био и градски менаџер Мирослав Чучковић и председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта. Након парастоса, који су организовали Удружење *Завичај* и Координација удружења избјеглих и расељених, представници удружења ветерана положили су вијенце.

МОЛИТВА У ОСТРОГУ

Делегација Српског националног савјета је уз благослов митрополита црногорско-приморског Јоаникија, у Горњем манастиру Острог организовала помен за stradale жртве погрома српског народа. Председник Српског националног савјета Момчило Вуксановић је истакао да су Срби из Црне Горе одређени да са сународницима у Србији и Републици Српској чувају традицију, историју и културу у вољи и у невољи – поручио је Вуксановић.

ОБИЉЕЖАВАЊЕ СЛАВЕ ЦРКВЕ СВЕТЕ МАРИЈЕ МАГДАЛЕНЕ У ФРУШКОГОРСКОМ НАСЕЉУ БАНСТОЛ

СЛОГОМ И ЈЕДИНСТВОМ ПОБИЈЕДИТИ СВАКО ЗЛО

Поводом обиљежавања славе Цркве Свете Марије Магдалене у фрушкогорском насељу Банстол, служена је литургија, а затим парастос страдалима у хрватској злочиначкој акцији *Олуја*, којима је храм и посвећен. Литургији, коју је служио владика сремски Василије, уз службу свештенства епархије сремске, присуствовао је председник Покрајинске владе Игор Мировић, а овогодишњи кум славе је српски члан Председништва БиХ Милорад Додик.

Додик је рекао да сви ти људи памте не само дан када је почела *Олуја*, већ и свој завичај, иако су нови дом нашли у Србији, и допринијели развијању свог новог краја.

– Не само да не можемо да заборавимо, не можемо да опростимо чињеницу да су немоћне колоне избјеглица, у којима су биле жене, дјеца, старци, били бомбардовани од стране њихових авиона – рекао је Додик.

Истакао је да је прошли вијек – вијек српског страдања. Додајући да Хрватска обиљежава *Олују* као побједу, а Србија парастосима за

ФОТО: ПРЕДСЕДНИШТВО РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ У БЕОГРАДУ

убијене у тој акцији, на Петровачкој цести, широм избјегличке колоне...

– Али, српски народ је окупљен почетком овог вијека у двије своје државе, Србију и Републику Српску, са намјером да кроз овај вијек максимално допринесе националном јединству и окупљању, да престане са страдањем, јер га је било превизи-

ше у прошлом вијеку – рекао је Додик.

Председник Покрајинске владе Игор Мировић рекао је да се и овим окупљањем шаље „завјетна порука“ – да будемо јединствени, сложни, способни да изграђујемо и Србију и РС, да помажемо српски народ гдје год се налазио...

– То је најважнија порука, јер ћемо само слогом и

јединством успјети да спријечимо да нам се зло из 90-их година понови. Србија и Српска сложније него икада граде будућност за све који живе не само у Србији и РС, већ помажу снажно да Срби опстану и у Црној Гори, и на КиМ, гдје су Срби највише угрођени, што су показали и последњи дани – рекао је Мировић, преноси Танјуг.

У ЦРКВИ СВЕТОГ МАРКА ПОМЕН У ОРГАНИЗАЦИЈИ УДРУЖЕЊА СУЗА

ЈАДНА ЈЕ ЗЕМЉА КОЈА СЛАВИ ПРОГОН ЧИТАВОГ ЈЕДНОГ НАРОДА

У организацији Удружења породица несталих и погинулих лица Суза у Цркви Светог Марка одржан је помен за жртве stradale у хрватској злочиначкој акцији *Олуја*.

Помен је служио епископ ремезијански Стефан који је поручио када имамо претке свете, мученике, онда се трудимо да и ми будемо колико је могуће достојни њихови наследици.

– Историја зна и боље и горе дане и ми вјерујемо да жртве тих људи никада нису биле узалудне. Ако се сјећамо тих својих предака, једино што можемо да чинимо је да се молимо Богу за њих, онда вјерујем да осветљавамо те крајеве и да ћемо се једног дана тамо вратити.

Драгана Ђукић председница Удружења Суза рекла је да нема помака ни послужења 27 година у процесу ексху-

мације, као и рјешавању других права крајишких Срба.

– С правом се питамо да ли ће икада на ред доћи скривене локације, и како да вјерујемо да их уопште истражују када се не рјешавају познате локације.

Парастосу је присуствовао и председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта и народни посланик који наглашава да *Олуја* није завршена већ је у питању злочин који траје већ пуних 27 година.

– Једна чланица Европске уније има на десетине познатих гробних мјеста гдје се налазе посмртни остаци Срба. Замислите колико је тек скривених гробних мјеста. Породице несталих су дале крв за анализе, али у Хрватској нема политичке воље да се ово цивилизацијско питање ријеша – рекао је Линта и указао на скандалозну чиње-

ницу да Хрватска прославља као главни празник протјеривање једног народа.

Он је поново нагласио важност да Србија покрене дијалог са Хрватском о рјешавању отетих имовинских, стечених и других права, да заштити српске ветеране од прогона, да процесуира одговорне за ратне злочине над Србима...

Председник Удружења Банијаца, потомака и пријатеља Баније из Београда Мирослав Ковјанић наводи да сваке године чланови Удружења долазе у Цркву Светог Марка како би се сјетили свих страдалих од 1991. до 1995.

Након полагања вијенаца и цвијећа у Ташмајданском парку са сузама у очима Крајишници су се у једном сложили да им први августовски дани с временом све теже и теже падају.

ДРАГАНА БОКУН

У ХРТКОВЦИМА ОБИЉЕЖЕНО 30 ГОДИНА ОД ПОГРОМА СРБА ИЗ ХРВАТСКЕ

Спремност да се жртвујемо није сразмјерна оној да памтимо

У Хртковцима је обиљежена слава села Свети Илија и 30 година од погрома Срба из Хрватске. Након литургије и сјечења славског колача, одржан је и парастос за stradale у ратовима деведестих. Затим се отишло до спомен-плоче гдје су положени вијенци за stradale.

На спомен плочу вијенце су положили начелник општинске управе Општине Рума Душан Љубишић, председник СО Рума Стеван Ковачевић, и представници мјесне заједнице и борачке организације општине Рума.

Председник СО Рума Стеван Ковачевић нагласио је да је историја српског народа – историја страдалништва.

– Увијек смо се одређивали да будемо на страни правде и слободе. И та одређеност коштала нас је многих жртава. Нема тог мјеста у нашој домовини које није имало кроз историју значајан број жртава. Нажалост, та наша спремност да се жртвујемо и не питамо за цијену, није сразмјерна нашој спремности да као савременици на адекватан начин обиљежавамо и памтимо наше жртве.

Члан борачке организације општине Рума Предраг Вукмирић је рекао да је добар дио крајишких Срба имао срећу да свој нови дом пронађе у питомом Срему.

Миле Шапић се обратио у име Савеза Срба из региона и пренио поздраве Миодрага Линте.

– С обзиром да је положио заклетву за посланика у новом сазиву Скупштине, због чега је и одсутан, Линта поручује да наставља борбу за спровођење Анекса Г Бечког споразума о сукцесији и повратак отетих имовинских, стечених и других права прогнаних Срба у државама одакле су протјерани, као и борбу за брже рјешавање стамбених, имовинско-правних и бројних других проблема прогнаних Срба и свих других грађана од стране надлежних институција у Србији.

Јереј Станко Тркуља је истакао да је прошло скоро 30 година од страдања и да смо умало све заборавили.

Прота наглашава погубност чињенице да дјеца у школама не уче о страдалницима, о Јасеновцу... Српске светиње су празне у Хрватској, али су биле празне и прије 50 година.

– Не заборавимо наше страдалнике који су у царству небеском. Сви они из Другог свјетског рата, из последњег рата нека нам буду звијезде водиле. Након полагања вијенаца уприличен је културно-умјетнички програм КУД-а *Десанка Максимовић*.

СРБИЈА У НОВОМ САДУ ДЕВЕТИ ПУТ ОБИЉЕЖИЛА ДАН СЈЕЋАЊА

ФОТОГРАФИЈЕ: ДИМИТРИЈЕ ГОП/ПРЕДСЈЕДНИК.РС

ВУЧИЋ: Никада нећемо заборавити мучеништво наших Срба Крајишника!

Дан сјећања на све страдале и прогнане у оружаном акцији *Олуја*, током које је више од 1.700 Срба убијено, а 250.000 протјерано из Хрватске, обиљежен је у Новом Саду, уз присуство државног врха Србије, Републике Српске и више од 25.000 окупљених грађана.

Председник Републике Србије Александар Вучић је поручио да Србија девету годину на овакав начин обиљежава погром, тежак злочин и највеће етничко чишћење једног народа послје Другог свјетског рата на европском тлу.

– Два су разлога због којих смо данас овдје. Први је туга због убијене дјеце, жена, стараша, због 250 хиљада прогнаних. Други је да бисмо упркос свима свједочили и да би се та свједочења чула – рекао је председник Вучић и додао да у Србији годинама као да није било свједока злочина почињеног над нашим народом.

18 ГОДИНА НИЈЕ БИЛО НИКОГА ДА КАЖЕ ИСТИНУ

– Као да није било икога ко би испричао о томе како су обични људи, цивили, убијани, како су им куће пљачкане и паљене, како су их, док су у тракторским колонама напуштали Хрватску, напуштали своја огњишта и куће, пљували, ударали, каменовали. Никога да каже да су бомбардовали те колоне, уби-

јајући дјецу и старце, малену браћу и сестре. Тиме смо их правдали и понављали злочин, равнодушност прогласили за владајућу идеологију, а заборав за националну обавезу. На крају, тиме смо и сами бацили камен на најтужнију колону у нашој историји. И радили смо то готово читаво пунољетство, 18 година – нагласио је председник Вучић додајући да смо на тај начин сопственом народу натоварили готово вјечни осјећај кривице и оправдали сваки злочин почињен против оних чија је једина кривица била та што су Срби, православци и што су жељели да остану да живе на својим огњиштима.

ЈЕДАН СМО РОД

Председник је поручио да нема разлике између Срба у Хрватској, Босни и Херцеговини, Црној Гори, те да ми желимо само да будемо Срби, без обзира на то колико нам пута мијењају име народа у зависности од тога одакле смо.

– Разлике између нас нема. То што живимо у различитим државама не значи да припадамо различитим народима. Није им пошло за руком иако су се својски трудили да нам то учине – напоменуо је председник Вучић истичући да ће Србија чувати и бранити свој народ, те „да ћемо на њихову хистерију, лажи и пријетње одговорити миром, стрпљењем, трпеливошћу, али и одлучношћу”.

Председник Вучић је подвукао да ћемо градити најбоље односе са свима, па и са народима који су се о нас огријешили, те додао да прихватимо и кажемо се за злочине које су неки починили у наше име, али да се више нећемо стиђети злочина које су други починили над нашим народом.

ПУСТИТЕ НАС ДА ЖИВИМО СА СВОЈИМ БОЛОМ

– Помирење је важно – додао је председник указавши да је та ријеч постала поштапалица немушних политичара. Такође је рекао да су разговор и сарадња неопходни, као и да морамо гледати у будућност, ма колико се не слагали.

– Нама чак и не смета када светкују, нама само смета када нама бране да тугујемо, када нам бране да их подсетимо на то да су неки људи изгубили своја огњишта, дјецу и родитеље. Само немојте да нам браните да се сјећамо, а од вас не тражимо ни признање, ни помирење, само нас пустите да живимо са својим јадом, болом и чемером. Не очекујте од Срба да се одрекну себе, својих мртвих, свог имена и презимена. Претекли смо ми Срби и Јасеновац и Олују, а видите и вечерас у Новом Саду, поново смо устали. Нека је слава мученицима из Олује. Нека живи Република Српска! Живјела наша Србија – поручио је председник Вучић.

ПАТРИЈАРХ ПОРФИРИЈЕ: ПАМТИМО ДА НЕКО НЕ БИ РЕКАО „ТО СЕ НИЈЕ ДЕСИЛО”

Патријарх Порфирије је послје парастоса за жртве, којим је почело обиљежавање годишњице злочиначке акције *Олуја*, рекао да морамо да праштамо јер је то јеванђељска заповијест, али да нећемо не само молитвенно, већ и на сваки други начин, да заборавимо страдање нашег народа. Подсетио је на ријечи Вукашина који је рекао када му је монструм кидао дијелове тијела: „Дијете само ти ради свој посао”.

– Отуда је најблаже речено људски неразумно, погрешно и неправедно када неко налази разлога да онемогући било кога просјака или цара, богатог или сиромашног, домаћег или странца, обичног грађанина или функционера, премијера или председника, ма ког звања био онај ко има потребу да се на мјесту Вукашиновог страдања или било ком другом сличном мјесту сусретне са собом и Богом и да смирено упали воштаницу и узнесе скромну молитву Богу. Сабираћемо се на молитву и на оваквим мјестима као што је Нови Сад – српска Атина и другим – поручио је патријарх.

Он је истакао да се молимо за упокојење свих невино страдалих жртава страшних августовских дана 1995. године, као и свих оних жртава страдалих у „кристалној ноћи” у Задру, егзекуције старих и немоћних у Медоку и личким селима, побијених све до Пакраца и славоњских села.

– Све су то камичици у мозаику наших страдања и распећа, заједно са Јадовном, Сиском, Јастребарским, Глином и Јасеновцем – рекао је патријарх подсећајући да су многи окупљени имали сличну прошлост долазећи у Србију „возом без возног реда”.

– И моја породица се на сличан начин обрела у овој гостољубивој српској покрајини. И многе друге владике и свештеници имају такву или сличну личну породичну историју. Због тога се ми браћо и сестре тако добро суштински разумијемо и окупљамо сваке године – рекао је Порфирије.

Каже да преживјели чувају и нама преносе памћење, али да наше памћење није злопамћење.

– Памтимо и сто пута да памтимо њихова свједочења да не би неко могао да каже – то се није десило, то није истина, то су само биле хуманитарне активности, то су биле обичне установе које су пружале гостопримство онима који нису имали главу гдје да склоне – поручио је патријарх и додао да треба да се молимо за Србију у којој не питамо ко је које вјере, како се крсти и коме се Богу моли, и да у таквој Србији има мјеста и доброте за све, јер Бог не прави разлику међу именима, пошто је сваки човјек Богу једнако вриједан.

ДОДИК: ЗА СРБЕ НЕМА СЛОБОДЕ АКО НЕ ЖИВЕ У СВОЈОЈ ДРЖАВИ

ФОТО: СРНА

Срби морају бити јединствени и чувати своје национално биће, јер само тако могу да живе, поручио је српски члан Председништва БиХ Милорад Додик и додао да није било председника Александра Вучића, који је покренуо обиљежавање *Олује*, заборав би био епископски и само би остала породична и лична сјећања на страдања. Додик је оцијенио да се Срби из Крајине у Србији и у Републици Српској, гдје их има 56.000, полако опорављају, свјесни да само окупљени и јединствени могу да очувају сјећање и памћење.

– Само на тај начин можемо да живимо, да се уздигнемо и да смо јединствен народ, да нисмо ни босански, ни хрватски Срби, него само Срби – рекао је Додик. Он је истакао и да се срамни однос наставио према Србима који су живјели у Хрватској до данас, јер им никада није враћена имовина, станова, и све остало, и напоменуо да им је у томе помогла и ЕУ.

– За Србе нема слободе ако не живе у својој држави. То се, каже, види у Федерацији БиХ, гдје настоје да легализују то што је 150.000 Срба нестало из Сарајева. Неки хоће да кажу да су отишли добровољно, а били су избачени и побијени, једнако као и на другим мјестима – навео је Додик и додао да су иза себе оставили милијарде које су уложили у Сарајево или Книн.

» На скупу у Новом Саду окупило се више од 25.000 грађана

**БРЧКО: КОСОВСКО РАСПЕЋЕ
ОД ЈАСЕНОВЦА ДО ОЛУЈЕ**

У Брчком је код Споменика српским браниоцима одржан парастос и молитвено сјећање на жртве хрватске злочиначке акција Олуја, и академија сјећања на бројна распећа која је српски народ прошао у 20. вијеку. Предсједник Скупштине Брчко дистрикта Сениша Милић рекао је да је у историји српског народа ово један од најтужнијих датума, којих је, нажалост, било превише. Помен на прогнане и убијене одржан је у организацији Српског просвјетног и културног друштва Просвјете и Конзервативног клуба из Брчког у оквиру манифестације *Косовско распеће од Јасеновца до Олује*.

ГЛИНА: ПОМЕН ЗА МУЧКИ УБИЈЕНЕ ЦИВИЛЕ

У Глини на гробљу Света Ката у мјесту Горње Селиште, служен је помен за око 150 српских цивила који су мучки убијени у хрватској војно-полицијској акцији Олуја августа 1995. године.

Помену је присуствовао и предсједник бањалучког Одбора за помоћ Србима на Косову и Метохији Милорад Арлов, који је рекао да су Срби мучки убијени у својим кућама и да овај злочин припадника регуларне војске и полиције Хрватске никада не смије бити заборављен. – То су били цивили, жене и стари људи који су се само жељели прикључити колони од 250.000 Срба протјераних из Хрватске током Олује – највећег етничког чишћења српског народа након Другог свјетског рата, а на крају су убијени. Не смијемо дозволити да се забораве њихова мука и патња – рекао је Арлов.

Он је указао да се јако мало зна о заједничкој гробници у којој су, у великом броју без идентификације, сахрањене српске жртве из Глине.

– Са Вијећем српске националне мањине града Глина разговарао сам о постављању великог крста и спомен-плоче на овој масовној гробници, као трајног обиљежја на велико стратиште Срба мучки убијених 1995. године – истакао је Арлов.

**БАРАЈЕВО: НЕ МОЖЕ СЕ САБОР ТРУБАЧА
ЗАКАЗИВАТИ НА ДАН СРПСКЕ ТУГЕ**

Трећи пут у организацији Удружења избјеглих, прогнаних, расељених и досељених Ново Огњиште Барајево на празник Марије Магдалине 4. августа 2022. године у порти Саборне цркве Светог Саве у Барајевоу, испред спомен-плоче посвећене жртвама рата и браниоцима отаџбине 1990–1999. одржан је помен за Србе пострадали у злочиначкој акцији Олуја.

Помен су служили свештеници Владимир Димић, Горан Ракић, Игор Обрадовић и Огњен Козлина.

У бесједи свештеник Димић је напоменуо да су и прије и послје злочиначке акције Олуја постојали егзодуси, али никада у тој мјери и на такав начин.

Предсједник Удружења Ново Огњиште Јово Добријевић је истакао да мора постојати колективна свијест о култури сјећања.

– Жалосно је да су многа српска славља заказана за 5. август, а међу њима и чувени Драгачевски сабор.

Он је истакао да је Удружење Ново Огњиште прошле године, међу првима, подржало иницијативу да једини преживјели свједок покоља у Глини Љубан Једнак који је посљедње године свога живота повремено проводио и у Барајевоу, добије своју улицу у српској престоници.

– Срећни смо да се то остварило. Поздрављамо намјеру Александра Вучића да као први српски предсједник оде и поклати се жртвама Јасеновца. Међутим, и даље је несхватљиво да Скупштина Србије није усвојила Резолуцију о геноциду српског народа у НДХ.

НОВИ ДЕТАЉИ ЗЛОЧИНА У ОСНОВНОЈ ШКОЛИ У ДВОРУ НА УНИ**И живи и мртви желе истину**

Двадесет и седам година након злочина почињеног 8. августа 1995. у Двору на Уни, где је током злочиначке акције Олуја у просторијама тамошње основне школе убијено девет људи – већим дијелом инвалида и душевних болесника – идентификација жртва полагано напредује, наводи загребачки недјељник *Новоси*.

Овај лист је у мају добио потврду из Државног тужилаштва да су анализом ДНК идентификована тијела Терезије Ружак и Драгице Ковач из Петриње. Како је у децембру 2018. идентификована Зорка Марић, иначе рођена у Брезовом Пољу, а потом и Јован Маџут из Вргинмоста, то значи да су до данас познате укупно четири жртве, чији су посмртни остаци предати породицама и коначно достојно сахрањени. Врло вјероватно су међу преосталим жртвама Десанка Теодоровић из Петриње и Дарко Кривокућа из Војнића. Наиме, на тијелима двије жртве пронађени су лични документи, али они још увијек нису и службено потврђени.

ЖЕНСКА ТОРБИЦА – КРИВИ ТРАГ

Што се преосталих убијених – двије старије жене и једног мушкарца – тиче, регионални медији су од 2011. надаље много пута објавили да је међу убијенима у основној школи у Двору вјероватно и Слободан Вукшић. Београдски лист *Политика* је навео како се претпоставља да су међу жртвама и Јасенка Вукшић и Љуба Вујић. Наведена три лица налазе се и на попису несталих у Олуји, који је саставио Документациони-информациони центар *Веритас* из Београда. Међутим, захваљујући пронађеном записнику састанка привредника с подручја Баније из 1992. и уз помоћ Фонда за хуманитарно право, *Новоси* су дошле до имена сарадника Јасенке Вукшић из тадашњег Комитета за привреду Петриње, контактирале њих, а потом у Перту у Аустралији пронашле и саму Вукшић. Не само она, него ни њен супруг Слободан нити Вујић нису међу жртвама.

– Иначе смо из Новске, али у вријеме Крајине смо живјели у Петрињи. Љуба Вујић је бака мог супруга коју је три мјесеца прије Олује Црвени крст

смјестио у петрињски Дом за старије, где смо је обилазили и о њој бринули. Након пада Крајине, наша фамилија је отишла у Србију, где смо добили статус избјеглица. Поднијели смо захтјев за исељење те уз помоћ УНХЦР-а иселили у Аустралију, где је мој супруг Слободан преминуо након неизљечиве болести. Бака Љуба је остала у Петрињи, где је по њу дошао њен син, односно брат супругове мајке, који је тада живио у Пакрацу. И њу је одвезао у Пакрац, гдје је након пет година преминула природном смрћу – испричала је *Новоси* Вукшић, која је први пут чула да се претпоставља како су она и њена обитељ међу жртвама злочина у Двору.

Извор те погрешне информације вјероватно је чињеница да је у разреду на првом спрату – у којем су пронађена тијела мушке и женске особе – пронађена и женска торба, у којој су биле биљешке с Јасенкиним и Слободановим именом. Вукшић је *Новоси* рекла како је особље Дома за старије имало њихове бројеве телефона да би их могли контактирати у случају да баки Љуби нешто треба. Изгледа да је споменута женска торба, коју су у свом извјештају евидентирали истражитељи Међународног казненог суда у Хагу, припадала неком од особља Дома за старије и да је тамо заборављена. Истовремено, како преостала три тијела немају никакве везе с обитељи Вукшић, њихов идентитет до даљњег остаје непознат.

**ДАНСКИ ВОЈНИЦИ
СВЈЕДОЦИ ЗЛОЧИНА**

Почетком злочиначке акције Олуја у Двору је евакуисан одређен број пацијентата Психијатријске болнице у Петрињи и штићеника Дома за старије и не-

моћне особе. Смјештени су у тамошњој основној школи, привременом уточишту бројних избјеглица на путу за БиХ или Србију. Кроз Двор је тих дана прошло више десетина хиљада људи, а када је постало јасно да је Крајина неповратно пропала, завладали су паника и хаос. Ко год је могао, напуштао је Двор, укључујући и већину смјештених у школи. Преосталих деветоро тешко покретних или болесних људи напустило је и особље које је о њима требало бринути, вјероватно рачунајући да ће бити сигурни поред двије стотине војника данског батаљона из састава УНКРО. Данска база била је, наиме, подигнута на школском игралишту тик до школе. Међутим, 8. октобра око 14 сати и 30 минута дошла је патрола од дванаестак непознатих војника. Четворица њих прво су бацили пар ручних бомби у школски атриј, а потом су и сами ушли унутра.

Догађаје су проматрала двојица Данаца смјештених у бункеру на школској гимнастичкој дворани, одакле су имали јасан поглед у тридесетак метара удаљена атриј. Убице су тамо окупиле и хицима смакнуле шесторо инвалида и немоћних, а још три тијела пронађена су у уреду на приземљу и разреду на првом кат. Даници нису реаговали, с обзиром на то да их је УНКРО мандат овластио да оружје употребљавају једино у случају да су сами изравно нападнути.

ФИЛМ УЗБУРКАО ДУХОВЕ

Праву хистерију у Хрватској изазвао је дански филм *15 минути – Масакр у Двору* из 2015. који садржи снимку хрватских војника двјестотињак метара удаљених од школе – додуше, војници су снимљени сатима прије масакра, што се у филму не напомиње. За вријеме мандата Златка Хасанбеговића као министра културе покренута је од стране неких новинара и дијела бранитељских удружења јавна хајка којом је изнуђена оставка руководства Хрватског аудиовизуалног центра зато што је мањим износом суфинансирао филм, а с ХРТ-а је отпуштен новинар Саша Косановић због сарадње на истраживању за потребе филма, којег је касније суд вратио на посао. За масакр у школи до данас нико није процесуиран.

НИ 27 ГОДИНА НАКОН ЗЛОЧИНА НЕМА НИ ОСУМЊИЧЕНИХ НИ ОПТУЖЕНИХ ЗА ЗЛОЧИН НАД СРПСКИМ ЦИВИЛИМА

**МИЛОШЕВИЋ У ГОШИЋУ: НЕ ТРАЖИМО ОСВЕТУ,
НЕ ШИРИМО МРЖЊУ, АЛИ ЖЕЛИМО ПРАВДУ**

Вијеће српске националне мањине Шибенско-книнске жупаније и општине Кистање организовало је комеморацију српским цивилима убијенима у селу Гошић позивајући још једном на утврђивање истине као „пут суживота и помирења“, пише загребачки недјељник *Новоси*. Саборски заступник СДСС-а Борис Милошевић је у свом говору навео да је 27. августа 1995. око 16 часова, у ово село ушао бијели ауто и угасио животе Ивке, Гроздане, Косовке, Марије, Васиља, Душана и Саве, који су остали у својим кућама.

– Иако је вођена истрага и подигнута оптужница, до данас нема осумњичених ни оптужених. Јако пуно људи зна што се овдје догодило, јер пуно њих зна ко је одговоран за злочин, али сви они су одабрали ћутање и зато данас не знамо починитеље злочина – рекао је Милошевић.

Он је истакао да се „сви овдје окупљени осуђујемо и згражамо се над злочинима почињенима 1991. над хрватским народом, али нема оправдања за убијање старих и немоћних након Олује.

– Злочин је злочин без обзира на националност жртве и починитеља, то је оно што заступамо и чиме се водимо. Правда није достигнута.

Милошевић је позвао на достојанствено одавање почасти убијенима и на бољи друштвени и социјални третман преживјелих.

– Да не тражимо освету, да не гајимо мржњу, да се потрудимо да жртве добију спомен и поштовање какво заслужују, да друштво, јавност, држава признају и достојно обиљеже њихово

страдање, да преживјелима омогућимо равноправност и једнакост, да могу живјети овдје у свом завичају, а потомци преживјелих који се одлуче на повратак да се врате за стално – поручио је Милошевић.

Дожупан Шибенско-кнински Огњен Вукмировић захвалио је свима који сваке године долазе на скуп сјећања убијенима јер, рекао је „ми се само можемо сјећати, никако заборавити, и надати се искрено да ће правда стићи, она истинска и права, и не само за Гошић, већ и за сва остала мјеста страдања и за све оне који су починили злочин, без обзира ко је, и с које стране то направио“.

Међу окупљенима код споменика убијеним српским цивилима у центру Гошића била је и потпредседница хрватске Владе Ања Шимпрага (СДСС).

ТРОЈИЦА ЕПИСКОПА СЛУЖИЛА НА ДАЛМАТИНСКОМ КОСОВУ

У порти Лазарице подигнут спомен-крст за убијене Србе

Тројица епископа новограчаничко-средњозападноамерички Лонгин, далматински Никодим и епископ хвостански и новоизабрани западноевропски Јустин, освештали су новопостављени спомен-крст у порти манастира Лазарица, а потом служили парастос у знак сјећања на све невинно пострадале мјештани српске националности из Бискупије, Орлића, Мрковца, Риђана, Врбника, Звјеринца и Рамљана, током и након злочиначке акције Олуја, пише портал Срби.хр.

ВЛАДИКА НИКОДИМ: КРСТ ЈЕ НАШ ЈЕДИНИ ПУТОКАЗ

Након извршеног чина, обраћајући се окупљеном народу у порти манастира, епископ далматински Никодим поздравео је све ријечима „Христос васкрсе“ истакавши како једино тако, вјерујући у васкрсење, узносимо молитву Господу за све наше пострадале претке, уздамо се у њихово заступништво пред пријестолом Свевишњег за све људе, али и нељуде овога времена.

– Не можемо да не говоримо о васкрсењу, и не можемо да не говоримо да се они који су невинно пострадали сада налазе пред пријестолом Свевишњег, пред лицем Божијим, и да се управо они моле за све нас овдје окупљене. И не само за нас, већ и наше ближње расељене широм васељене, а чвр-

ФОТО: ВАСКА РАДУЛОВИЋ/СРБИ.ХР

сто вјерујем да се моле и за оне од чије су руке пострадали. Оне који су показали да нису људи, већ да ми људи, нажалост, умијемо бити горди него животиње, и да чак у 21. вијеку нечовјештво може да надвлада да будемо људи, онако како је нама то говорио и у аманет оставио наш патријарх Павле – поручио је епископ далматински.

Он је још додао и да је поздравео иницијативу начелника Бискупије о постављању заједничког спомен-крста за све пострадале, истакавши како је управо знак крста водиља и спасење за праве хришћане, али и знак који свакодневно треба да опомиње.

– Овај знак треба да нас опомиње да треба да се трудимо да у овом свијету будемо људи – нагласио је епископ далматински, позвавши све људе да се моле за пострадале, да обилазе своје светиње у Далмацији и сје-

ћају се оних који су овдје живјели и борили се, мучили, али и радовали се, и нада све чекали васкрсење мртвих.

НА ПОДРУЧЈУ БИСКУПИЈЕ УБИЈЕНО 57 СРБА

Начелник општине Бискупија Милан Ђурђевић истакао је да је поред убијених српских цивила села Уздоље, којима се сваке године служе помен и парастос у мјесту страдања на дан након обиљежавања Олује у Книну, велики број пострадалих и из осталих седам села са подручја Бискупије, укупно њих педесет и седморо, а овај спомен-крст биће заједничко подсећање на све њих.

– Манастир Лазарица одувјек је било једно централно мјесто окупљања свих Срба Далмације, а не само Косова Поља, и има одређену симболику за све нас, и уз сагласност епископа одлучили смо да буде овдје, да се

заједно молитвено присјећамо оних који више нису међу нама – рекао је Ђурђевић.

Младен Марић, један од ријетких потомака жртава који је имао снаге да говори о страдању својих најближих испричао је да је његов шездесетдогодишњи отац убијен на кућном прагу 15. августа, док је брата од стрица Дарка нашао у заједничкој гробници у Книну.

– Сваке године, на дан очевог страдања, обиљежимо успомену на њих двојицу. Долазим и у Уздоље гдје су побијена она невина, времешна старчад која су остала у својим кућама као и мој отац. Ево и данас сам овдје јер подржавам иницијативу о заједничком окупљању и заједничком присјећању на све њих чији су животи насилно прекинути, а за чија имена многи и не знају.

Вијенце испред спомен-крста положили су Тамара Тодоровић и Србољуб Попратњак у име породице жртава, начелник Милан Ђурђевић у име општине Бискупија, Борислав Шарић у име ВСНМ ШКЖ, ВСНМ општине Бискупија, жупанијска организација СДСС – а док су сви присутни симболично приложили црвене руже.

Спомен-крст у порти Лазарице подигле су породице жртава, Епархија далматинска, општина Бискупија и Вијеће српске националне мањине. **В. РАДУЛОВИЋ/СРБИ.ХР**

УЗДОЉЕ: СВИЈЕТЕ ГОРЕ У ТИШИНИ

У организацији општине Бискупија и локалног Вијећа српске националне мањине у Уздољу код Книна одржана комеморација жртвама хрватске злочиначке акције Олуја, које су у том мјесту убијене прије 27 година. Подсјетимо, 6. августа 1995. у селу Уздоље хицима из ватреног оружја ликвидирани су Стеван, Јања и Ђурђија Берић, Милош Ћосић, Милица, Јандрија и Крсто Шаре, док је Сава Шаре истога дана запаљена на кућном прагу. Свих осам били су цивили старије животне доби. Полагању вијенаца и паљењу свијећа претходило је помен који је служио свештеник Станко Антић, а званичних изјава није било. Чланови породица жртава, као и локални представници српске заједнице, тек су поручили како је то „мјесто страдања и сјећања, које заслужује да се жртвама поклони у тишини“. Они сматрају да је у протеклих година послано много порука с овог и других мјеста, те да оне нису резултирале проналажењем одговорних за злочине почињене у Уздољу и околним селима: Орлићу, Марковцу, Бискупији и Врбнику.

ТУГА У НОВОМ ГРАДУ И СВОДНИ

У Новом Граду и Сводни обиљежено је 27 година од страдања Срба у хрватској злочиначкој акцији Олуја. У Сводни, на путу Нови Град–Приједор, догодио се један од најтежих злочина хрватских снага у Олуји. У бомбардовању избјегличке колоне погинула су три цивила, а више десетина је рањено. За ове злочине до сада нико није осуђен. У Београду је недавно подигнута оптужница против четворице хрватских pilota, осумњичених да су бомбардовали колону у Сводни и у Бравску на Петровачкој цести.

ПЕТРОВАЧКА ЦЕСТА СМРТИ

У мјесту Јањиле, на Петровачкој цести, гдје је хрватска авијација прије 27 година у оквиру Олује бомбардовала српске избјегличке колоне, служен је парастос и положени су вијенци на спомен-крст. И ове године парастос је служио епископ бихаћко-петровачки Сергије. Он се обратио присутнима бесједом у којој је истакао жртву невинно пострадалих избјеглица из Крајине.

– Мученичка је ова Петровачка цеста, овдје су страдала дјеца, жене и немоћни. Ово је цеста туге и смрти, али биће и цеста васкрсења на којој ће наше неугасло сјећање надживјети зло оних који су сијали смрт – истакао је епископ Сергије.

Директор Документационо-информационог центра Веритас Сава Штрбац навео је да је оптужница Суда у Београду за злочин на Петровачкој цести против хрватских официра позитивна ствар која се десила, али и да се у Тужилаштву БиХ годинама води истрага, а да оптужница нема.

Штрбац је позвао све који су рањени на Петровачкој цести да се јаве Веритасу да би се уврстили у оштећене. – Не смије нико и никада заборавити злочин који се десио на Петровачкој цести, као и сви други злочини који су се десили над Србима – истакао је Штрбац.

Један од највећих злочина хрватске војске над српским цивилима, који су у колонама напуштали своја огњишта пред нападима, догодио се на Петровачкој цести. Тада је хрватска авијација бомбардовала колоне српских избјеглица код Босанског Петровца у селу Јањила.

НИ НАКОН 27 ГОДИНА ЗВАНИЧНО НИКО НИЈЕ КРИВ ЗА ЗЛОЧИН НАД СРПСКИМ ЦИВИЛИМА У СЕЛУ КОД КНИНА

ШИМПРАГА: ДРЖАВА НА ИСПИТУ ЗРЕЛОСТИ

Комеморација за 32 мјештана убијених прије 27 година у селу Плавно и његовом засеоку Грубори поред Книна током и након злочиначке акције Олуја започела је служењем парастоса свештеника Епархије далматинске поред спомен-крста постављеног за све жртве села Плавно, а настављена је у Груборима код Спомен-обиљежја убијених цивила на прагу својих кућа, пише загребачки недељник *Новосћи*.

ПУПОВАЦ: ЗЛОЧИН НЕ СМИЈЕ БИТИ ПОВОД ЗА ШИРЕЊЕ МРЖЊЕ

Саборски заступник и предсједник Српског народног вијећа (СНВ) Милорад Пуповац подсјетио је да нико од жртава није представљао опасност због одлуке да остану у својим кућама, свом засеоку, свом завичају и у својој земљи, осим себи самима.

– Тешко је слушати и читати изјаву свједокиње Душанке Грубор о ономе што се тих дана догодило овдје, али радимо то да бисмо оснажили једни друге, да би с овог мјеста казали да овако страхан злочин и масакр великог броја људи не смије служити никома као

повод за ширење мржње, али ни као повод за префуткивање да је злочин почињен, а тиме и избјегавање моралне одговорности да се с њим суочи – рекао је Пуповац.

Говорећи о злочинима у Груборима, казао је како упркос свакодневним обећањима УН, цивилне и полицијске власти тог подручја нису провеле истрагу нити обрадиле и сачувале мјесто злочина.

Он је навео како је прије двије године направљен важан корак према помирењу и грађењу бољих хрватско-српских односа, али да неријешена питања ратних злочина у односима Хрватске и Србије озбиљно нарушавају постигнута.

ПОТПРЕДСЈЕДНИЦА ВЛАДЕ ОБЕГАЛА ДА ЋЕ ДОГОДИНЕ СТИЋИ СВЈЕТЛО

Потпредсједница Владе РХ Ања Шимпрага рекла је како је процесуирање ратних злочина испит зрелости за државу и треба да покаже колико се стоји иза ријечи по којима „ратни злочин не застаријева, све су жртве исте и сви људи равноправни“.

– Правде још нема, а закон ћутања јачи је од части и истине. Током година мијењани су искази судионика који ништа нису ни видјели ни чули. Нису знали ко је акцијом заповиједао ни ко су им на терену били непосредно надређени. Осуђена је јединица, али ниједна конкрет-

на особа, као да су злочине починили духови, а не људи с именом и презименом – рекла је Шимпрага.

Она је додала да се историја не може промијенити, нити се мртви могу вратити, али се може вратити живот у напуштена села. Изразила је увјерење да је почетак конкретних радова на ревитализацији Грубора на видику и да ћемо следеће године на ову тужну годишњицу видјети прво свјетло у једној од обновљених кућа.

Шимпрага је подсјетила и на жртве Шкабрње, Промине и осталих мјеста у којима су страдали Хрвати.

Комеморацији су присуствовале породице жртава, мјештани, саборски заступник СДСС Борис Милошевић, државна секретарка Министарства регионалног развоја Споменка Ђурић, замјеница државног секретара СДУОСЗ Татјана Вукобратовић Спасојевић, начелник Уреда за људска права Ален Тахири, оптужница послова Амбасаде РС у РХ Јелена Сурла, жупан Марко Јелић и градоначелник Книна Марио Ђачић са замјеницима и многи други.

ПОРТАЛ НОВОСТИ

НОВИНАРКА ИЗ КНИНА СМАТРА ДА ЈЕ СВАКО КОВАЧ СВОЈЕ СРЕЋЕ

Васка Радуловић: Тешко је бити Србин у Хрватској, тај осјећај је неописив!

Книн живи 365 дана у години, а не само оних пар дана који су медијима, углавном онима са стране, занимљиви. У Книну људи раде, дјеца иду у школу, вртић, једни се рађају док други умиру, сунце излази и залази. Као и свагдје, каже Васка Радуловић новинарка из Книна. Одличан је познавалац прилика у книнском крају. На стотине прича је забиљежила, снимила, обрадила.

НАЈВЕЋИ ПРОБЛЕМ ЈЕ ШТО НАС ЈЕ СВЕ МАЊЕ

На питање како данас живе Срби у Книну, рећи ће вам да то питање не воли, те да би најпоштенији одговор био – да живе као и свугдје у свијету.

– Ако кажем тешко, па реците ми гдје је то данас лако, ако ме питају како је то данас бити Србин у Хрватској, ја ћу рећи можда тешко, али је осјећај неописив. Бар мени. Живи се тешко, а највећи проблем Срба у Хрватској, бар гледано из неке моје перспективе је то што нас је мало, што нас је из године у годину све мање. И то је оно што је суштински наш највећи проблем. Све остало може стати у категорију уобичајено. Ко се изборио да нађе посао ради, ко није имао ту могућност, нашао је неко самозапослење, имате јако добре примјере младих људи, а то је оно што волим да истакнем, који су из те своје љубави и повезаности са родним крајем, дошли ту да свједоче да се може живјети. Значи ко хоће тај и може. Начина увијек има – збори Васка.

Наиме, ако постоји љубав према родном крају у Книну и книнским селима, може се пристojно живјети. Јер данас су друга времена, данас много тога можете радити од куће, ту су и европски фондови ако се желите бавити пољопривредом или туризмом, битно је да желите. Да хоћете. Да стварно имате жељу, и вољу, каже наша саговорница.

– Ако чекате прилику да вам неко понуди посао, да каже, дођите овдје јер вас ту чека посао. То нећете добити, али бојим се да то ни у великим срединама, па ни у оној из које ви долазите то није опција, да чекате да вам

неко понуди и добар посао, и добру плату и кућу, тога нема – каже Васка и примјеђује да људи који су се овдје вратили, без обзира на околности су свој на своје.

– Имају своју кућу, свој комад земље, који су наслиједили од предака, а пандемија и свјетске кризе су нас научиле да је сваки тај комад земље драгоцен. Када погледате све ове сухозиде, онда никако не можете игнорисати чињеницу да су то наши преци својим голим рукама крчили, да би ми данас имали башту, и могли преживјети – прича Васка.

НИЈЕ ЛАКШЕ НИ У ВЕЛИКИМ ГРАДОВИМА

На питање да ли данас млад човјек у Книну и книнском крају има перспективу, Васка одговара питањем: „Гдје то данас млад човјек има перспективу?“

– По мени, то зависи од тога какве су наше животне амбиције, каква су наша хтијења, какви су наши путеви, шта ми у ствари хоћемо од живота. Перспективе има тамо гдје је човјек види. Да ли данас можемо рећи да је лако некоме ко већ има посао? Да ли су ти њихови послови сигурни? Да ли су сви они који су отишли одавде у Ирску, Њемачку, Швајцарску отишли на сигурно? Ја нисам политичар, па нећу сада рећи да је наш излаз у туризму, пољопривреди, сточарству... – ка-

же Васка и додаје да се у малим срединама може пуно тога радити од куће, а интернет у селима више није таква ријеткост.

Занимало нас је да ли су представници Срба урадили довољно да би управо Срби живјели боље? Да би сви живјели боље. На то наша саговорница одговара, да су из њеног угла гледано сигурно могли више.

– Сигурно је да јесу могли више и боље. Е сад, у њихове улоге не залазим, нити се питама нити одлучујем, али имам тај критички став, и мишљења сам да увијек може и више и боље. Шта је ту проблем? Проблем је, по мени, можда у томе што су маргиналне ствари постале приоритети. Навешћу само један примјер. Има то везе са политиком. Наиме, ако се питање Срба у Хрватској, своди само на годишњицу обиљежавања Олује, дане страдања, онда то није комплетна слика. Јер људи који су се вратили или живе овдје, не живе ту само три четири дана годишње, када се дешава обиљежавање годишњице Олује, обиљежавају дани страдања и тако, људи овдје живе још 360 дана у години – истиче Васка.

Данас је веома тешко задржати људе на родној грудни, јер једноставно не можете пробудити у људима нешто ако они то немају.

– Тај осјећај повезаности, истински осјећај повезаности и љубав према родном крају

је нешто што осјећате или не. Млађе генерације од нас, које нису имале то искуство одрастања на овим просторима, њима то треба приближити. Али не на неки површан начин. Осјећај за родни крај и претке млади везују на површно нивоу. У периоду када дође лето, кажу хајде идемо десет дана у Книн, у Полачу, у било које село овдје. Онда дођу, и кажу, „супер, ту смо, брзо ћемо стићи до мора“. То није тај осјећај. Младима се морају приближити неке друге вриједности. Све је до васпитања, и наших животних одредница и погледа како ћемо ми то сутра доживјети.

ЗАБОРАВИЛИ СМО ДА СМО ПРОЛАЗНИ

Васка је рекла да суштину живота препознаје у мисли покојног професора Жарка Видовића у којој се каже да „завичај и родна кућа имају једну тајну димензију, а то је осјећај бесмртности, континуитета присутности прека и непролазног дјетињства код човјека.“

На крају упитали смо, шта ју, након свих испричаних прича, а било их је неколико стотина, још увијек мотивише да пише нове приче. Васка одговара да још увијек у њој има довољно снаге јер су ти људи то заслужили, својим животима, својом жртвом и својим недаћама кроз које су прошли.

– Сва њихова страдања и борба за опстанак су једноставно заслужили да буду приказани и приказани ономе ко то жели да види. Можда ја погрешно видим ствари, али мислим да је вриједност и суштина управо то. Управо та људска мука, људска судбина, људска патња, и оно на шта је човјек заиста спреман или неспреман, да се ухвати са двије руке и ноге кроз живот. Живимо у таквом времену, да је много тога данас неискрено и површно. Постали смо маса, са којом се врло лако управља, којој се нуди један лажни осјећај сигурности, комфора, а негдје не свјесни да смо пролазни, и да је то све једно велико ништа – закључује новинарка Васка Радуловић онаква какву је знамо, искрено и отворено о животу у Книну, у причи која би вјероватно могла бити путоказ многим та

ЉУБИНО СПАСОЈЕВИЋ/ЕЛТА ТВ

Линта: У Хрватској је главни државни празник протјеривање Срба – лицемјерје ЕУ

Предсједник Савеза Срба из региона Миодрог Линта оцјењује као врхунско лицемјерје чињеницу да Европска унија дозвољава да је у Хрватској главни државни празник протјеривање једног народа.

Суштински разлог је политика двоструких аршина западних центара моћи према којима су Срби и даље главни кривци за ратове деведесетих и злочиначка страна, а Хрвати, Муслимани и Албанци тобоже жртве великосрпске агресије који су водили некакве одбрамбене ратове.

Хрватска је једина чланица ЕУ која слави прогон и убијање једног народа и на то се срамно ћути у Бриселу и Берлину.

Линта истиче да Србија треба да покрене правну, дипломатску и политичку борбу за истину о карактеру ратова деведесетих, за истину о страдању српског народа, да се забрани прослава злочиначке акције Олуја, да се процесуирају одговорни за масовне злочине над Србијом, да се једнако поштују све

жртве и да се ријеша питање несталих лица. Наведене активности треба предузети јер у Хрватској нема спремности на суочавање са својом тамном прошлoшћу. То конкретно значи да ће се у Хрватској и даље славити прогон Срба, цементирати етничко чишћење, величати ратне злочинице и омаловажавати, прешућивати и умањивати српске жртве.

Линта наводи да Хрватска у континуитету води политику застрашивања протјераних Срба путем потјерница и хапшења.

Хрватско правосудје има за циљ да покрене мониторинг судске поступке и доноси лажне пресуде против српских бораца с циљем да се оправда лажни мит о Домовинском рату. Србија треба да оснује Канцеларију за по-

моћ осумњиченим, оптуженим и осуђеним Србима за ратне злочине и пружи им стручну, правну и финансијску помоћ. Српски борци су се часно и поштено борили за свој народ и државу и сада држава треба да стане иза њих и да их заштити.

Линта тражи да Србија покрене дијалог са Хрватском о рјешавању отетих имовинских, стечених и других права прогнаних Срба и других оштећених грађана. Темељ дијалога треба да буде Анекс Г Бечког споразума о суцесији под називом *Приватна својина и стечена права*.

У питању је међудржавни споразум који има јачу правну снагу од домаћих закона. Наиме, у Хрватској се систематски отима српска имовина посебно станова, куће, пословни објекти и пољопривредно и шумско земљиште. Хрватска одбија да исплати заостале пензије, динарску и девизну штетњу и накнаду штете за уништenu имовину у терористичким акцијама у низу хрватских градова и др.

У БУСИЈАМА ОДРЖАН ПОМЕН СТРАДАЛИМ КОРДУНАШИМА

Традиционално на Бусијама 13. августа одржан је парастос у Цркви Светих Ђирила и Методија на Бусијама за страдале Кордунаше у злочиначкој акцији Олуја и положени су вијенци на споменик страдалим крајишким Србима 1991–1995. године, страдалим Кордунашима који су мучки побијени на путу од Кордуна, преко Жировца, Босне до Србије и онима који су страдали ишавши од Топуског, преко Славонског Брода ка Батровцима.

Парастос су служили протојереј ставрофор Недељко Марјановић који је иначе служио на Кордуну, а и сам био у колони, и јереј Мићо Ристић.

Вијенце су положили Милош Крнета и Светозар Гвоздић у име Удружења бораца Кордуна, Бојана Вучић, Тошо Пајић и Слободан Шарац из Завичајног клуба Кордунаша, Драгомир Лалић предсједник *Отаџбинског покрета* из Новог Сада, као и делегација Удружења бораца 8. кордунашке из Кљајићева Ивица Маричић, Ђорђе Паскаш и Слободан Михајловић.

Предсједник Удружења бораца Кордуна Ђуро Шкаљац навео је да нема потребе за неким великим говорима, и да су паљењем свијећа за покој душе, и полагањем вијенаца хтјели да одају пошту свим страдалим Кордунашима и Кордунашимаца.

ДРАГАНА БОКУН

ДУШКО ДЕЈАНОВИЋ ЈЕДАН ОД 250.000 СРБА КОЈИ СУ ПРОТЈЕРАНИ СА СВОГ ОГЊИШТА

» Душко Дејановић на снимању филма Олуја

ДЕШАВАЛО СЕ ДА У ЈЕДНОМ ДАНУ БУДЕ 13 САХРАНА

Да би дао свој допринос очувању сјећања на хрватску злочиначку акцију Олуја Душко Дејановић, један од 250.000 Срба који су протјерани са огњишта својих праједова је учествовао и у снимању филма о њему.

Дејановић у разговору за *24седам* каже да је живот у Републици Српској Крајини текао релативно нормално, с обзиром на услове у којима се народ тамо налазио.

ДОМАЋИНИ СУ НАКОН ПОВРАТКА СА ПОЛОЖАЈА ОБРАЂИВАЛИ ЗЕМЉУ

– Трудил смо се да, колико је то било могуће, живимо као да рата нема. Производња хране у нашем Кордуну је настављена, једини проблем нам је био недостатак горива. Наш крај је увијек био познат по вриједним људима и они су наставили марљиво да раде. Свако домаћинство је било у обавези да одвоји један дио пољопривредних приноса за војску, и то никоме није био проблем. Сваки домаћин је, када не би био на ратном положају, користио вријеме да ради.

Дејановић додаје да је спортски живот био развијен.

– Током примирја организовани су спортски турнири, а играло се и фудбалско првенство. Чак смо основали и један кошаркашки клуб. Дакле, иако је рат био у току, трудил смо се да живот тече. Једино што није радило био је биоскоп.

ДА ЈЕ БИЛО ИНТЕРНЕТА СВЕ БИ БИЛО ДРУГАЧИЈЕ

Омладина се, према његовим ријечима, трудила да живи као и њихови вршњаци из других српских крајева.

– Тада није било интернета, па смо гледали телевизију, слушали музику, као и сви остали – казао је Дејановић.

Ипак, оно по чему су се разликовали од својих вршњака из неких других крајева јесте сазнање да им је живот директно угрожен.

– Најгоре је било када млади момци оду и више се не врате. Познајеш некога, играли сте заједно фудбал или кошарку, и он је сутрадан отишао на линију и није се вратио. Замислите само какав је шок за једну мању средину када у једном дану буде 13 сахрана српских бораца, што се дешавало – присјећа се Дејановић.

ОГУГЛАЛИ НА ОПАСНОСТИ

Он каже да се већина људи из његовог мјеста повукла у околна села када је почео хрватски напад.

– То се и раније дешавало, јер су Хр-

вати углавном гађали већа мјеста, па је било сигурније отићи код родбине или пријатеља у село док се напад не заврши. Ми смо слутили да је ово што нам се на крају и десило најгори сценарио који би могао да нам се догоди, али човек у тим тренуцима једноставно не вјерује да ће до тога доћи – прича Дејановић и присјећа се сцене која се одиграла 5. августа 1995. године.

– Напад је почео, а један од мојих старијих земљака мени и пријатељима говори како сутра мора да иде у њиву да купи сијено. Дакле, он није ни помишљао да ће ускоро заувјек да напусти своје огњиште.

Исти дан већ су почеле да пристижу и прве српске избјеглице.

– Око 15 часова 5. августа сам први пут видео колону људи из сјеверне Лике и није ми било јасно куда сви они иду. За то вријеме Хрвати су презели фреквенцију наше радио-станице, извјештавали да се на ратишту не догађа ништа и углавном пуштали музику. Људи нису ни знали шта се заиста дешава – каже Дејановић.

НА КОРУДНУ СЕ НИЈЕ ЗНАЛО ЗА ПАД ДАЛМАЦИЈЕ И ЛИКЕ

Када су схватили да је у питању напад већих размјера, донијета је одлука да се иде до команде УНПРОФОР-а у Топуском, мислећи да ће тако наћи заштиту.

– Ми у том тренутку и не знамо да су Далмација и Лика пале. Тада није било мобилних телефона или неких других средстава комуникације – прича Дејановић.

– Када смо – наставља он – 6. августа стигли у Топуско, ту сам срео неке познанике који су ми испричали шта се догодило у другим крајевима РСК.

Тог дана десио се и страхан злочин, јер је због великог броја људи који су се повлачили настао застој на путу, тако да се колона јако споро кретала. Тада је дошло до спајања Петог корпуса тзв. Армије БиХ, који је прешао са територије БиХ са југа, са хрватском војском која је дошла са сјевера. Они су се спојили у мјесту Жировца, гдје су извршили масовни злочини над српским цивилима који су се повлачили.

Дејановић се присјећа да је тек 8. августа дошао у Нови Град у Републици Српској, а убрзо затим и до Приједора, одакле није хтио да иде док не нађе своје најближе.

Срећом, ту је успио да пронађе мајку и родбину.

– Али нисам знао гдје ми је отац. Је-

дино што смо чули јесте да је остао на фронту – прича Дејановић.

На путу ка централној Србији, проблем су представљале и љетње кише, које су додатно успоравале колону.

ПОМОЋ НАРОДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Дејановић додаје да је народ Републике Српске, колико је могао, помогао избјеглицима из РСК.

– Од горчине због цијеле ситуације, ја седам дана нисам јео. Глад уопште нисам осјећао. Тек сам 10. августа последије подне, када сам стигао у Бијељину, коначно нешто појео. Народ Републике Српске нам је, док смо путовали, износио храну, и тако је и тада нека жена донијела велику посуду пуну палачинки. Тада сам појео три-четири палачинке, а она ми их је спаковала у кесу да имам за касније. Такође, неки момак и дјевојка су ме позвали у кућу да се истуширам и преспавам код њих. Прихватио сам да се коначно окупам, али сам спавао у свом аутомобилу, не желећи да им стварам већу обавезу – рекао је он.

Тада је, каже, позвао родбину из Београда, и они су му саопштили да му је отац жив и да се налази у Руми.

– Кордун је остао у окружењу, и последије преговора је договорено да Срби ауто-путем избјегну у централну Србију. Међу њима је био и мој отац. Хрвати су их успут вријеђали, гађали камењем, али на крају су успјели да преживе – испричао је Дејановић.

НИСУ СВИ ИМАЛИ СРЕЋУ ДА ОДУ КОД РОДБИНЕ

Он каже да је, срећом, имао родбину у Београду, тако да је могао колико-толико да настави нормалан живот. Ту срећу, нажалост, нису имали сви.

– Многи су завршили у прихватним центрима у којима је у собама било по педесет људи. Други су, опет, избјегли смрт 1995, али их је она сачекала 1999. године. Лично сам познавао људе који су избјегли у Сурдулицу и који су погинули током НАТО бомбардовања.

Дејановић истиче да, из данашње перспективе, највише боле ране настале прије злочиначке акције Олуја.

– Данас многи заборављају шта се дешавало од 1991. до 1995. године. Наш народ је исцрпљен, најбољи момци су нам изгинули и, на крају, операцијом Олуја извршени су прогон, пљачка и уништење имовине – прича Дејановић и додаје да страдање српског народа из Републике Српске Крајине не смије никад да се заборави.

МИЛАН ИВАНИЋ/24 СЕДАМ

МИЛОРАД С. КУРАИЦА ПЛАВНО ЗАМИЈЕНИО СУБОТИЦОМ

ДАО САМ ЧИТУЉУ ЖИВОМ ЧОВЈЕКУ!

Тај 4. август 1995. године најтужнији је дан за све Србе из тадашње Републике Српске Крајине. Данас Суботичанин Милорад С. Кураица (66) и последије 27 година од Олује живо се сјећа дана када је протјеран из свог родног мјеста и када је, како каже, пошао на пут без повратка.

Акција Олуја дочекала га је у Книну, гдје је живио и радио као директор Републичког завода за тржиште рада, објашњава нам времешни Милорад показујући прстен на десној руци који представља једину материјалну успомену коју је понио из родне Крајине.

– Центар Книна је гранатиран и ракетан, а ја сам живио у приземљу зграде која није имала ни једну једину бетонску плочу. Стан сам напустио 4. августа око 11 часова и путио се у родно Плавно које је удаљено двадесетак километара од Книна. Већину пута прешао сам пјешачећи, бос. Дан касније, око 1 сат иза поноћи сам стигао, а моји су, иако се пуцало на све стране, били пресрећни зато што сам уопште жив. Одатле сам се са родитељима, сестром и комшијама упутио на, испоставиће се, пут без повратка, пут у непознато – прича Милорад.

– Негдје успут сам се одвојио од мојих и кренуо пут Приједора у нади да ће ми пријатељ са студија помоћи. То је била немогућа мисија па сам опет пошао на тај пут у непознато и доспио у једно прихватилиште у Београду.

Сплетом страшних и несрећних околности, Милорадова породица у избјеглиштву се раздвојила. Са мајком и сестром је успоставио контакт убрзо по доласку у Београд, али не и са оцем за ког је мислио да је преминуо, па му је дао читуљу у *Полицици*.

– У београдском прихватилишту сам добио информацију да ми је отац преминуо наводно код Босанског Петровца. Нисам могао да се враћам па сам одлучио да сачекам да се ситуација мало стабилизује па да идем да сахраним родитеља. Дао сам му и читуљу која је објављена

у листу *Полицика*, након чега ме је контактирао кум да каже да ми је отац жив и да је у пожаревачкој болници. Дао сам читуљу живом човјеку. Када сам му отишао у посјету питао ме је јесу ли нам убили краву, рекао сам да нису, а шта друго и да му кажем – сјетним гласом прича саговорник.

То паклено љето 1995. године осим по трагичној судбини која је задесила српски народ, Милорад ће памтити и по добрим, хуманим и емпатичним људима на које је наилазио у мору зла.

– Никада нећу заборавити како су нас дочекали у Рачи. Мјештани су нас примили са пуно љубави, топлине, емпатије. Нећу заборавити ни гест мог пријатеља Николе Христивојевића који ме је, по доласку у Београд, одвео у свој стан, нахранио, обукао и дозволио да се окупам. Захваљујући њему и Суботичанину Ласлу Нађу добио сам посао у овом граду у ком живим ево већ 27 година.

Неће Милорад никада заборавити ни родно Плавно о ком још увијек прича са кнедлом у грлу.

– Након 26 година, прошле године сам посјетио моје Плавно. Иако је још увијек лијепо, ма најљепше мјесто на свијету, тамо више ништа није исто. Крајина је девастирана, зарасла и пушта.

Док врти прстен са почетка приче који представља једину опипљиву успомену на његову Крајину, Милорад објашњава да данас на Олују гледа као на опомену да се такав злочин више никада не смије поновити.

– Народе, можемо имати различита мишљења и ставове, али хајде да разговарамо и преговарамо. Пушка никада не смије ићи испред здравог разума. Олују треба да памтимо, али не да бисмо се светили, јер ћемо онда бити исти као и они који су те злочине починили, већ да нам служи као опомена да се тако нешто више не смије поновити. Будимо људи. Постоји само једна подјела, на човјека и нечовјека – јасно закључује наш саговорник.

SUBOTICA.COM

» Након више од четврт вијека обишао родно Плавно

КРАГУЉИ НЕ ЗАБРАВЉАЈУ СВОЈЕ КОРИЈЕНЕ - ПОКЛОЊЕНА ЗЕМЉА ЦРКВЕНОЈ ОПШТИНИ КЉЕВЦИ

Земља у Кљевцима (општина Сански Мост), тренутно, нема велику материјалну вриједност. Њена вриједност је патриотска, духовна и емотивна.

Велико дјело је учињено потписивањем уговора о препису земље и преносу поклона на Црквену општину Кљевци. Земљу су преписала браћа Крагуљ – Глишо, Обрад и Милан.

Кљевчани се сваке године у великом броју окупљају у свом селу за Спасовдан. Сами су узели ствар у своју руке и обновили двије цркве. Цркву Вазнесења Господњег из 1850. године усташе су запалиле 1941. Након ослобођења она је обновљена. Нови Храм Св. архиђакона Стефана завршен је за вријеме рата 1994. године. Оба храма су урушена и оскрнављена 1996. године.

Према попису становништва из 1981. у Кљевцима је било Срба 701, Муслимана 184, Хрвата 152 и Југословена 129. Десет година касније 1991. у селу је било Срба 601, Муслимана 152, Хрвата 64 и Југословена 11. Те 1991. у Кљевцима је било 240 српских кућа. У рату су порушене и девастиране, а Кљевчани, ријешени да своју дједовину сачувају, почели су да их обнављају.

Нису добили помоћ од ниједне институције, већ су сами сакупљали средства и обнављали. Данас нико од Срба не живи у Кљевцима, само повремено долазе. Како је за *Српско коло* рекла Сања Радић Попржен Кљевчани су изузетно везани за своје село, а посебно ју је дирнуо гест браће Крагуљ Драгана Бокун

ФИЛМ О УСТАШКОМ ЗЛОЧИНУ У ПРЕБИЛОВЦИМА НАГРАЂЕН У РУСИЈИ

Филм „Пребиловци – тамо и камен има ожиљак“ новинарке Сање Драгићевић Бабић, добио је награду за најбољи сценарио на Међународном филмском фестивалу „Share of Life“ у руском граду Перму. Филм говори о злочину у Пребиловцима који су усташе извршиле 1941. године над више од 800 Срба, углавном жена, дјеце и стараца. Плански и сурово су их убијали, неке су и живе бацали у дубоке јаме – из којих није било излаза. Међу страдалима су били и Драгићевићи, преци ауторке филма.

– Истина је универзални језик који сви разумију зато смо се и ми потрудили да истину о Пребиловцима испричамо кроз филм. Ово јесте награда за најбољи сценарио на фестивалу, можда је тајна у томе што тај сценарио живим од како знам за себе, зато што сам слушала приче своје породице и мјештана села шта се све дешавало у Пребиловцима. Изгледа да смо направили филм који је препознат не само у Србији већ и ван граница ове земље – истиче ауторка филма Сања Драгићевић Бабић. Филм обилује историјским чињеницама и пажљиво бираним снимцима из деведесетих година прошлог вијека кад су Срби из тих крајева послје много година добили прилику да из бројних Пребиловачких јама изваде кости својих најмилијих. Екипа је филм снимала на две локације – у Херцеговини и Београду.

– Најтеже је било снимити саговорнике и чути приче које су нам испричали, упознати се са њима, живјети тамо са њима тих петнаест снимајућих дана – наводи сниматељ Никола Буровић.

АКАДЕМИК КАПЛАН БУРОВИЋ СЕ ПРЕСЕЛИО У ВЈЕЧНОСТ

У Швајцарској је преминуо академик Каплан Буровић (1934–2022). Посљедње године живота провео је у Женеви. Због слободног исказивања ставова и борбе за истину проживио је истинску голготу – у југословенским и албанским затворима провео је више од тридесет година. Познат је као публициста,

књижевник и научник, балканолог и албанолог, а живот је посветио правди и борби против научних фалсификата. Објавио је преко сто књига, на више свјетских језика. Његов богат научно-истраживачки рад прожет је закључцима који изазивају жестоке реакције међу Албанцима, због аргументованих тврдњи да Албанци нису ни Илири, ни Пелазги, и да су Албанци са Косова и Метохије углавном исламизовани хришћани.

ОТВОРЕНО ПИСМО СРБА ИЗ ФЕДЕРАЦИЈЕ БиХ

Наша права се крше, често су нам угрожени и животи

Права Срба у Федерацији БиХ масовно се и континуирано крше тако што им се уништава и одузима имовина, скрнавље гробља, а неријетко су им угрожени и животи, указао је данас Одбор за заштиту права Срба у ФБиХ у отвореном писму институцијама у БиХ, Федерацији БиХ, Републици Српској и амбасадама.

Одбор је подсјетио на недавно убиство Српкиње Наде Радуловић /65/ која се вратила у Високо, као и на физички напад на повратника Саву Билановића у Бусовачи, и то послје вишеструког малтретирања, напада на имовину и паљења кућа.

– Готово у свакој општини ФБиХ константно су пријетње, које од вербалних прелаза у физичке нападе на Србе – наводи се у отвореном писму Одбора и додаје да према расположивим подацима, у просјеку једном мјесечно долази до скрнављења православних објеката и гробља на територији ФБиХ.

У писму се наводи да у ФБиХ постоји око 1.100 локалитета са православним гробљима, а Срби који их обилазе за православне празнике сваке године свједоче да су се споменици нашли на мети вандалског понашања. Одбор је навео све локације на којима су скрнављена српска гробља.

Како је истакнуто у писму, у ФБиХ се од 2014. године проводи поступак хармонизације земљишних књига и катастар, тако што се успоставља и замјена земљишних књига за појединачне катастарске општине врши на начин да се објаву најаве успоставе и замјене земљишне књиге врши само у слу-

жбеним гласницима ФБиХ и БиХ, и у два дневна листа чије је сједиште у Сарајеву и Мостару.

Одбор наводи да на тај начин Срби који су живјели у ФБиХ, а сада живе у Србији или другим земљама Европе и свијета немају сазнања да се врши успостављање нове земљишне књиге за њихову имовину.

– Иако је Анексом седам загарантован поврат имовине или надокнада штете за имовину, тренутно имамо ситуацију да је попис 2013. године установио да на територији ФБиХ у 163 насеља гдје су Срби били већина сада нико не живи, ненасељена су. Овај анекс је за Србе у ФБиХ потпуно неостварив, а њене власти не раде на томе да обнове куће и помоћне објекте у власништву Срба – истичу из Одбора.

У отвореном писму се истиче да се Србима у ФБиХ крше и основна људска права на слободу мисли, савјести и вјере, те наводи примјер да је у Босанском Петровцу полиција казнила учеснике колоне која је обиљежавала Бадњи дан, полицајци који су били у колони суспендовани су из МУП-а Унско-санског

кантона, а малољетници који су носили обиљежја државе Србије су кажњени са по 500 КМ за прекршај који је обиљежен као узнемиравање јавности.

Указано је и да је право на образовање, које је такође загарантовано Уставом БиХ, веома тешко оствариво за српску дјецу у ФБиХ, те да је опште познато да српска дјеца у Гламочу не уче ћирилицу.

– У остатку ФБиХ српска дјеца имају отежан или готово никакав приступ православној вјеронауци, српски језик и ћирилично писмо се не уче у довољном фонду часова, тако да српска дјеца заврше основну школу, а да нису научила своје писмо – ћирилицу – наводе из Одбора.

Образовни систем у ФБиХ, истиче Одбор, третира рат у БиХ као великосрпску агресију и кривицу за рат ставља на терет српског народа, што додатно отежава остваривање права Срба.

Право на објективно информисање путем јавних медија које је обезбијеђено бројним међународним конвенцијама и споразумима, за Србе је неоствариво, кажу у Одбору, те додају да је информативни и документар-

ни програм Радио-телевизије ФБиХ крајње забрињавајућег карактера.

Такође, наводе и да су називи 152 улице у Сарајеву промијењене, јер су у свом називу имале префикс српски или асоцирале на српски народ.

– У ФБиХ у протеклих 27 година, у јавном простору, говорима политичара, активностима истакнутих појединаца и група нема мјеста за страшно историјско страдање које се догодило Србима у ФБиХ – напоменуто је у отвореном писму.

Како се додаје, нема мјеста за оне који су страдали од 1992. до 1995. у градовима и селима, нити за оне који су практично у три мјесеца 1992. године морали напустити своја вијековна огњишта и историјске завичаје, готово без ичега.

Наведен је и податак да је, према попису становништва из 1991. године, на територији данашње ФБиХ живјело 542.879 Срба, а према попису из 2013. године 56.550, да су према попису из 1991. Срби били већински народ на 32,2 одсто Федерације. Српска већина је била у 785 насељених мјеста у ФБиХ, а поред тога у 620 насељених мјеста Срби су чинили између 20 и 40 одсто становништва.

Отворено писмо упућено је српском члану Предсједништва БиХ Милораду Додику, другој двојници чланова Предсједништва, предсједници Републике Српске, предсједнику Владе Републике Српске, предсједнику и премијеру ФБиХ, амбасадама Србије, Хрватске, САД, Руске Федерације, Француске, Њемачке, Велике Британије, те Делегацији ЕУ у БиХ.

ПРВИ МЈЕСЕЦ РАДА КАНЦЕЛАРИЈЕ ЗА ПОМОЋ СРБИМА ИЗБЈЕГЛИМ ИЗ БиХ У ЗАШТИТИ ЊИХОВЕ ИМОВИНЕ У ФБиХ

Марић: Срби у Федерацији БиХ трпе велике притиске да у бесцјење продају своју земљу

Осим тога што се суочавају са безочним отимањем земље, прогнани Срби из Федерације БиХ /ФБиХ/ често трпе притиске да у бесцјење продају земљу иако то не желе, изјавила је Виолета Марић из новосадске Канцеларије за помоћ Србима избјеглим из БиХ у заштити њихове имовине у ФБиХ.

Марићева је за *Срну* рекла да се за мјесец дана, од када је отворена, у Канцеларију јавио велики број људи који се интересују како да регулишу своја имовинска права и спријече да им локалне власти у ФБиХ отуђе ту имовину.

– Нама су се највише јављали људи из околине Сарајева и Томиславаграда. Имамо случај српске породице из Томиславаграда на коју се врши притисак да прода своју земљу. Они су власници пуно земље и нису заинтересовани да је продају, а цијена коју им нуде је мизерна – навела је Марићева.

Она је истакла да је у сталном контакту са канцеларијама у Републици Српској и да се чини све да се странкама помогне, те указала да је веома

значајно да они добију ваљане информације и помоћ како би ушли у правну борбу за своју имовину.

Оливер Фратер Павлоу из Канцеларије за помоћ Србима избјеглим из БиХ у заштити њихове имовине у ФБиХ у Београду рекао је да се од краја јануара, када је почела са радом, овој канцеларији јавило око 300 људи, а да су звали Срби из Канаде, САД, Швајцарске, Њемачке и Шведске.

– Имамо базу података која је увезана са катастром и земљишним књигама и можемо им дати важне информације – навео је Павлоу.

Он је рекао да је један од највећих проблема што наследици земље у ФБиХ често нису, због околности у којима су се нашли, завршили оставински поступак, а суочавају се са проблемом и онда када је тај поступак окончан.

– Чак и када се заврши тај оставински поступак они морају да се упишу у земљишне књиге и тамо би требало да дођу са рјешењем о насљеђивању. Углавном, траже лични долазак. Проблем је јер многи људи живе са јако славим

приходима и просто им се не исплати и нису мотивисани и да оду доле у ФБиХ – напоменуто је Павлоу.

Он је нагласио да се београдској канцеларији јавило највише странака из Босанског Грахова и Кантона 10.

Канцеларије у Београду и Новом Саду отворене су уз помоћ Управе за сарадњу са дијаспором и Србима у региону, која је прије годину дана покренула кампању информисања Срба расијаних по свијету и указала им на опасност да остану без своје дједовине на простору садашње ФБиХ због усклађивања земљишних књига и катастра.

Резултат рада канцеларија у Републици Српској и Србији су 9.473 предмета, јер се толико породица одазвало и обавило неопходну правну процедуру, захваљујући којој ће више од 57.000 хектара земље остати у њиховом власништву.

Процењује се да око 400.000 избјеглих и расељених Срба из ФБиХ и њихових наследица полаже право на непокретности у власништву или посједу у овом ентитету.

У АРХИВУ ВОЈВОДИНЕ ОТВОРЕНА ИЗЛОЖБА О УСТАШКИМ ЗЛОЧИНИМА У СРЕМУ

МИРОВИЋ: У СРЕМУ ЈЕ СТРАДАЛО 40.000 ЉУДИ

У Архиву Војводине отворена је изложба архивских докумената *Усташки злочини у Срему 1942. године – акција Виктора Томића*, посвећена страдању Срба у усташкој акцији коју је водио злогласни Виктор Томић, а током које је убијено 6.000 Срба.

Изложбу је отворио председник Покрајинске владе Игор Мировић, који је истакао да је изложба свједочанство о једном страшном злочину.

– Она је крик за поштовањем невиних жртава једног обезбуженог времена у којем се тај злочин догодио. Уједно је и апел да ни злочин, ни његове жртве никада не смију да буду заборављени – рекао је Мировић.

Он је додао да је у тој акцији у лето 1942. године за само два мјесеца, што одлуком Томићевог Покретног преког суда, што без икакве формалне одлуке, у Срему убијено око 6.000 Срба, међу којима један од наших највећих сликара Сава Шумановић.

Мировић је подсјетио да је из Срема током Другог свјетског рата у логоре у Хрватској, посебно у зло-

» Игор Мировић и Небојша Кузмановић

гласни Јасеновац, одведено и тамо убијено 11.000 Срба и 2.000 Јевреја.

Он је нагласио да поменути број страдалих није био и укупан број невиних жртава сатанске творевине каква је била такозвана Независна Држава Хрватска у Срему током Другог свјетског рата.

– Размјере злочина биле су вишеструко веће, па је посебна комисија, коју је Покрајинска влада формирала 2019. године, послје двогодишњег систематичног истрајног рада, именом и презименом дошла до података да је у Срему од 1941. до 1945. године страдало 40.000 људи, жртава рата, што је

скоро 3.300 више него што је до рада комисије навођено – навео је Мировић.

Он каже да ће, слиједећи тај примјер, бити пописане и све жртве фашистичког терора у Бачкој и Банату, гдје су целати имали друга имена и униформе, али су жртве биле исте и припадале су махом српском народу.

За Мировића је подсјећање на крвави пир у Срему у лето 1942. године, као и укупне размјере усташких злочина у Другом свјетском рату, важно и због деценија присутне, а данас све снажније тенденције у Хрватској, да се они умање и релативизују, а понекад, ка-

ко је рекао, крајње цинично претворе и у тобожње милошће према Србима.

– Најбољи примјер за то јесте ускраћивање могућности председнику Србије Александру Вучићу да посјети Јасеновац и ода пошту невиним страдалницима тог мјеста патње – рекао је Мировић.

Директор Архива Војводине Небојша Кузмановић рекао је да се навршава 80 година од великог злочина који су починиле усташе у акцији Виктора Томића, трећег функционера у систему власти НДХ.

– Ова изложба, коју смо након 30 година поново поставили, потврда је колики значај имају установе као што су архиви с обзиром на то да се покушава ревидирати историја. Само су оригинална архивска документа доказ и једини начин да спријечимо ревизију историје и прикажемо истину и страдања српског народа – поручио је Кузмановић.

Осим архивских докумената, посјетиоцима изложбе представљене су књиге и зборници који свједоче о размјерама страдања неужног народа 1942. године.

ПОДЈЕЛА НОВИХ 30 СТОЧНИХ ГРЛА ЗА СРПСКА ПОВРАТНИЧКА ДОМАЋИНСТВА У Б. ПЕТРОВЦУ

Пројекат економског оснаживања српских повратничких домаћинства у Федерацији БиХ покренут прошле године од стране Управе за сарадњу с дијаспором и Србима у региону, у наредном периоду добиће свој наставак.

Прошле године је Управа заједно са Центром за подршку повратницима у Унско-санском кантону подијелила 35 стеоних јуница породицама које се баве сточарством у Босанском Петровцу. Након што су се јунице отелиле, 30 нових породица из ове западнокрајишке

општине добиће у наредном периоду по једно теле.

– Подјела сточних грла добијених од стеоних јуница представља другу фазу самоодрживог пројекта за који смо прошле године издвојили више од 6.000.000 динара. У двије фазе, помогли смо укупно 65 породица српских повратника у Босанску Крајину. Посебно ме радује то што је концепт самоодрживости, који дужи низ година примјењујем у свом хуманитарном раду на Косову и Метохији, заживио и у повратничким сред-

нима у Федерацији – истиче директор Управе за сарадњу с дијаспором и Србима у региону, Арно Гујон.

Управа за сарадњу с дијаспором и Србима у региону је током прошле године у Федерацији БиХ финансирала још два пројекта економског оснаживања српске заједнице у Босанском Грахову и Посавини. За потребе куповине пчеларске опреме и ситне пољопривредне механизације издвојено је додатних 3.000.000 динара чиме је помогнуто око 100 породичних газдинстава.

ОРДЕН ЗАШТИТНИК СРПСКЕ ЗЕМЉЕ АРНОУ ГУЈОНУ И НИКОЛИНИ МИЛАТОВИЋ ПОПОВИЋ

Арно Гујон, директор Управе за сарадњу с дијаспором и Србима у региону и Николина Милатовић Поповић, помоћница директора, добили су признања за кампању за очување имовине Срба на простору Федерације – Орден *Заштитник српске земље*. Ордење им је уручио Ђорђе Радановић, председник Одбора за заштиту права Срба у Федерацији БиХ у просторијама Министарства спољних послова у Београду.

Прије непуних годину дана Управа је заједно с представницима и црквама радила на упознавању наших људи расијаних по свијету на опасност да остану без своје дједовине у току процеса усклађивања земљишне књиге и катастра у Федерацији БиХ. Резултат тог рада су 9.473 предмета, односно породица, које су се одазвале и обавиле неопходну правну процедуру захваљујући којој ће више од 57.000 хектара земље остати у њиховом власништву.

ФОТО: ДИЈАСПОРА.СРБ.ОРГ

ГУЈОН: ЗА ПОВРАТНИЧКА ДОМАЋИНСТВА У БОС.ПЕТРОВЦУ ЈОШ 30 СТОЧНИХ ГРЛА

Пројекат економског оснаживања српских повратничких домаћинства у Федерацији БиХ, који је прошле године покренула Управа за сарадњу с дијаспором и Србима у региону, у наредном периоду добиће наставак.

Прошле године је Управа заједно са Центром за подршку повратницима у Унско-санском кантону подијелила 35 стеоних јуница породицама које се баве сточарством у Босанском Петровцу. Након што су се јунице отелиле, 30 нових породица из ове западнокрајишке општине добиће у наредном периоду по теле, саопштено је из ове управе.

– Подјела сточних грла добијених од стеоних јуница представља другу фазу самоодрживог пројекта за који смо прошле године издвојили више од 6.000.000 динара. У двије фазе, помогли смо укупно 65 породица српских повратника у Крајину. Посебно ме радује то што је концепт самоодрживости, који дужи низ година примјењујем у свом хуманитарном раду на Косову и Метохији, заживио и у повратничким срединама у Федерацији – истиче директор Управе за сарадњу с дијаспором и Србима у региону Арно Гујон.

Управа за сарадњу с дијаспором и Србима у региону је током прошле године у Федерацији БиХ финансирала још два пројекта економског оснаживања српске заједнице у Босанском Грахову и Посавини.

За потребе куповине пчеларске опреме и ситне пољопривредне механизације издвојено је додатних 3.000.000 динара чиме је помогнуто око 100 породичних газдинстава.

ПОВРАТНИЦИ У ОЈАКУ НЕМАЈУ ВОДУ

Српски повратници у Ојаку муку муче са несташицом воде која им је потребна како за живот тако и за пољопривреду од које живе, рекао је одборник у Скупштини општине Дамир Иветић /СНСД/.

Више породица с овога подручја, које под пластеницима и засадама имају велике количине пољопривредних култура, остале су без воде. Ријеч је о подручјима која се водом снабдијевају из бунара, који су сада пресушили. Без воде за наводњавање остале су породице које имају засађене пластенике од 250 метара квадратних и многе друге насаде који нису под пластеницима. Иветић је рекао да је за прву помоћ осигурао неколико цистерни воде, али да то није довољно.

– Људи зову и плачу. Вриједно се труде и раде, обрађују земљу како би могли продати поврће и на крају им то све пропада. То су људи који се баве искључиво пољопривредом која им је и једини извор финансирања. Времена је мало, а проблем је велики – рекао је Иветић за *Срну*. Он је навео да су потребна средства којима би се домаћинствима у Ојаку осигурало копање бунара на већим дубинама и системски ријешило водоснабдијевање. О овом проблему упознат је и директор Управе за сарадњу с дијаспором и Србима у региону Арно Гујон, који је и прошле године помагао српским повратницима са тога подручја у виду набавке пољопривредне механизације. Иветић је рекао да сви гледају у небо и надају се киши која ће напунити бунаре, али да су очи повратничке популације упрте и према Српској и Србији од којих очекују помоћ јер у истој неизвјесности не могу дочекати наредну годину. РТРС

ПУЗИГАЋА: ПОКРЕНУТ ПРОЈЕКАТ ЗАШТИТА ИМОВИНСКИХ ПРАВА СРБА У ФБИХ

Удружење радника и инвалида рада избјеглих из Хрватске са држављанством БиХ са сједиштем у Бањалуци покренуло је пројекат *Заштита имовинских права Срба у ФБИХ* који се реализује уз финансијску помоћ Министарства спољних послова Србије – Управе за сарадњу са дијаспором и Србима у региону.

Председник Удружења Никола Пузигаћа рекао је *Срни* да је Удружење спремно да својим знањем и искуством помогне Србима избјеглим из ФБИХ да остваре права на поврат имовине, те станарских и пензионих права у ФБИХ.

– Удружење има дугогодишње искуство у раду на остваривању стечених права Срба у Хрватској која се односе на поврат имовинских, станарских, радних и пензионих права – навео је Пузигаћа. Он је апеловао да се избјегли Срби из ФБИХ у што већем броју пријаве за овај пројекат јер ће само тако моћи да остваре своја права у ФБИХ. Пузигаћа је рекао да су владе Српске и Србије дале велики допринос како би избјегли Срби остварили своја имовинска права у ФБИХ, истичући да су поводом тога отворене канцеларије за бесплатну правну помоћ у Београду и Новом Саду, те у Бањалуци, Бијељини, Зворнику, Невесињу, Источном Сарајеву и Мркоњић Граду. Уририз Хрватске

МИОДРАГ ЛИНТА УПУТИО ПИСМО НОВОЈ КОМЕСАРКИ НАТАШИ СТАНИСАВЉЕВИЋ

Ријешити стамбено питање протјераних Срба

● **Влада Републике Србије, на сједници одржаној 18. августа 2022. године, за новог в.д. комесара за избјеглице и миграције Републике Србије именовала је Наташу Станисављевић, досадашњу секретарку Секретаријата за социјалну заштиту Града Београда.**

● **Неколико дана касније председник Савеза Срба из региона и народни посланик Миодраг Линта упутио је новој комесарки писмо у коме је детаљно упознао са проблемима који муче избјегличку популацију.**

Поштована госпођо Станисављевић,

Обраћам Вам се као председник Савеза Срба из региона и народни посланик са захтевом да Комесаријат за избјеглице у сарадњи са другим надлежним органима трајно ријешити стамбено питање око 12.000 прогнаничких породица из Хрватске и Федерације Босне и Херцеговине, као кључно питање интеграције, у разумном временском року и на праведан начин.

У Републици Србији је 2012. године започела реализација Регионалног стамбеног програма. Држава је обећала да ће у року од 5 година, односно у периоду од 2012. до 2017. године, ријешити стамбено питање свих прогнаничких породица који су у статусу подстанара или живе у незавршеним стамбеним објектима или трошним кућама. Према анкети Комесаријата за избјеглице и миграције из 2008. године евидентирано је 16.780 прогнаничких породица са подручја Хрватске и Босне и Херцеговине са неријешеним стамбеним питањем. Поред тога, процијењено је да је тада било још неколико хиљада прогнаничких породица у статусу подстанара које се нису формално евидентирале код општинских и градских повјереника.

НЕДОПУСТИВО СПОРА РЕАЛИЗАЦИЈА РЕГИОНАЛНОГ СТАМБЕНОГ ПРОГРАМА

Србија је на састанку, са представницима Европске уније и међународних организација, у Бечу јуна 2011. године затражила 302 милиона евра за рјешавање стамбених потреба прогнаничких породица. Остале три државе (БиХ, Хрватска и Црна Гора) су затражиле 282 милиона евра. Усаглашени регионални пројекат је укупно износио 584 милиона евра.

Донаторска конференција је одржана априла 2012. године у Сарајеву. Тада је прикупљено 300 милиона евра, од укупно предвиђених 584 милиона евра, за рјешавање стамбених потреба избјеглих и прогнаних лица у наведене четири државе. Договорено је да ће се наставити са прикупљањем донаторских средстава, а реализација Регионалног стамбеног програма је предвиђена током следећих пет година тј. до 2017. године. Највећи донатор је била Европска унија, уз велики број појединачних земаља донатора. Фондом Регионалног стамбеног програма управља Банка за развој Савјета Европе, док Комесаријат за избјеглице и миграције и Јединица за управљање пројектима (ЈУП) представљају водеће ин-

ституције које, заједно са локалним самоуправама, спроводе програм у Србији.

Нажалост, Регионални стамбени програм се од 2012. године до данас реализовао недопуштено споро јер наше надлежне институције нису припремиле довољан број пројеката за Банку за развој Савјета Европе. Због тога је Србија од Банке за развој Савјета Европе, у претходних 10 година, добила свега 134 милиона евра донаторских средстава или око 45 посто од 302 милиона евра колико је затражила за рјешавање стамбеног питања прогнаничких породица. Подсећам још једном да се Србија обавезала 2012. године да ће у наредних пет година тј. до 2017. године повући свих 302 милиона евра колико је предвиђено да се коначно ријешити стамбено питање свих прогнаничких породица из Хрватске и Федерације БиХ. Поред тога, Србија се обавезала да ће учествовати са 30 милиона евра сопствених средстава за уређивање грађевинског земљишта.

Бивши комесар за избјеглице и миграције Владимир Цуцић је 11. новембра 2021. године, током гостовања на Радио-телевизији Србије, изјавио да је до тада, кроз Регионални стамбени програм, стамбено ријешено свега 6.200 прогнаничких породица. Он је током наведеног гостовања, такође, рекао да ће до краја реализације Регионалног стамбеног програма тј. до јуна 2023. године бити ријешено свега 7.500 породица што је апсолутно неприхватљиво. Влада треба да испуни обећање из 2012. године и ријешити стамбено питање свих прогнаничких породица из Хрватске и Федерације БиХ. Према подацима Комесаријата за избјеглице и миграције има чак 5.912 прогнаничких породица које су конкурисале на неком од четири врсте јавних позива (станови, грађевински материјал, сеоска имања и монтажне куће) и које су након објаве коначних листа остале испод црте. Процјењује се да има још око 6.000 прогнаничких породица које досад нису конкурисале за рјешавање стамбеног питања.

Због горе наведеног разлога група прогнаних лица, који су подстанари, одлучила је крајем прошле године да оснује Одбор за рјешавање стамбеног питања прогнаних Срба из Хрватске и Федерације БиХ (у даљем тексту: Одбор) с циљем да подстакне Владу да настави Регионални стамбени програм. Одбор је покренуо акцију анкетирања прогнаничких породица из Хрватске и Федерације БиХ које су подстанари

или живе у незавршеним објектима или у трошним кућама. Попуњавање анкетног упитника електронским путем је трајало 45 дана тј. од 1. новембра до 15. децембра 2021. године. Анкетни упитник попунило је 8.411 прогнаничких породица из Хрватске и Федерације БиХ. Наведена бројка јасно потврђује да је акција Одбора била веома успјешна.

ОБЕЋАЊЕ ПРЕМИЈЕРКЕ БРНАБИЋ

Председница Владе Србије Ана Брнабић примила је 11. марта ове године чланове Одбора и мене. Премијерка Брнабић је исказала разумијевање за наведени проблем и јасно навела да Влада има обавезу да свим прогнаничким породицама обезбједи кров над главом. Она је истакла да је неопходно утврдити прецизан број тих породица. Чланови Одбора су дали велики допринос у обавјештавању прогнаних лица, која су попунила анкетни упитник, да треба да оду код повјереника за избјеглице у својим општинама и градовима како би се евидентирали за рјешавање стамбеног питања.

Процјењује се да је потребно око 7.000 станова, 3.000 пакета грађевинског материјала, 1.500 сеоских имања и 500 монтажних кућа да се ријешити стамбено питање око 12.000 прогнаничких породица из Хрватске и Федерације БиХ. Само у Београду недостаје још барем 2.500 станова, а у Новом Саду најмање 500 станова.

Желим да Вас замолим да Комесаријат за избјеглице и миграције предузме низ конкретних мјера и активности с циљем да се коначно ријешити стамбено питање прогнаничких породица из Хрватске и Федерације БиХ у разумном временском року и на праведан начин.

РЈЕШАВАЊЕ СТАМБЕНОГ ПИТАЊА

1. Комесаријат за избјеглице и миграције и Влада да затраже од Банке за развој Савјета Европе да се реализација Регионалног стамбеног програма продужи до 31. децембра 2024. године.

Као што је познато Регионални стамбени програм завршава 30. јуна 2023. године. Потпуно је јасно да се до наведеног датума не може ријешити стамбено питање прогнаничких породица јер се Регионални стамбени програм реализовао јавно споро.

2. Комесаријат за избјеглице и миграције да припреми Програм рјешавања стамбеног питања који би, како је договорено са премијерком Брнабић и њеним кабинетом, усвојила нова Влада

након што буде изабрана у Скупштини.

На другом радном састанку у Влади који је одржан 8. јуна тадашњи комесар за избјеглице и миграције Владимир Цуцић је упознао присутне са радном верзијом Програма рјешавања стамбеног питања. Нова Влада треба да усвоји наведени Програм, као и да усвоји Закључак којим ће обавезати надлежне државне органе да раде на реализацији истог.

3. Комесаријат за избјеглице и миграције да максимално помогне да се у буџету за 2023. годину обезбједи финансијска средства за стамбено рјешавање прогнаничких породица које су остале испод црте.

Према подацима Комесаријата за избјеглице и миграције има 5.912 прогнаничких породица које су конкурисале на неком од четири врсте јавних позива (станови, грађевински материјал, сеоска имања и монтажне куће) и које су након објаве коначних листа остале испод црте. Наведне породице више не треба поново да конкуришу на јавним позивима.

4. Комесаријат за избјеглице и миграције да распише четири јавна позива на нивоу Србије за све прогнаничке породице које досад нису конкурисале за рјешавање стамбеног питања.

У питању су јавни позиви за станове, сеоска имања, грађевински материјал и монтажне куће. Поред тога, јавне позиве треба да прати медијска кампања на РТС-у и телевизијама са националном фреквенцијом (Хепи, Пинк, Прва, Б92) с циљем да све прогнаничке породице које то досад нису учиниле се пријаве за рјешавање стамбеног питања.

ПРУЖИТИ ЈЕДНАКУ ШАНСУ СВИМА

5. омогућити свим прогнаним лицима са подручја Хрватске и Федерације БиХ који нису имали избјеглички статус да конкуришу на јавним позивима за рјешавање стамбеног питања.

У Србији има преко хиљаду прогнаних Срба из Хрватске и БиХ који се нису пријавили на попису избјеглица 1996. године и немају или нису имали избјеглички или прогнанички статус. Тим лицима Комесаријат за избјеглице и миграције не дозвољава да конкуришу за рјешавање стамбеног питања. У питању је велика неправда јер се ради о прогнаним Србима који су протјерани из својих станова и кућа као

и остали Срби са подручја Хрватске и Федерације БиХ.

Наведене породице током 90-их година прошлог вијека нису из различитих разлога стекле статус избјеглог или прогнаног лица. Дио њих је протјеран током 1991. године када није постојао Комесаријат за избјеглице и они су одмах узели српско држављанство и добили личну карту или су се пријављивали у Матици исељеника на чијем је челу тада био књижевник Бранислав Црнчевић. Комесаријат за избјеглице и миграције у претходном периоду није признао прогнаним Србима чак ни потврде Матице исељеника.

Други дио је, нажалост, имао у рату велике породичне трагедије, губитак чланова уже породице, и у том болу и несрећи нису размислила да се пријаве као избјеглице. Трећи дио су они који су дошли у периоду од 1992–1995. године и нису знали да је потребно да се пријаве Комесаријату за избјеглице и миграције и да добију избјеглички картон. Четврти дио није се пријавио за статус избјеглог или прогнаног лица из страха за властиту безбједност.

6. Комесаријат за избјеглице и миграције у сарадњи са ЈУП-ом и локалним самоуправама да максимално убрза реализацију пројеката изградње станова и доделе сеоских имања, грађевинског материјала и монтажних кућа.

Тражим да се хитно пронађу рјешења у вези са изградњом станова и доделу грађевинског материјала, сеоских имања и монтажних кућа. Наводим само неке од бројних примјера драстичног кршења рокова и преузетих обавеза што је изазвало и изазива велико огорчење и незадовољство прогнаничких породица.

Један од пројеката се реализује на територији Града Београда. На основу јавних позива из 2018. и 2019. године предвиђено је да се саграде 383 стана, од тога 250 станова у насељу Овча и 133 стана на Новом Београду. Изградња 250 станова у Овчи је почела у другој половини прошле године и завршетак радова се очекује у кратком временском року.

Нажалост, од в.д. директора Јединице за управљање пројектима (ЈУП) Душана Ковачевића добио сам 9. 8. 2022. године, изненађујући и шокантан одговор. У њему стоји да је Уговор о изградњи 133 стана за прогнаничке породице у насељу Др Ивана Рибара на Новом Београду раскинут на захтев извођача радова тј. фирме *Грандини* и поред чињенице да је Влада обезбједила додатних 1.6 милиона евра.

У Шапцу је коначна листа за станове за 25 прогнаничких породица објављена 14. 8. 2015. године, а рок за завршетак изградње био је 5. 11. 2018. године. Међутим, зграда још увијек није завршена и станари већ шесту годину од објаве листе чекају на усељење. У Шиду је коначна листа објављена 28. 8. 2015. године, а 10 породица још увијек не зна, након више од седам година, када ће радови бити завршени и када ће добити кључеве станова.

Прогнаничке породице конкурисале су на Јавним позивима у Сремској Митровици за грађевински материјал 2019. и 2020. године. На основу наведеног два Јавна позива за Град Сремска Митровица укупно 44 прогнаничке породице чекају више од годину дана да им

се испоруче пакети грађевинског материјала. Слична или тежа ситуација у вези са пробијањем рокова за испоруку грађевинског материјала јесте и у другим локалним самоуправама.

Постоје и други бројни примјери веома споре изградње станова и дојеле грађевинског материјала, сеоских имања и монтажних кућа прогнаничким породицама. Такође, постоје чести примјери некавалитетне изградње станова или дојеле станова који су за 8-10 м² мањи у односу на прописане стандарде у закону о избјеглицима (нпр. зграда од 152 стана у новосадском насељу Футог где је око 50 породица добило мање станове).

7. Максимално убрзати рјешавање поднијетих захтјева и доношење коначних листа након завршених конкурса за све видове рјешавања стамбених питања.

Потребно је да надлежне комисије за станове, грађевински материјал, сеоска имања и монтажне куће далеко брже и ефикасније рјешавају поднијете захтјеве прогнаничких породица и да у што краћем временском року објаве коначне листе.

ОМОГУЋИТИ ПРИКЉУЧАК СТРУЈЕ

8. Комесаријат за избјеглице и миграције да укине дискриминаторски услов да прогнаничке породице морају имати рјешење о озакоњењу стамбених објеката да би добили грађевински материјал за завршетак или адаптацију већ да услов буде поднијет захтјев за легализацију како је било до 2018. године.

До 2018. године један од услова да прогнаничке породице добију грађевински материјал био је поднијет захтјев за легализацију. У Србији има стотине хиљада кућа које нису легализоване јер процес легализације иде јако споро. Многи прогнани Срби су предали захтјеве за легализацију прије 5, 10, 15 и више година. Они нису криви што надлежни државни органи још увијек нису ријешили њихове захтјеве за легализацију. Због тога је неприхватљиво да надлежна државна институција Комесаријат за избјеглице и миграције дискриминише хиљаде прогнаничких породица које су остале ускраћене за помоћ у грађевинском материјалу да заврше или адаптирају своје куће.

9. Омогућити прогнаничким породицама да прикључе своје стамбене објекте на електричну мрежу иако није завршен поступак легализације.

Прогнани Срби и многи други грађани су веома огорчени и незадовољни јер живе у својим кућама више година без струје и не могу да задовоље елементарне потребе у 21. вијеку или не могу да заврше изградњу својих стамбених објеката. Подсјећам да од 6. новембра 2018. године, када су ступиле на снагу измјене и допуне Закона о озакоњењу, не постоји више могућност привременог прикључења стамбених објеката на електричну, канализациону, водоводну и гасну мрежу док не буде окончан поступак озакоњења или легализације.

Нажалост, поступак легализације је изузетно спор због спорог рада администрације, неријешених имовинско-правних односа и других разлога. Без папира о озакоњењу грађани не могу добити ни прикључак за струју, гријање и гас. Поред тога, не могу добити материјал за завршетак куће, нити субвенције за енергетску ефикасност.

10. Комесаријат за избјеглице и миграције да омогући свим

прогнаничким породицама помоћ у грађевинском материјалу у износу од 600.000 динара за завршетак радова на стамбеним објектима.

Комесаријат за избјеглице и миграције одбија захтјеве за грађевински материјал породицама које су у ранијем периоду већ оствариле ту врсту помоћи у износу већем од 180.000 динара. Један дио прогнаничких породица је у ранијем периоду добио помоћ у висини од 200.000 до 300.000 динара. Са наведеним средствима још увијек нису завршили своје куће, али Комесаријат за избјеглице и миграције не дозвољава да поново конкуришу. Има велики број прогнаничких породица које нису успјеле да заврше изградњу својих кућа јер су добиле малу количину материјала. Дакле, потребно је омогућити да наведене прогнаничке породице могу конкурисати на новим јавним позивима.

БРИГА ЗА РАТНЕ ВОЈНЕ ИНВАЛИДЕ И ПОРОДИЦЕ ПОГИНУЛИХ БОРАЦА

11. Омогућити ратним војним инвалидима и породицама палих бораца који су станове добили кроз Пројекат Социјално становање за ратне војне инвалиде и породице палих бораца да станове добију бесплатно у власништво.

Пројекат је спровело Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања у сарадњи са јединицама локалне самоуправе у којима је пројекат реализован. Средства за реализацију овог пројекта донирала је Влада Јапана за 11 општина и Национални инвестициони план у још 6 општина. Укупно је изграђено 318 станова у 17 општина (Кијинда, Нови Сад, Инђија, Панчево, Београд, Смедерево, Лозница, Крагујевац, Крушевац, Ниш, Лесковац, Сомбор, Кула, Сремска Митровица, Аранђеловац, Чачак и Ваљево). Ради се о породицама које ни након 20 и више година нису успјеле да постану власници станова у којима живе због високе откупне цијене или због имовинско-правних проблема. У питању је дугогодишња и недопуштена дискриминација посебно угрожених категорија грађана који су изгубили чланове својих породица или остали трајни инвалиди током ратова који су вођени на простору бивше Југославије у периоду од 1991–1999. године.

12. Убрзати рјешавање имовинско-правних питања која спречавају прогнаничке породице да откупе станове у складу са Законом о избјеглицима.

У барем 12 локалних самоуправа није могуће кренути у процес откупа станова јер је потребно ријешити имовинско-правне проблеме (Београд, Пожаревац, Деспотовац, Лесковац, Земун, Инђија, Стара Пазова, Крагујевац, Рача, Рековац, Мајданпек, Неготин). Примјер насеља Сава у Обреновцу, где је 78 избјегличких породица ни након 24 године не могу да откупе станове у којима живе. Захтјеве за откуп поднијели су 2013. године и од тада нису могли добити никакву информацију, све до 8. априла 2019. године када се Комесаријат огласио и упутио им допис у коме их је обавијестио да због несрећених имовинско-правних односа није могуће реализовати купопродају и да треба поново да поднесу захтјев за закуп. Што се тиче насеља Сава ствари су помјерене са мртве тачке. Случај се налази пред Привредним судом у Београду. Након донијетог рјешења креће поступак легализације.

ОМОГУЋИТИ ОТКУП СТАНОВА

13. Омогућити прогнаничким породицама које су добиле станове кроз пројекат Социјално становање у заштићеним условима да стекну право откупа тих станова по истим условима који важе и за остале прогнанике.

Имамо низ локалних самоуправа у којима су изграђени станови кроз наведени пројекат: Београд, Ниш, Сремска Митровица, Жабари, Мало Црниће, Шабац, Лозница, Сомбор, Темерин, Топола, Краљево, Ириг и др.

Комесаријат за избјеглице и миграције да помогне да Влада донесе Закључак или Уредбу којим би прогнаничке породице добиле право откупа станова по условима Закона о избјеглицима који важи за остале прогнаничке породице.

14. Омогућити корисницима тзв. СИРП програма у седам локалних самоуправа и корисницима станова ДИПОС-а у Београду право откупа својих станова.

Постоји 530 прогнаничких и других породица, корисника тзв. СИРП програма, који живе у седам локалних самоуправа (Крагујевац, Стара Пазова, Панчево, Чачак, Ваљево, Краљево и Ниш), а чији су станови изграђени средствима Владе Италије, који немају право већ 14 година да откупе своје станове. Наведене породице морају коначно да добију право откупа по одредбама Закона о избјеглицима и да се у откупну цијену урачуна плаћена кирија.

Такође, око 50 прогнаничких породица које станују у зградама ДИПОС-а у Београду исто морају да добију право откупа по одредбама Закона о избјеглицима. Објекти категорије прогнаничких породица требају коначно постати власници станова. На тај начин ће се исправити велика неправда која је чињена према њима у претходном периоду.

15. Максимално убрзати склапање купопродајних уговора након истека Уговора о закупу станова од шест мјесеци, колико је предвиђено Законом о избјеглицима.

У случају да се купопродајни уговори не потпишу одмах након истека закупа у трајању од шест мјесеци плаћена закупнина од седмог мјесеца треба да се рачуна у откупну цијену.

16. Повећати средства за економско оснаживање протјераних Срба.

Потребно је да Комесаријат за избјеглице и миграције обезбједи додатна средства за економско оснаживање прогнаничких лица.

17. Омогућити право на додјелу једнократне новчане помоћи, бесплатних дрва за зиму, лијекова, хуманитарних пакета хране и хигијене свим угроженим категоријама прогнаних Срба, без обзира на то да ли тренутно имају важећи избјеглички статус или не.

Значајан број прогнаничких лица налази се у тешкој социјално-економској ситуацији без обзира да ли имају избјеглички статус или не. У претходном периоду право на додјелу новчане и хуманитарне помоћи имали су само прогнана лица која имају важећи избјеглички статус.

Желим да Вас замолим да примите нашу делегацију на састанак везано за рјешавање горе наведених бројних питања и проблема.

С поштовањем,
Предсједник
Савеза Срба из региона
и народни посланик
Миодраг Линта

САСТАНАК ЛИНТЕ СА КОМЕСАРКОМ СТАНИСАВЉЕВИЋИМ И ДИРЕКТОРОМ ЈУП-а КОВАЧЕВИЋЕМ

Приоритет је успјешан завршетак Регионалног стамбеног програма

» Наташа Станисављевић, Светлана Велимировић, Душан Ковачевић, Миле Шапић и Миодраг Линта

Предсједник Савеза Срба из региона и народни посланик Миодраг Линта одржао је у сриједу 14. септембра састанак са комесарком за избјеглице и миграције Наташом Станисављевић и директором Јединице за управљање пројектима (ЈУП) Душаном Ковачевићем. Састанку су још присуствовали замјеница комесарке Светлана Велимировић и предсједник Коалиције удружења избјеглица Миле Шапић.

Комесарка Станисављевић је нагласила да је обезбјеђивање трајних стамбених рјешења прогнаницима и интерно расељеним лицима приоритет њеног рада и да се Комесаријат залаже да сви који су у потреби добију свој кров над главом. На састанку је договорено да се, кроз заједничку сарадњу, ради на свим питањима од интереса за прогнана лица која су уточиште нашла у Србији, са посебним освртом на успјешан завршетак Регионалног стамбеног програма.

Линта је затражио да се хитно ријеше неки од бројних проблема прогнаничких породица: изградња 133 стана на Новом Београду, завршетак стамбених зграда у Шиду и Шапцу; испоруке грађевинског материјала у Сремској Митровици, Руми и Бачкој Тополи и др. Прогнаничке породице су огорчене и незадовољне недопустиво спором и некавалитетном реализацијом Регионалног стамбеног програма.

Прво, Линта је тражио од директора ЈУП-а Ковачевића да се поново разговара са фирмом Грандини и да се обнови уговор о изградњи 133 стана на Новом Београду. Ако то ипак није могуће онда ЈУП треба да распише нову јавну набавку за избор новог извођача радова. Он је пренио став прогнаничких породица, које се на прелиминарној листи налазе изнад црте, да су против опције куповине станова на подручју Града Београда већ траже поштовање уговора. Чекамо да директор ЈУП-а у што краћем року одговори на захтјев Линте.

На основу јавних позива из 2018. и 2019. године предвиђено је да се саграде 383 стана, од тога 250 станова у насељу Овча и 133 стана на Новом Београду. Изградња 250 станова у Овчи је почела у другој половини прошле године и завршетак радова се очекује у кратком временском року. Линта је од директора Ковачевића добио 9. августа 2022. године изненађујући и шокантан одговор да је раскинут уговор са фирмом Грандини о изградњи 133 стана.

Друго, Линта је тражио од ди-

ректора ЈУП-а Ковачевића да се десет прогнаничких породица коначно уселе у своје станове у Шиду након чекања више од седам година. Потребно је да се обезбједе додатна средства и да се у свим становима уграде квалитетни прозори. Поред тога, једној од породица (Котараш) треба обезбједити алтернативни стан јер стамбена јединица број 10, због оштрих и ниских кровних косина, нема услове за становање.

У Шиду је коначна листа објављена 28. августа 2015. године, а десет прогнаничких породица још увијек не зна када ће радови на стамбеној згради бити завршени. Велики је скандал да се породице, након више од седам година од објаве коначне листе, нису уселили у своје станове.

Треће, Линта је тражио од директора ЈУП-а Ковачевића да се 25 прогнаничких породица коначно уселе у своје станове у Шапцу након чекања од седам година. Потребно је да се што прије ријеша питање противпожарне заштите као услов за технички пријем зграде.

У Шапцу је коначна листа објављена 14. августа 2015. године, а рок за завршетак изградње је био 5. новембар 2018. године. Велика је брука и срамота да се 25 прогнаничких породица, такође, након више од седам година од објаве коначне листе нису уселили у своје станове.

Четврто, Линта је тражио од директора ЈУП-а Ковачевића да се коначно испоручи грађевински материјал прогнаничким породицама са подручја града Сремске Митровице и општина Рума и Бачка Топола за завршетак или адаптацију својих кућа. Директор Ковачевић је изјавио да ће у петак бити потписани уговори са фирмама које ће испоручити 120 пакета грађевинског материјала (Рума 70 пакета, Сремска Митровица 28 пакета и Бачка Топола 22 пакета). Линта је апеловао да се у што краћем временском року испоручи материјал да га породице уграде прије почетка наступајуће зиме.

Пето, Линта је тражио од комесарке Станисављевић да Комесаријат за избјеглице и миграције уради приједлог Програма рјешавања стамбеног питања за прогнаничке породице које су у статусу подстанара или живе у нељудским условима. То је договорено на састанку чланова Одбора за рјешавање стамбеног питања и Линте са премијерком Брнабић и члановима њеног кабинета. Комесарка Станисављевић је рекла да ће Комесаријат да заврши приједлог Програма до краја октобра и након тога га предати новој Влади на усвајање.

КОЛОНИСТИЧКА НАСЕЉА (1920-1941)

» Пише: др Милан Мицић

У сјеверним крајевима (Банат, Бачка, Срем, Барања, Славонија) у колонијационом процесу 1920-1941. године формирана је 201 колонија у којима је уочи Другог свјетског рата живјело око 100.000 људи. Основну колонијачку масу чинили су српски ратни ветерани

– добровољци из динарских крајева Краљевине Југославије, српски општински из Мађарске и дјелимично Срби из Баната – безземљаци. Колоније су настајале као сасвим нова насеља, обично око мајора бивших велепоседа или на ободима старосједлачких на-

сеља. Колоније су могле бити изразито велике попут Александрова и Банатског Карађорђевог села које су уочи Другог свјетског рата имале 4.500–5.000 становника, или сасвим мале попут колоније Мали Жам код Вршца која се састојала од осам кућа.

39

Бачко Петрово Село насеље у бачком Потисју 1880. године имало је 7.231 становника од чега 70,8% мађарске и 23,2% српске националности. Године 1931. у насељу је живјело 11.038 лица од чега 72,5% мађарске и 24,35% српске националности. По завршетку Првог свјетског рата велепосјед политичке општине Бачко Петрово Село износио је 4.621 к.ј. 99 кв. хв. и због величине посједа и националне структуре села био је простор погодан за колонијационе активности нове државе.

Величина насеља, које је било варошица са ратарским становништвом, бројно мађарско становништво са великим процентом аграрне сиротиње која је била изузета од аграрне реформе југословенске државе, потреба српског становништва за надиобом земљишта и покушај колонијације која није мијењала привредне и етничке односе у Бачком Петровом Селу чинили су формирање колоније Бачко Петрово Село сложеним.

Према извјештају Треће аграрне заједнице у Бачком Петровом Селу из 1934. године у колонији је било насељено 20 породица, а дјеце за школу било је 15 и дјеца су похађала школу у насељу. Улице су биле подводне, а све потребе колониста налазиле су се у Бачком Петровом Селу: амбуланта, бабица, лекар, општина, црква, полиција. Бачке колоније исте 1934. године обишао је Светолик Симеуновић, пристав из Пољопривредног одјељења Дунавске бановине који је 12. фебруара 1934. године поднио извјештај Пољопривредном одјељењу КБУ Дунавске бановине. Међу колонијама о чијем стању је написао извјештај налазила се и колонија Бачко Петрово Село.

ПРЕЗАДУЖЕНИ КОЛОНИСТИ НА ЛОШОЈ ЗЕМЉИ

Према извјештају Светолика Симеуновића колонија се налазила у продужетку насеља, уз жељезничку пругу, код жељезничке станице. Надјељене земљом у колонији су биле 102 породице а насељено је 50 породица и то 23 добровољачке и 27 са статусом колониста са општим условима. Колонисти су били презадужени; имали су слабо и подводно земљиште које је било оптерећено водним доприносом у износу 44,54 динара по к.ј. код Водне бачко-потиске задруге иако њихове парцеле нису биле заштићене од „поплаве која долази испод насипа“. Чиновник Дунавске бановине здравствене прилике у насељу оцијенио је као лоше јер колонисти нису имали питку воду и слабо су се хранили. Наталитет у насељу је био 4% а морталитет 5% што говори о знатној смртности међу колонијачком популацијом. Према поменутом извјештају колонисти су се „служили“ сеоском црквом, школом и гробљем и били су дио свих просвјетних и националних организација у селу (Соколи, Јадранска стража, Народна одбрана, Четничко удружење). Управник школе у извјештају је оцијенен као „душа свих удружења који највише пажње управо посвећује насељеницима поучавајући их и држећи им предавања док остали то чине само по службеној дужности и на позив уз хонорар“. Колонисти нису имали довољно пољопривредних справа нити воћних садница. „До сада нису ни од кога добили никакве помоћи“, констатовано је у извјештају. За разлику од старог дијела села нису имали електрично освјетљење и плочнике на улицама.

БЕЗ ПОМОЋИ ОСТАТКА СЕЛА

22. септембра 1938. године према извјештају Аграрне заједнице као задруге коју је потписао предсједник Лука Булатовић на колонији су добровољци и колонисти озидали 50 кућа наводећи да су саставни дио села „те имамо школу и цркву, здравственог дома немамо, као ни соколског, премда постоји соколско друштво и већина колониста особито младежи оба пола су чланови соколског друштва. Пошто смо саставни дио села нити

БАЧКО ПЕТРОВО СЕЛО

смо кад тражили нити смо икад добили од никога ни пара за сврху подизања неке културно-просвјетне установе.“ Према подацима Николе Гаћеше у колонији Бачко Петрово Село било је подигнута 41 кућа, а насељено 59 породица. Према подацима од 17. августа 1939. године колонија је имала 50 кућа, 350 становника, 110 грла крупне и 180 грла ситне стоке. Проблем колоније је била лоша и нездрава вода за пиће јер „свако је копао бунаре за себе, вода је слана и није добра за пиће, а тако ни за прање, нису вршени асанациони радови“. Колонисти су тражили бушење артезског бунара. КБУ Дунавске бановине дала је кредит од 25.000 динара за те потребе, али ништа није урађено и „колонија страда без пијаће воде“ што је вјероватно био највећи узрок честог обољевања и смртности становника колоније.

БОГАТО НАСЕЉЕ

Живот на ободу старог насеља омогућавао је колонистима и боље школовање дјеце и појачану комуникацију са богатом средином бачке варошице. Тако је у Бачком Петровом Селу постојала Општа занатлијско-трговачка школа коју је 31. марта 1931. године похађало 84 ученика, по националности 50 Мађара и 34 Југословена од 59 родитеља који су били земљорадници, 23 занатлије и 2 чиновника. Житарски трговци из Бачког Петровог Села жалили су се 27. новембра 1931. године да 250 вагона жита се налази у магацинима Привилегованог А.Д. за извоз земаљских производа што говори о Бачком Петровом Селу као богатом насељу, а Бачко Петрово Село имало је и велике „годишње марвене и робне вашаре“ на којима је постојао знатан промет разноврсних производа и који су били мјесто окупљања становника села и околине.

Од општине Бачко Петрово Село, као велепоседника, 30. децембра 1931. године 41 лице, 22 добровољца колониста и 19 колониста са општим условима потписали су уговор којим су факултативно откупили привремено надјељено земљиште добијено аграрном реформом са посједа општине Бачко Петрово Село. Из наведених уговора могло се уочити када су се колонисти, из Црне Горе, насељавали на подручје општине Бачко Петрово Село, односно пријављивали се као његови становници. Колонисти из Црне Горе били су из околине Цетиња, Никшића и Даниловграда.

Милош Војиновић већ 25. децембра 1918. године био је становник Бачког Петровог Села и за претпоставити је да је у питању војник који се враћао из заробљеништва. 6. фебруара 1922. године у насеље се доселио Божо

Јовићевић, 25. децембра 1923. године Никола Ракочевић, 25. децембра 1924. године Саво Мартиновић; године 1925. населило се девет колонијачких породица, 1926. године седам, 1927. године двије породице, 1928. једна породица, 1930. двије породице, 1931. седам породица из Босне, Горског Котара, Лике, Херцеговине и Боке которске колонисти су се насељавали од 1924. године. Тодор Ковачевић из Колешке код Невесиња 1924. године, Саво Родић из Трубара код Дрвара 1924. године, Илија Ајдић из Вагана код Гламоча 1926. године, Петар Вучинић из Ораха код Билеће 1930. године, Јосо Тубић из Дубраве код Босанског Новог 1931. године, Алекса Ивошевић из Кракара код Огулина 1926. године као и Ђуро Ивошевић, Миле Клашња из Шегановца код Коренице 1927. године. Владо Лучић из Брајића код Будве 1926. године, Раде Маравић из Дрежнице код Огулина 1925. године, Игњатије Томић из Томића код Огулина 1925. године. Неки од колониста долазили су заједно у процесу колонијације: Кићо и Јоко Мартиновић 20. октобра 1925. године, Богдан и Бошко Булатовић 15. марта 1930. године. Приликом градње насеља својим улицама колонисти су дали имена која су подсећала на родни крај или на значајне војнике минулог рата. Тако су колонисти становали у улици: Велебитској, Ловћенској, Зимонићевој, Косте Пећанца, Краља Петра, Ђуре Јакшића, Патријарха Чарнојевића, дакле дио њих купио је куће и ван простора колоније.

ЗНАЧАЈ АГРАРНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

Ступање у аграрну заједницу у насељу коју је чинило домаће српско становништво које је учествовало у аграрној реформи није значило и насељавање у селу. Марко Пејовић и Божо Јовићевић из околине Цетиња априла–јуна 1925. године ступили су у Прву аграрну заједницу у Бачком Петровом Селу, а према подацима од 20. фебруара 1927. године Божо Јовићевић био је искључен јер није становао у колонији, али се доселио па је поново примљен у аграрну заједницу. Према подацима од 30. децембра 1928. године то је исто важило и за Марка Пејовића. Четредесет и један насељеник из Црне Горе факултативно је откупио надјељено земљиште 1931. године, а 13. августа 1934. Одлуком о утврђивању и неутврђивању аграрних субјеката у општини Бачко Петрово Село још 36 лица је надјељено земљиштем као аграрни субјекти у статусу добровољца и колониста са општим условима што је укупно 77 насељеника. Сви подаци говорили су о томе да се колонија састојала од 50 изграђених кућа што значи да је један дио колониста, поготово оних

из Црне Горе који су 1931. године факултативно откупили земљиште привремено или формално боравио у колонији и да је продао надјељено им земљиште. На списку досељеника надјељених земљиштем из 1939. године налазили су се Бошко и Лука Булатовић, али не Богдан Булатовић који је факултативно откупио земљу 1931. године. Павић Јововић пријављен 1926. године у Бачком Петровом Селу, 1931. године факултативно је откупио земљу, 31. августа 1934. године имао је породицу од 9 чланова и није довршио кућу јер је добио само половину грађе, не налази се на списку досељеника надјељених земљиштем у Бачком Петровом Селу 1939. године што значи да се у међувремену одселио из колоније и продао земљиште. Милева Антић удовица добровољца Саве Антића из Вагана код Гламоча 1934. године није била насељена јер је живјела у Београду као и удовица Илије Рајића Јелена која је живјела у Смедереву. Петар Билбија из Угарака код Босанског Грахова није се населио јер је био трговац, али је имао намјеру да земљу факултативно откупи. Укупно 14 надјељеника земљом из 1934. године није било насељено у колонији Бачко Петрово Село. Неки од досељених добровољаца већ од 1921–1922. године налазили су се у процесу колонијације. Тако Саво Родић, из Трубара код Дрвара, надјељен је земљиштем општине Бачко Петрово Село 1925. године и премјештен је са земљишта у околини Банатског Аранђелова „јер је ова земља била сва под водом. Баш услјед те подводности и нездравих станова у Банатском Аранђелову умрла ми је жена и дијете“, изјавио је Саво Родић 4. октобра 1926. године.

ПОДВАЈАЊЕ ПО ЗАВИЧАЈНОЈ ОСНОВИ

У Бачком Петровом Селу колонисти су по насељавању пријављивали се у Прву аграрну заједницу коју су чинили локални Срби аграрни интресенти. Већ по доласку колонисти из Црне Горе у аграрној заједници преузимали су водећа мјеста што је значило већи приступ кредитима Савеза аграрних заједница за Банат, Бачку и Срем. На ванредној скупштини Прве аграрне заједнице одржане 9. септембра 1925. године за пословођу је изабран Марко Јовићевић из околине Цетиња јер „исти је по изјави његових другова био раније чиновник Грађевинске секције Црне Горе.“ Подвајање по завичајној основи довело је до тога да је 1. јануара 1934. године у гостионици Косте Госпођиначког била формирана Друга аграрна заједница од 21 члана коју су чинили Срби из Бачког Петровог Села, а 10. марта 1934. године Трећа аграрна заједница од 16 чланова коју су чинили насељени добровољци из Лике, Босне, Горског Котара и Херцеговине.

Земљиште општине Бачко Петрово Село обухваћено аграрном реформом износило је 2.628 к.ј. и 791 кв.хв. од чега је факултативно откупљено 626 к.ј. издјељено мјесним аграрним интресентима 1.241 к.ј., добровољцима локалним и насељеницима 738 к.ј., колонистима 21 к.ј., што је био коначан резултат аграрне реформе. Факултативно је откупило земљиште од општине Бачко Петрово Село 267 лица од чега 41 колониста и у питању су били Срби из насеља – мјесни аграрни интресенти, а земљишно-књижни пренос земље обавио се 7. септембра 1932. године. Према Одлуци о утврђивању и неутврђивању аграрних субјеката аграрне реформе у општини Бачко Петрово Село од 13. августа 1934. године подијељено је 1.241 к.ј. мјесним аграрним интресентима, а 1.103 к.ј. добровољцима, добровољцима колонистима, колонистима што укупно износи 2.345 к.ј. обухваћених аграрном реформом. Надјељено је земљиштем 27 добровољаца – Срба из Бачког Петровог Села, 46 добровољаца – колониста са добровољачким увјерењем, 324 мјесна аграрна интресента – Срба из насеља. Десеторо добровољаца колониста, 1931. године факултативно је откупило земљу и 26 колониста са општим

ЗАВРШЕН 57. КОЧИЋЕВ ЗБОР У СТРИЧИЋИМА

Анушић: У друштву са Кочићем увијек смо тамо гдје вазда треба да будемо!

Овогодишњи 57. Кочићев збор у Стричићима окупио је више од 30.000 људи који су у родно мјесто српског писца и народног трибуна стигли са разних меридијана. У вашарској атмосфери, у којој су у првом плану били јагњетина са ражња, потоци пива и прегласна музика, одржана је свечана академија на којој је престижна књижевна награда *Петар Кочић*, једногласном одлуком, како је саопштио Душко Певуља предсједник жирија, уручена писцу Анушићу.

ЗАУСТАВИМО СРПСКО КУЛТУРНО СТРАДАЊЕ

Лауреат који се превасходно бави темама Крајине и живота српског народа на том простору добитник је бројних књижевних признања, а истакао је да му је Кочићева награда посебно значајна.

– У друштву са Кочићевим књигама увијек смо тамо гдје вазда треба да будемо: у својој кући, на своме граунту, са живим и мртвима на окупу; усправни и бодри као оне његове јелике и оморике у његовим прозаима, при староставној својој ријечи, а у непрестаном разговору, како са собом самима о вјечним људским запитаностима, једнако тако и са својим прецима и савременицима, разговору на најчистијем књижевном језику у нас – поручио је Анушић указујући на српско културно страдање.

– Данас кад се сјећамо Петра Кочића и његовог незала-

» ЛАУРЕАТ: Анушић

зног животног дјела, кад га се опомињемо о Успенију Пресвете Богородице, у овај благододни дан који је тежак два миленијума и једно столеће, дужни смо призвати у памћење једну битну Петрашинову подсетницу: „Наш народ је храбар, зна страшно пролијевати крв за другога, само нажалост, није никада знао за себе ништа учинити.“ Па учинимо, коначно, нешто и за себе! Зауставимо, макар, наше културно страдање које је у току!

» СПЕКТАКЛ: Бикови су водили тешке борбе

ФОТО: СМИШЛА ПАШОЛИК / РИНГЕР

НАГРАДА ЗМИЈАЊЧЕ

У склопу овогодишње манифестације уручена је награда *Змијањче* за младе писце из свих основних школа у Републици Српској. Овогодишња добитница је Марија Трубић, ученица осмог разреда Основне школе *Петар Кочић* из Ситнице, општина Рибник, за pjesму *Идеш ли, роде*.

Званичници Републике Српске су у својим бесједима истакали да је очување слободе и отаџбине, за коју се и сам Петар Кочић борио наш најважнији задатак.

БЕЗ ОТАЏБИНЕ НЕМА СЛОБОДЕ

– Срби су давно научили да без отаџбине нема слободе. Зато данас имамо слободу и отаџбину – Републику Српску, а колико је то вриједно можемо научити од Петра Кочића – рекао је српски

члан Предсједништва БиХ Милорад Додик.

Он је додао да се од Срба тражи да се одрекну Кочића и запоставе обичаје, крсне славе, па тиме и сопствени идентитет.

– Срби су у прошлом вијеку много страдали, а посебно од оних које су ослободили, што не смије бити заборављено. Зато, ово вријеме мора бити вријеме слободе, у којем ћемо чувати све наше вриједности. Требамо очувати братску сарадњу са Срби-

јом и Русијом. Потребно је сарађивати и са осталима у свијету, али достојанствено – рекао је Додик.

Предсједница Републике Српске Жељка Цвијановић истакала је да је Кочић био аутентични народни трибун, борац за слободу и правду и човјек спреман да поднесе жртву у борби за слободу свог народа без обзира на цијену и посљедице које су за њега биле фаталне.

– Умро је млад, не дочекавши 40. рођендан, нити слободу своје отаџбине. За себе је пред сам крај живота говорио „у ропству се родих, у ропству живјех, у ропству и умријех“. Али, слободарски пламен који су запалили великани попут Кочића одржао се кроз генерације и уткан је у темеље Републике Српске – рекла је Цвијановићева и поручила да зато ни данас, немамо право на изговоре у одбрани наше Републике Српске и муком стечене слободе.

– Увјерена сам да би Кочић био поносан на нашу и на своју Републику Српску, у коју је уткао своје бесмртно наслеђе. И зато ће њего-

ва дјела живјети вјечно, баш као и наша отаџбина – рекла је предсједник Српске.

Свечану академију здравичом је отворио предсједник Организационог одбора манифестације и градоначелник Бањалуке Драшко Станивуковић који је истакао да се 57 година слави Кочић – јунак, трибун, писац и борац за слободу.

– Српски народ треба да љуби истину, правду и слободу и све што су универзалне вриједности за које се залагао трибун Петар Кочић. Ко искрено љуби истину, слободу, отаџбину, савремен је у сваком добу. Отаџбина мора имати будућност, за шта се залагао и Кочић – поручио је Станивуковић.

Он се опробао и као коментатор традиционалне кориде која је због кише била прекинута.

Титулу *Јаблана* понио је бик Пирго власника Драгана Радића који је поред тога што је побиједио у тешкој категорији био и најтежи на овогодишњој кориди, док је у средњој категорији најбољи био бик Голуб власника Анте Тубића.

КОЧИЋЕВ ДАН У БЕОГРАДУ

Манифестација *Кочићев дан* у Београду окупила је писце из Републике Српске и Србије који су, у организацији Представништва Српске у Србији и Удружења књижевника Србије, одали почаст Петру Кочићу на његовом гробу на Новом гробљу и код споменика књижевном великану у Чубурском парку.

Књижевници Душко М. Петровић, Видак Масловарић, Радмило В. Радовановић, Мајо Даниловић, Михаило Орловић и Данијел Гатарић, и Борислав Максимовић сарадник за културу у Представништву Р. Српске у Србији, на гробу Петра Кочића.

Вијенце и цвијеће на Кочићев гроб положили су књижевници Душко М. Петровић, Видак Масловарић, Радмило В. Радовановић, Мајо Даниловић, Михаило Орловић и Данијел Гатарић, и Борислав Максимовић сарадник за културу у Представништву Републике Српске у Србији.

У име Удружења књижевника Србије окупљенима се обратио Душко М. Петровић, ко-

ји је подсетио да је славни писац завршио гимназију у Београду, гдје је и живио једно вријеме када се оженио, као и да је из Београда отишао у Беч.

Говорећи о окупљању у славу великог писца у пријестоници Србије, Петровић је истакао да је оно дио велике манифестације *Кочићев збор*, која се сваке године у посљедњој недјељи августа одржава у Стричићима, Бањалуци, Гомионици и у Београду, гдје долазе књижевници из Кочићевог завичаја и чувају успомену на великог писца.

У име Удружења књижевника Републике Српске о Кочићу, његовој улози и значају говорио је Михајло Орловић, који је објаснио да славног писца доживљава као снажну метафору.

Књижевници су потом отишли у Чубурски парк, гдје су након полагања вијенаца и цвијећа на Кочићев споменик говорили стихове у славу великог писца.

Манифестација *Кочићев дан* у Београду завршена је у Удружењу књижевника Србије,

ФОТО: ПРЕДСТАВНИШТВО РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ У БЕОГРАДУ

гдје је одржано књижевно вече под називом *Змијање у Београду, Српска у Србији* у коме су учествовали Михаило Орловић, Радмило В. Радовановић и Данијел Гатарић из Бањалуке

и Лаура Барна, Душица Милановић, Гроздана Лучић Лалић, Братислав Р. Милановић, Душко М. Петровић, Мајо Даниловић, Милко Грбовић и Видак Масловарић из Београда.

ДИЈЕТЕ ИЗ КОЛОНЕ - КОШАРКАШ САВА ЛЕШИЋ КРАЈИШНИК КОЈИ ЈЕ НОСИО ДРЕС ПАРТИЗАНА, ЦРВЕНЕ ЗВЕЗДЕ И СРБИЈЕ

Кошаркаш Сава Лешић био је седмогодишњак када се са хиљадама српске дјеце 5. августа 1995. године нашао на Петровачкој цести и не слутећи да трајно напушта родни Книн у коме је требао ускоро да крене у први разред основне школе.

– Вјерујем да људски ум жели да потисне лоша и непријатна искуства. У глави су ми остале слике као из неких акционих филмова у којима свуда околу се чују пуцњеви и одједи експлозија, а мој отац Стеван долази да нам каже да треба да се пакујемо и одлазимо. Кријемо се од пуцњава између зграда и улазимо у плави камион са приколицом у коме сам са комшијама, братом Драганом и мајком Миленом кренуо на непознат и дуг пут. Као кроз маглу присјећам се да смо пролазили поред неке ливаде на којој је пламтила ватра и куљао дим. О томе никад нисам причао ни са најближима – прича Лешић и додаје да је свака крајишка породица која се затекла на том путу проживљавала своју драму.

ТЕТКИ МИЛИЦИ СЕ НЕ МОГУ ОДУЖИТИ

– Многи су имали многу тежу судбину од наше. Изгубио сам представу о времену које смо провели на том путу, али знам да смо по доласку у Бањалуку покушавали да сазнамо шта је са оцем који је остао у Книну. Нама је било предодређено да након доласка у Београд одемо у Пожаревац, гдје је живјела очева сестра Милица. Не постоји „хвала“ које може да надокнади све оно што је тетка урадила за нашу породицу. Нашла нам је у предграђу Пожаревца кућу, помогла родитељима да се запосле и кренули смо живото испочетка – присјећа се Сава.

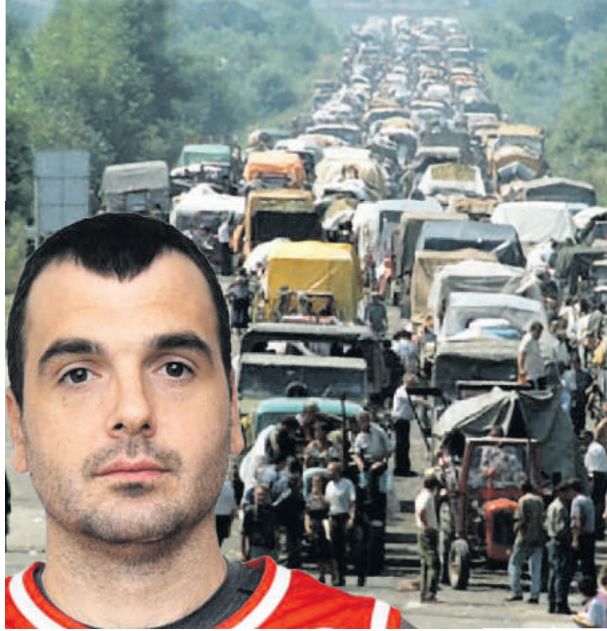
Период адаптације није био једноставан. Нова средина, другачији језик, обичаји...

– Не би се могло рећи да смо топло дочекали. Међутим, за тих осам година колико смо живјели у Пожаревцу стекла су се многа пријатељства и за разлику од доласка, одлазак је заиста био емотиван. Комшије су нас испратиле, било је и суза – прича Сава о граду у коме је започео своје прве кошаркашке кораке.

БРАТ ТАЛЕНТОВАНИЈИ, ЈА УПОРНИЈИ...

– Имао сам проблеме са астмом. Љекари су савјето-

ОД ПЕТРОВАЧКЕ ЦЕСТЕ ДО РЕПРЕЗЕНТАЦИЈЕ СРБИЈЕ

вали родитеље да би било добро да тренирам пливање или ватерполо, али у Пожаревцу тада није било базе. Мене је привлачио карате, али спорт на струњачама због прашине није долазио у обзир, као ни фудбал због ризика да зими на отвореном терену не би имао проблема са плућима. Опредијелио сам се за кошарку, што се показало добрим избором. Почео сам да тренирам у тадашњем *Младом Раднику*. Први тренер ми је био Игор Талић. Он је у великој мјери заслужан што сам кошарку заволио као игру. Играње ми је олакшало и то што је и старији брат тренирао. Отац је у дворишту куће поставио обруч, па се по читав дан играо баскет. И данас мислим да је брат као лијеворуки играч имао већи таленат од мене, али се између књиге и лопте, определијелио за школу, док сам ја упорно тренирао. Временом сам заиграо и за регионалну репрезентацију у млађим категоријама што су запазили људи из млађих категорија *Партизана* и позвали ме да дођем у Београд. То је била нова прекретница. Отац је схватио да је једино рјешење да се цијела породица пресели. И тада смо имали безрезервну теткину подршку која нам је уступила свој стан у Београду док се не снађемо.

ИЗ ДРУГЕ СРПСКЕ ЛИГЕ У ЕВРОПСКУ ЕЛИТУ

Рад у млађим категоријама *Партизана* ипак није у потпуности испунио Савина очекивања.

– Након двије године рада неко је у клубу процијенио да је генерација 1988. неталентована и распустио је цијелу групу. Већ тада сам био нераздвајан са својим будућим кумом Немањом Бјелицом, који је заиграо у *Сујерфунду* и повукао и мене да дођем. Игралли смо заједно три године и постали доминантан тандем у млађим категоријама. Немања је отишао у Аустрију, а ја сам тада заиграо у Српској лиги. Када ми је менаџер најавио да ћу имати пробу у *Партизану* мислио сам да се шали. Међутим, то се заиста десило. Четири мјесеца сам се озбиљно спремао што се исплатило, јер је легендарни тренер Душко Вујошевић одлучио да добијем уговор, па сам из Друге лиге стигао у европску елиту.

Лешић је тако постао саиграч Мекејеља, Кецмана, Роберта, Веселог, Божића, Марића, Вранеша... У вјероватно најбољеј екипи *Партизана* у овоме вијеку није се много наиграо, али је на крају сезоне у биографији остало записано да је освојио АБА лигу, домаће првенство и куп и био учесник фајнал фора у Паризу.

КРУНА КАРИЈЕРЕ

Добре игре у *Звезди* су била и најбоља препорука за репрезентацију. У дресу Србије је освојио злато на Универзијади у Кини 2011. године. – Ту екипу је селектирао Лука Павићевић, а у њој је било изузетних појединаца попут Владимира Лучића, Владимира Штимца, Николе Драговића, Стефана Бирчевића... У полуфиналу смо добили Русију, у финалу Канаду – каже Лешић и додаје да је највећу почаст доживио 2019. године када је на позив селектора Александра Ђорђевића добио прилику да заигра за сениорску репрезентацију Србије у квалификацијама за СП у Кини.

– Моја улога у тој екипи није била велика, али чињеница да сам се нашао у одбраних 12 за мене представља круну каријере. Част је утолико већа што је позив стигао од Саше Ђорђевића који је као селектор урадио пуно за нашу кошарку, а током своје играчке каријере постао је један од симбола српског спорта.

– Надао сам се да ћу добити већу минутажу, али чињеница је да сам био млад играч, конкуренција јака и ваљда је тако морало да буде. На крају сезоне Вујошевић је отишао у ЦСКА, а *Партизан* је преузео Влада Јовановић. Био сам жељан да се у новој сезони докажем, али пред сам почетак сезоне *Партизан* је довео Џејмса Гиста. Било ми је јасно да опет нећу имати велику минутажу и споразумно је дошло до раскида сарадње.

ПОЗИВ ЧЕКАО ОД РОЂЕЊА

Сава је два мјесеца био без клуба. Са ове дистанце дјелује да је то кратак период, али тада је сваки дан био дуг као година. А онда је стигао позив из *Звезде* од тренера Михајла Увалина.

– Те сезоне *Звезда* је била у правом расулу. Међутим, мојој срећи није било краја. Заиграо сам за клуб за који сам навијао, а најважније ми је било да имам добру минутажу. Ту сезону смо некако завршили, а наредне године у клуб је дошао Небојша Човић, стање се стабилизovalo, а ја сам имао привилегију да радим са још једним врхунским тренером какав је Светислав Пешић.

ОД СИБИРА ДО ИРАНА

Лешић је током своје дале каријере играо по разним меридијанима.

– У *Звезди* и *Партизану* играчи су васпитавани да играју за тим и најбитнија је побједа. Преко границе важе друга правила. Легионар да би преживио мора првенствено да има добру личну статистику. Свуда сам играо прилично добро, али судбина је била таква да сам се углавном задржавао по једну сезону. Када сам отишао у Украјину имали су веома јаку лигу. Те године постао сам отац, а већ тада се почело причати о нестабилној ситуацији. Одиграо сам невероватну сезону у *Радничком* из Крагујевца код легендарног Мирослава Муте Николића, а потом отишао у Русију. Тамо сам имао добро друштво у саиграчима Костом Перовићем, Елведином Кикановићем, тренером Стеваном Карацићем, али и сибирску климу када у октобру температуре буду минус 40. Потом сам играо у *Словенији* у одличној екипи *Олимпике*, али ми није баш пријао њихов успорени менталитет. Највише сам у игри и животу уживао у Италији. Након кратке епизоде у *Меји*, отишао сам у источни дио *Њемачке* и одиграо одличну сезону у *Ејлснеру*. Потом сам добио прилику да играм у Бањалуци гдје сам, поред осталог, имао могућност да често обиђем родитеље у Книну. Након полусезоне у ФМП добио сам понуду из Ирана

коју сам прихватио уз пуно предрасуда, али испоставило се да је Исфahan један од најљепших градова тог дијела Азије. Њихова лига је заправо сасвим солидна. Истина нема пуно Европљана, али има одличних Американаца док су домаћи играчи изузетно атлетски лимитираног кошаркашког знања.

Након сезоне у Азији Лешић је на позив свог бившег саиграча, а данас тренера, Марка Мариновића заиграо за чачански *Борац*.

– У фебруару сам се повриједио у мечу са *Партизаном* и опоравак је био дуг. Планирам да ову сезону завршим, а након тога ћу највјероватније ставити тачку на играчку каријеру – каже Лешић и додаје да сигурно неће бити тренер, али се нада да ће остати у кошарци у неком другом облику.

Савин наслѣдник Вукан има осам година и тренира у *Радничком* са Црвеног Крста.

– Уживам гледајући њега и његове другаре како играју и то ме подсећа на моје почетке у Пожаревцу. Другачија су времена и услови, али бих препоручио дјецима да уживају у кошарци, а њиховим родитељима да их не форсирају, јер то може бити много контрапродуктивно – закључује Книћанин који је остварио своје дјечачке снове. **ТРИФКО ЂОРЂЕВИЋ**

ФОТО: ФБ/ ИК БОРЦА ЧАЧАК

Жалосно је што је у линчу хрватских медија учествовала српска заступница

Лешића смо питали да нам објасни шта је све уследило након инцидента који се десио приликом љетошње посјете родитељима у Рамљанима Доњим код Книна. Наиме, тада су након несугласица и препирке у саобраћају Лешићи физички нападнути на свом породичном имању, а потом су данима били мета оркестрираног удара готово свих медија у Хрватској.

– Од 2004. године кад год ми се указала прилика долазио сам у Рамљане, најприје код бабе и дједе док су били живи, а касније код родитеља и увијек сам се осјећао безбједно. За ово село ме везују најљепши дани дјетињства. Уосталом, и брат и ја остављамо преко љета на дужи период нашу дјецу код родитеља. Међу Хрватима имам доста пријатеља, а познато је да спортисти одавно имају успостављену

» Породична кућа у Рамљанима Доњим

нормалну комуникацију. Међутим, ми смо као породица након овог инцидента преживјели прави медијски линч у коме смо, иако нападнути у свом дворишту, етикетирани и осуђени прије било каквог процеса као некакви насилници и бахати националисти. Да невоља бу-

де већа, све се то дешавало у данима након прославе *Олује* што је новинарима и хрватској јавности послужило за додатно распламсавање међунационалних тензија. Стизале су нам најстрашније пријетње, наша је кућа сликана и снимана са свих страна, чак и дроновима. ТВ екипе су нас опседале и дословно цртале мету, посебно апострофирајући мене као бившег играча *Звезде* и *Партизана*. Погодили су ме наслови и натписи у медијима у којима смо чланови моје породице и ја потпуно неосновано оптуживани. Неистине су ме натјерале да се огласим и оградим од свих тих натписа. Дао сам једну и једину изјаву за наше медије, коју су касније пренијели и други. Истину сам поновио и пред Општинским државним тужилашвом у Шибенику и очекујем да се ускоро

позитивно оконча судски процес – каже Лешић и додаје да га је посебно погодила реакција и осуда Ање Шимпраге потпредсједнице хрватске Владе.

– Несхватљиво ми је да неко ко се представља као заступник српског народа и ко би требао да брине о томе како живе наши повратници у Хрватској да једну тако неодговорну, несмотрену и потпуно неутемељену изјаву. Умјесто да се поставила у кожу мојих родитеља који већ девету годину живе као повратници у Хрватској и чија је приватност итекао била угрожена, Шимпрага је изабрала да буде саучесник у медијском линчу. Не могу да разумијем такву политику – каже Лешић и додаје да након свега жели да његови родитељи, као и раније, живе у миру и без тензија.

О ПОРИЈЕКЛУ И ПОРОДИЦИ

Лешићи су се изворно презивали Лешо, а онда је чукунђед Паво додао наставак -ић. Обје породице су крајишке и славе Светог Николу. Из истог племена је био и покојни глумац Мирољуб Лешо. Савина мајка Милена је такође Далматинка из Отона (код Ервеника) од Добријевића. Супруга Маја (дјевојачки Лончар) је рођена у Београду, али су и њени коријени крајишки из Гламоча. За сада имају троје дјеце Лену (10), Вукана (8) и Уну (2).

УКРАДЕНЕ ПАТИКЕ

Имао сам, свијест колико је тешко мојим родитељима који су преко ноћи остали без свега што су имали. Као један од упечатљивих детаља из Пожаревца памтим како су дуго скупљали новац да ми купе прве оригиналне патике. Једва сам чекао јутро да их обујем, али током ноћи неко их је украо.

» Са братом Драганом и оцем Стеваном

ДУЛЕТОВО ИЗВИЊЕЊЕ

Сава Лешић истиче да велику захвалност дугује тренеру Вујошевићу који му је пружио прилику у Партизану и од кога је научио да се кошарка не тренира већ живи. – И данас чувам књигу Рејмонда Кравера *Зимска несаница* коју ми је Дуле поконио за Нову годину. Његов је обичај био да сваком играчу препоручи литературу на основу његових карактеристика и улоге у тиму. Неписано правило је било да је као и тренинг, „лектира“ обавезна и да се мора прочитати са разумијевањем. Код Дулета нисам пуно играо, али смо се срели убрзо након што је преузео ЦСКА. Наиме, пред сам почетак сезоне *Партизан*, *Жалгирис* и *Панатинаикос* су били позвани да у Москви играју на Купу *Александар Гомељски*. Играо сам јако добро против ЦСКА и на том мечу смо три четвртине били равноправни што на крају није било довољно за побједу. По завршетку меча у наш хотел је дошао Душко Вујошевић који ми је честитао и дословно се извинио што ми у претходној сезони није давао већу минутажу. Мада сам убрзо напустио *Партизан* тај његов гест ми је заиста пуно значео.

КНИНЦА У ЗВЕЗДИ

Када је Сава радосно јавио породици да је потписао за *Партизан* и да ће имати прилику да игра након Друге лиге у евролигашу, отац га је питао да ли је могао пронаћи неки други клуб. – Сине, за тебе ћу увијек навијати, али како да навијам за *Партизан*? Када је после годину и по дана касније Сава потписао за *Звезду* која је била на рубу провалије реакција је била потпуно супротна. – За *Звијезду* си потписао? За *Звијезду*! Браво мали – рекао је отац и отишао да почасту друштво. За мене је *Звезда* светиња и добро сам знао колико мојим Крајишницима значи што носим црвено-бијели дрес, а они свуда са поносом истичу „наш Книнца у *Звезди*“.

У ИРАНУ УПОЗНАО РОЂАКА

Када је Лешић потписао за ирански клуб *Исфахан* из управе су га обавијестили да га је тражио Србин који игра за тамошњи фудбалски клуб. Испоставило се је ријеч о Дарку Бједову. Након упознавања били су изненађени сазнањем да су обојица рођени у Книну (Бједови су из Мокрог Поља). Мајци је испричао за тај сусрет, а онда је од ње сазнао да је са Дарком у даљој рођачкој вези. – Да сам га срео у било којој другој земљи ова прича не би била тако занимљива, али ето љепота случајности је одредила да смо обојица требали да у исто вријеме одемо у Иран како би се упознали. Било куда – Крајишници свуда!

ОДРЖАН ВЕЛИКОГСПОЈИНСКИ ТУРНИР У БОЋАЊУ

» Никола Жарић, Зоран Вујанић, Миодраг Линта, Драган Атлија, Драган Суботић, Недељко Корлат, Никола Нико Кнежевић, Миле Вранковић, Дејан Цупаћ и Саша Раич

ЕКИПА БУКОВИЦЕ НАЈБОЉА У БАТАЈНИЦИ

У организацији Боћарског спортског удружења *Ситара Буковица* на празник Велика Госпојина организован је турнир у боћању у Батајници. На турниру је учествовао 14 екипа.

Побједник овогодишњег турнира је екипа *Буковица*, а за ову екипу играли су Драган Атлија, Драган Суботић и Анђелко Корлат. Он је рођен у Бенковцу, а сада живи у Батајници. Са боћањем се упознао врло рано, већ са 7 година.

– Код мене у селу смо играли тада са дрвеним бућама. Касније када сам имао 15, 16 година почео сам активно да играм са металним бућама. Иначе играм за Боћарски клуб *Алшина*.

ИМЕНА ПО КРАЈИШКИМ ТОПОНИМИМА

Корлат нам је рекао да назив екипе увијек бирају по топонимима из завичаја, па се зову *Буковица*, *Велебит*, *Равни Котари*...

– Трудимо се да на што више турнира учествујемо, били смо у Бачкој Тополи, у Владимировцу на Девојачком бунару, Бановцима, Новом Саду, Руменци...

С обзиром да се и бави професионалним бућањем, наглашава како и даље није ријешен проблем наткри-

вених терена, који су неопходни како би могли током цијеле године да тренирају.

– Ми у Србији имамо само један наткривен терен, на Бежанији од Новог Београда и у Ветернику где је човјек сам од свог новца наткрио терен. Бар када би било још два наткривена терена. Код нас у клубу играју и дјевојке, баш су отишле у Љубљану на такмичење.

Друго мјесто освојила је екипа *Равни Котари* у саставу Зоран Вујанић, Дејан Цупаћ и Никола Жарић.

Зоран Вујанић је из Ервеника и почео је да бућа од малих ногу.

– Гледао сам од старијих како бућају и тако учио. Код нас није било терена, него би играли на путу и онда би пуцали „из чиста“. Далматинци су научили сада и остале Крајишнике да бућају, а и људе из Србије.

ИЗ АМЕРИКЕ СТИГАО НА БОЋАЊЕ

Вујанић и његова екипа су задовољни пласманом и посебно цијелом организацијом и фер-плејом који је био свеприсутан у току турнира.

Треће мјесто је освојила екипа *Велебита* у саставу Никола Курбалија, Миле Вранковић и Саша Раич.

Миле Вранковић посљед-

њих година по четири мјесеца проводи у Батајници, а иначе живи у Америци.

– Са 14 година сам почео да боћам у Пристеу, наставник је плаћао за учешће и моји другари и ја смо освајали многе турнире у околини Бенковца. Прва награда би у већини случајева био печени јањак.

Вранковић се овом приликом захвалио и председнику општине Земун Гаврилу Ковачевићу.

– После рата сам живио у Приштини, а онда сам отишао за Америку у околину Бостона. Ово мјесто је феноменално, суботом и недељом нас има од 50 до 100. Све су то људи из Задра, Бенковца, Книна и Равних Котара. Ја сам свако вече овдје послије 17 часова, па до увече, и стварно је одлично мјесто за нас Крајишнике. Немогуће је описати шта значе оваква дружења. Или бућати, или само сједити са нашим народом.

Турниру је присуствовао и народни посланик и председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта који је додијелио медаље и пехаре и изразио задовољство што се окупио велики број наших земљака на турниру и на тај начин чувају обичаје и традицију.

– Један од најважнијих задатака наше државе јесте да јачамо српски национални и културни идентитет. Не смијемо заборавити наше сталданике, у Првом и Другом свјетском рату и наше мученике који су страдали деведесетих година у отаџбинским ратовима. Управо ви Далматинци на најбољи начин његујете традицију и афирмишете наш идентитет боћањем.

НЕФОРМАЛНО САБОРОВАЊЕ ДАЛМАТИНАЦА

Не би било окупљања и турнира у Старој Буковици да нема Николе Нике Кнежевића који је прије четири године отворио кафану *Ситара Буковица* у чијем је склопу изградио боћарски терен. Сваки дан вриједно ради, дочекује и испраћа своје земљаке. Кафана и терен су мјесто на које свакодневно долазе Далматинци и њихови пријатељи како би боћали, разговарали и картали се.

И током овог турнира ни-су изостале и познате картаске игре својствене Далматинцима бришкура и трешета.

Након уручених пехара и медаља, присутне је забавио чувени Миле Делија.

ДРАГАНА БОКУН

Фудбалско саборовање Кордунаша у Кљајићеву

Поводом народно-црквеног сабора уприличеног у склопу прославе Велике Госпојине, славе Кљајићева, на локалном стадиону је 27. августа 2022. године одржана пријатељска утакмица између ФК *Кордун* и Репрезентације Кордуна коју је саставио Завичајни клуб Кордунаша.

Репрезентацију су представљали фудбалери који су некада играли на Кордуну и у Србији, међу којима има и активних играча.

Послије сјајне спортске и фер борбе на зеленом терену, по завршетку утак-

мице радовали су се више гости који су резултатом 9:3 славили побједу.

Стријелци су били: Матко (2) и Бараћ (1) гол за ФК *Кордун*, а Козлина (5), Буњевчевић (2), Јапунџић (1) и Шарић (1) гол за Репрезентацију Кордуна.

Екипе су наступиле у саставима: ФК *КОРДУН*: Милетић, Драгаш, Матко, Хрстић, Цвијетичанин, Јурић, Косановић, Илић, Бараћ, Чешњевар и Мишчевић. Селектор екипе је био Милан Драгојевић.

РЕПРЕЗЕНТАЦИЈА КОРДУНА: Трбојевић, Карталија, Вучинић, Шарић,

Сикирица, Козлина, Каран, Грозница, Јапунџић, Сучевић, Буњевчевић, Макарун, Трифуновић, Миливојевић и Кљуквица. Селектор екипе је био Душко Дејановић.

У склопу сеоске прославе одржан је разноврстан културно-умјетнички програм у коме су учествовале крајишке групе *Српска штрмеђа*, *Коријени* и бенд *Јорјовани*.

Гурмани су уживали у такмичењу кувања риблиг паприкаша.

Покровитељи ове манифестације била је МЗ Кљајићево и Град Сомбор.

Вјетар јауче кроз пусти манастир Шишатовац

ПИШЕ: РАДЕ Р. ЛАЛОВИЋ

Недавно сам обилазећи Фрушку гору са великом знативољом посјетио манастир Шишатовац. О њему сам као професор књижевности природно био солидно обавијештен. За оне који о овом манастиру мање знају основне информације могу наћи под одредницом МАНАСТИР ШИШАТОВАЦ на Википедији, али у нешто краћем облику и на сајту Епархије сремске. Руку на срце, баш овдје почињу моја прва изненађења и зачуђеност пред чињеницом да на сајту Википедија има много више информација о манастиру Шишатовац него на сајту Епархије сремске СПЦ. Посебно истичемо значај Зборника радова о манастиру Шишатовац у издању Балканолошког института САНУ из 1989. године чији је главни уредник Динко Давидов.

Али ово сазнање је само увод у моју тугу која своју болну манифестацију у коначници добија у непосредном сусрету са самим манастиром Шишатовац.

Ведар је дан. Вјетар промјенљивим интензитетом дува и дан чини пријатним. Зауостављамо се на празном паркингу испред манастирске капије. Са лијеве стране је зграда, руинирана, са разбијеним прозорима и изблиједјелим натписима из којих се види да је то некад била канцеларија мјесне заједнице Шишатовац, а у другом дијелу канцеларија и вјероватно још понешто која припада локалном водоводу. Случајним погледом кроз руиниране отворе види се да је унутрашњост веома запустена и да ту одавно нико не долази.

Испред нас је чесма са питком водом. Изграђена је у стилу манастирском са фреском светитељке заштитнице. Крећемо према великој манастирској капији са широким бетонским стубовима и са металним крилима. Са лијеве и десне стране на тим бетонским стубовима двије велике изблиједјеле иконе. Она на десној страни скоро потпуно пропала, одлијепљена до пола и заиста у непримјереном стању.

Лагано се крећемо према самом манастиру опчињени његовом величином која нас очарава. Са десне стране велики обновљени конак. Обилазимо око манастира очекујући да ће нас неко видјети и обратити нам се. Али никога нема. На манастиру велика врата, затворена. Тишина. Све је празно. Само вјетар некако тужно цвили око манастира.

Из радозналости дотакнем вакуу на бочним великим вратима и видим да су отворена. Улазимо побожно и полако очекујући да ћемо ту затећи неког. Али све је и у самој манастирској цркви празно. Огромна, фасцинантна, али празна манастирска црква својом бјелином огромних зидова и сводова дјелује некако необично, доста празно. Нигдје ничега што сам за тај велики Шишатовац који је био у 19. вијеку свјетлионик вјере, културе и српске слободарске мисли, очекивао.

С лијеве стране уз улазна бочна врата само мали, свега неколико редова дуг запис, са штурим одштампаним информацијама о самом манастиру и о Вуку Исаковићу као једном од ондашњих титора. На зиду један велики дрвени крст и неколико мањих икона око њега и неколико икона на олтару. И поново та празна бјелина укрштена са чудном тишином.

Нигдје трагова старог сјаја који би бар у неком виду морали бити присутни иако је манастир много пута разаран. Нигдје помена Лукијана Мушицког, архимандрита шишатовачког, нигдје помена о великанима српске историје који су се око овог манастира у оно вријеме окупљали. Само бјелина и тишина која одјекује.

Излазимо у порту гдје нас дочекује поново вјетар који некако болно завија.

Обилазимо поново око конака. Закључан је. Куцкамо на прозор. Однекуд се у унутрашњости конака појави неки цивил. Видимо га кроз прозор у приземљу. Питамо: „Има ли кога“? Каже нема нико. Он нешто, по свој прилици, унутра поправља. Није расположен за разговор. Губи се у другој просторији.

Суочени са одговорима тишине и једином реченицом тешком као ударац маља, „нема нико“, полазимо према излазу из манастирске порте. И док са неком чудном тугом у срцу и са празнином у манастирском окружењу напуштамо простор овог некадашњег српског културног средишта у сјећање нам избијају стихови Рајка Петрова Нога:

Из нових фресака стара туга веје

Није све пропало кад пропало све је.

С надом да ће Епархија сремска од манастира Шишатовац, уз Божју помоћ, поново начинити културни и духовни центар и с болом у души што то већ сада није, одлазимо из Шишатоваца да му се поново враћамо, али сви, ускоро, за сам манастир неко боље вријеме.

ВЕЧЕРЊИ ЗАПИС

ПРЕВАРЉИВО ЛЪЕТО СТРАХА И НАДЕ, 1968. ГОДИНЕ

ПИШЕ: МИЛОШ КОРДИЋ

Испод два стара дивља кестена, у топло љето, 1968. године, ослоњени о леве које их повезују, у центру Меченчана, гдје радим (у Основној школи), бистримо домаћу и свјетску политику нас тројица: Божо Ножинић и Ђуро Стрижак, студенти технологије – први у Београду, други у Сиску, и моја маленкост.

Школски су празници – и њима и мени. Мени је мајка била у сисачкој Болници, затим је отишла у Љечилиште у Топуском, сестра је у Босанској Дубици, брат у војсци. Отац и ја радимо све пољопривредне и кућне послове. С тим да ја и ујутро и послеподне гоним говеда у пашу. Кад их дотјерам (тада смо имали и волове), а отац отишао за другим пословима до Брда или Кућишта, помузем краве, нахраним крмке, нахраним кокоши и утјерам их у тушњак, нешто чалабрцем, сједам на бицикл па у фронт, како је знала да каже мени увијек топлих руку моја баба Јела.

Једног од тих љета, послје доласка из војске, а прије одласка брата Раде у војску, свирали смо (тамбуре) сваке суботе и недеље у Боројевићима, селу до наше Комоговине (кад се иде за Костајницу): Драган, брат од стрица, рођени брат Раде и то што се зовем ја. Понекад нам се придружи и веома добар примаш Милан Давидовић, из Боројевића (сва тројица, као и Ђука, одавно су упокојени). Свирали смо бесплатно, уз које пивце којим би нас неко почастиио. И свирали смо и домаће и страно, и за све плесове: валцер, танго, свинг, полка... и народна кола, а посебно је било популарно коло сремица.

Дешава се да Божи, Ђуки и мени понеко приђе и послуша нешто од наше приче. Па тај што приђе нешто и каже – неко да то о чему причамо он зна много боље од нас, неко о томе како ће све то да среди Американац или Рус кад кркну атомску... Божина прича посебно нам је занимљива – он је недавно стигао из Београда са свјежим вијенцем догађаја везаних за студентске демонстрације тог љета у Београду. Догађаја какви се нису могли сазнати из штампе или видјети и чути на телевизији, радију...

Стварност историје, и наше и свјетске, сад је ту: у нашој садашњости. Стварност је ту – стварност и страха и наде. Стварност је ту: Хладни рат, Вијетнамски рат, који траје од 1955. године, свјетско капиталистичко, изблажљиво зло убило је Дага Хамаршелда, Швеђанина, другог генералног секретара Уједињених нација – послје првог. У Танга, Бурманца, најпопуларнијег секретара, затим је то исто зло убило Патриса Лумумбу, првог демократски изабраног председника ДР Конга (први пут учествујем у демонстрацијама – баклади на улицама Петриње, сликам велики Лумумбин портрет за који сам, прича ми недавно мој пријатељ и школски друг проф. др Душан Богичевић, добио и некаку награду... не сјећам се), затим је прошле, 1967, убијен револуционар Че Гевара и с њим, било нас је који смо тако мислили, и нада у јасније свјетло правде, многи колонијалистички морали су тих педесетих и шездесетих година подвијена репа да бјеже из земаља које су стотинама година мрцварили и пљачкали, силници развијају своје атомске бомбе, Кубанску ракетну кризу преживјели смо, а код нас је у току Маспок, или Хрватско прољеће, за

» Прашко прољеће

које нико не зна како ће се даље одвијати... а да је добро, није добро.

Живимо, дакле, у стварности страха и наде; страха: уништиће се оно што је добро, и наде: можда ће се родити и нешто што је боље, напредније, људскије. Причамо, ето, нас тројица оно што знамо и о студентским демонстрацијама на универзитетима Филаделфија и Сорбона (у току смо, пратимо). Јер то значи да тутњи и у Америци и у Француској. Тресе се и њихов робовласнички, колонијални капитализам. А не само наш, југословенски социјализам. И што рекао српски великан писане ријечи, Милош Црњански (1893–1977), у трећој строфи пјесме *Посланица из Париза*:

*Долазим скоро а доћи ће и дан
кад ће досадање бити свеједно,
кад ће и ваш дах бити искидан
и стрешћете се већ једном чедно...*

Нема сумње да је та пјесма посвећена нечему и некоме другом, али мени је она као слика окренута и ка том свијету у који те, 1968. године, гледам, као и свима који ту слику тада живе.

У главама листамо странице књиге *Једнодимензионални човек* (објављена 1964), тада популарног њемачко-америчког политичког филозофа Херберта Маркузеа. Он је тих година постао студентима левичарима идејна храна за сан о неком бољем свијету.

У ноћи између 20. и 21. августа речене године долази до интервенције здружених јединица Варшавског пакта – јединица Совјетског Савеза, Источне Њемачке, Пољске, Бугарске и Мађарске – у Чехословачкој. (НАТО је тада већ дубоко заживио и живио у појединим земљама Западне Европе.) Угушено је Прашко прољеће које је носила идеја (тако сам мислио, а с дозом не баш мало страха) да се створи социјализам с достојнијим људским лицем. Са сцене тог Прољећа отишао је руководилац Комунистичке партије и државе Александар Дубчек, а спалио се студент Јан Палах. И Тито је, приликом посјета Москви, у априлу те године, подржавао и Прољеће и Дубчека... Био сам тада председник (волонтер) Општинског комитета Савеза социјалистичке омладине у Костајници. Југославија, на челу са Титом, осуђује интервенцију. Народу се намеће страх од интервенције Варшавског пакта и на нашу земљу. Наредба: оснивање, између осталог, и општинских омладинских јединица. Командант сам костајничке омладинске јединице, чију смотру, испод шума горе Шамарице, уз рјечицу Плавићеву, код Меченчана, обављам једне ноћи, крајем августа. (Тада и ви-

ше никад). Говорим тихо, а у себи с дубоким увјерењем да је све то, због Руса, једна промашена, наивна представа.

(Наредне године, доласком у Сисак, упознаћу Чеха, инжењера, који се послје одмора, на Јадрану, није више враћао у своју отаџбину... А да ли сам тада слутио нешто од такве судбине и за себе, о себи? Са ове временске даљине, из угла ове старости, искрено признајем: јесам. Има тога и у мојим тадашњим и нешто каснијим стиховима.)

Неколико година касније, до 1991, боравио сам више пута по више дана у Чехословачкој. Да ли се могло осјетити нешто од онога што се дешавало 1968. године? Искрено: могло се. Људског лика социјализма није се видјело. А опет, сви су радили, било је и викендица, много тога било је бесплатно... Али редови, притајени страх... Неће проћи дуго времена кад ћу стајати у редовима и много згаженији од оних које сам у тој земљи посматрао... И то ти је живот у коме никад не реци – никад! каже наш мудри народ.

Тог прољећа, 1968. године, Српско културно друштво Просвјета, објављује ми у Загребу збирку пјесама Спавач чистог сна... Претходне године, поводом Дана устанка, присуствујем у селу Ловчи, једном од најсиромашнијих села на Банији, прослави којом се обиљежава увођење електричне струје у село. До тада сам у Ловчи био више пута, имао и ђака из тог села – и моје најмилије коње купио је човек из Ловче. И кад бих дошао у Ловчу (биле су три Ловче: Доња, Средња и Горња; не знам да ли ту сада има икога), застао бих код споменика „палим борцима и жртвама фашистичког терора“, како је писало.

Негдје одмах послје тога, послје Дана устанка, слике Ловче и њеног драгог народа скупиле су ми се у стиховима циклуса *Ловчанске елетије* из помануте збирке. У трећој строфи 14. пјесме, и ови су стихови:

*Камен је камен и у болу је горак
А прољеће пуно птица трешње нам дарива
Отишао сам и не чује се више корак
Онога који све то кашље и који све то снива*

И *Варљиво лето '68*, играни филм Горана Паскаљевића, по сценарију Гордана Мишића, појавило се 1984. године. Филм истине и смијеха.

Појавило се у вријеме кад је са многих лица почело да нестаје смијеха. Нестало је смијеха и тог, преварљивог љета, љета страха и наде, 1968. године.

Уз: „Отишао сам и не чује се више корак / Онога који све то кашље и који све то снива“.

МЕЂУНАРОДНИ ДАН НЕСТАЛИХ

Породице несталих лица живе у паклу неизвјесности

Поводом обиљежавања Међународног дана несталих лица, 30. августа 2022. године у Прес центру УНС-а одржана је конференција за медије у организацији Координације српских удружења породица несталих, убијених и погинулих лица са простора бивше Југославије, уз подршку Црвеног крста Србије и Међународног комитета Црвеног крста.

На скупу се могло чути да се и након 32 године још трага за 9.876 људи, као и да је у току ове године расвијетљена судбина свега 56 људи, од којих је осам српске националности.

ЧЕЛИЋ: ИМАМО ОБЕЋАЊЕ ДА ЋЕ ЗАКОН БИТИ УСВОЈЕН ДО КРАЈА ГОДИНЕ

Предсједник Координације Душко Челић нагласио је да на хиљаде породица деценијама трага за мјестом упокоја посмртних остатака њихових најмилијих и да је овај дан прилика да се понови да нема одустајања од права на истину, правду и сатисфакцију.

Челић је истакао да је ова организација тражила да се одблокира рад на доношењу Закона о несталим лицима и да су стигла увјеравања из Предсједништва да би Закон до краја године требало да прође скупштинску процедуру.

– Посљедњих година постоји напредак према сјећању на велике трагедије, етнички прогон Срба и геноцид у систему логора Јасеновац, али то не значи да држава систематски негује културу сјећања – рекао је Челић.

Он је нагласио да култура сјећања подразумева и спомен-обиљежје достојно жртвама, као и да нестали буду препознати у правном систему и да се обиљежавање Међународног дана несталих одвија уз покровитељство државе.

– Нема оправдања за непоступање у бројним злочинима попут бомбардовања колоне на Петровачкој цести и убијања српске дјеце

» Душко Челић, Мартина Фава, Љубомир Миладиновић, Вељко Одаловић и Драгана Мајсторовић

и цивила – рекао је Челић и упозорио да је дискриминација жртава на дјелу, а да су нестали на КиМ у сјенци преговора.

Регионални координатор МКЦК за западни Балкан Мартина Фава је истакла да је у ратним сукобима на тлу СФРЈ нестало 35.000 људи, да судбина 9.876 још није расвијетљена и да исто толико породица деценијама живи у болу и неизвјесности, психолошкој патњи, финансијским потешкоћама и да један дан годишње није довољно да се њихова ситуација унаприједи.

Фава је истакла да је забринута због спорог процеса ексхумације и идентификације и нагласила да су од прошлог августа идентификоване само 102 особе, што је један одсто од укупног броја несталих. Изразила је наду да ће резултати бити ефикаснији, а за то је потребан додатни напор свих институција у региону и њихова повезаност.

ОДАЛОВИЋ: СРБИЈА ЈЕДИНА ПОШТУЈЕ ПОТПИСАНЕ ПРОТОКОЛЕ

Вељко Одаловић, предсједник Комисије за нестала лица Владе Републике Србије изразио је незадовољство досадашњим резултатима.

– Хрватске колеге одбијају било какве састанке посљедње двије године. Слично је и са Приштином. Загреб игнорише 36 гробних мјеста, које су сами признали да постоје, а да не причамо о 54 нова захтјева које смо предали – рекао је Одаловић и додао да нема нових информација јер се у БиХ, Хрватској и на КиМ, не спроводи ниједан процес.

Он је истакао да Србија не прави никакве разлике међу жртвама и да је за ефикаснији рад неопходно да се поштују давно потписани протоколи.

Одаловић је са жаљењем закључио да Међународна заједница нема снаге, ауторитета, или механизам притиска на Сарајево, Загреб и Приштину.

СКУП У ГРАЧАНИЦИ

Према подацима Ресурсног центра из Приштине, на Косову се трага за још 1.617 лица.

Негован Маврић, координатор за расвјетљавање судбине несталих у Ораховцу и чланом ресурсног Центра за нестала лица у Приштини, рекао је да је у Приштини формиран један ресурсни центар који окупља и Србе и Албанце и све остале који трагају за својим несталима.

– Ми редовно окупљамо Србе и Албанце и све који овдје живе и на тим састанцима и тражимо информације од људи који се баве овим питањем – навео је Маврић. Напоменуо је да су се обраћали свима од локалних самоуправа па до Брисела и Вашингтона.

– Имали смо прилику да нам и господин Лајчак буде гост у нашем центру. Тражили смо од њега да питање несталих буде у зачараном кругу, у затвореном политичком кругу. Тражимо од Брисела, Београда и Приштине да процес несталих не буде политички процес – напоменуо је Маврић.

Говорећи о локацијама гдје би могли да се налазе нестали, истакао је да је у посљедња два мјесеца провјеравано неколико локаци-

ја, али очекују да се то ради и у Лабушнику и у Ливачком језеру.

– Чекамо састанак Радне групе. Вељко Одаловићу је забрањен приступ КиМ, а тиме су оштећене и албанске породице јер ни они немају коме да постављају питања. Молимо да питање несталих не буде на политичком столу – закључио је Маврић.

Координаторка Удружења породица киднапованих и несталих Силвана Маринковић рекла је да су и послје двије деценије борбе за истину и правду, и даље на почетку.

– Боли неизвјесност и неправда, а највише од свега боли што нас нико не чује. Обраћајући се надлежним институцијама за рјешавање питања несталих, добијали смо обећања и лажну наду.

Јасмина Живковић чији је отац Паун нестало у септембру 1999. године у Урошевцу са жаљењем је констатовала да нема нових информација. – Немогуће је да не постоје информације шта се десило са тим људима. Докле год се архиве не буду отвориле, бићемо у мраку – закључила је Живковић.

Из Комесаријата за избјеглице је апеловано на све који су укључени у процес тражења несталих да се максимално ангажују како би три деценије након сукоба на простору бивше Југославије породице несталих нашле свој мир.

Кажу да за њих нестали никад неће бити заборављени, и да ће урадити све да „породице несталих, за које рат још траје, дочекају дан када ће моћи достојанствено да сахране своје најмилије”.

КУЋАНЦИ: ПАРАСТОС ЗА НЕВИНО УБИЈЕНЕ ЖРТВЕ

У Храму Светог Петра и Павла у Кућанцима 14. августа одржан је парастос за жртве нацистичког терора у селу Кућанци убијене у августу 1942. и 1944. године и за партизане 51. војвођанске дивизије погинуле током ослобађања тог мјеста. Парастос је одржан у организацији ВСНМ-а општине Магаденовац, а служио га је парох слатински и кућаначки Драган Гађеша. Том приликом предсједник ВСНМ општине Магаденовац Гојко Ћосић подсетио је на те тешке ратне године и позвао мјештани да наставе са чувањем успомене на ове невинне жртве. На спомен обиљежју испред храма за страдале Србе, Роме и Јевреје вијенац је положио предсједник ВСНМ Осјечко-барањске жупаније Дејан Јеличић, а потомци страдалих мјештана вијенац су положили на костурницу која се налази у дворишту храма.

Дана 12. августа 1944. године у Шљивошевцима је страдало девет српских цивила из Кућанаца. Они су побијени у знак одмазде за једног убијеног њемачког војника. Заробљени цивили најприје су на Ускрс 1944. године одведени на присилни рад у Осијек, гдје су радили на ископавању тијела њемачких војника, а након тога су 15. августа 1944. године, глумећи да их пуштају кући, окупатори двојицу мјештана објесили, а седморицу стријељали плашећи се да ће након свега што су доживјели мјештани отићи у партизане. Деветоро српских цивила сахрањено је у Шљивошевцима гдје се налази спомен-обиљежје, а након рата њихови посмртни остаци су ексхумирани и пренесени у порту Храма Светог Петра и Павла у Кућанцима гдје и данас почивају.

ТРЕБИЊЕ: ПРЕДСТАВЉЕНО 26 СТУДИЈА ОЗЛОЧИНИМА НАД СРБИМА

У Требињу је представљено свих 26 студија о ратним злочинима над српским народом током Другог свјетског рата и Одбрамбено-отаџбинског рата, у издању Републичког центра за истраживање рата, ратних злочина и тражење несталих лица.

Историчар Републичког центра за истраживање рата, ратних злочина и тражење несталих лица Предраг Лозо рекао је да је једна од главних дјелатности Центра та да остане траг за будућност шта се догађало за вријеме Одбрамбено-отаџбинског рата, а да је највећи национални интерес фактографија, односно представљање онога што се заиста догађало.

Лозо је подсетио на покушаје да се од Одбрамбено-отаџбинског рата до данас наметне такозвана хашка историја, односно писање савремене националне историје на основу хашких пресуда и пресуда Суда и Тужилаштва БиХ.

– Знамо сви какав је политички приступ теми страдања српског народа, колико су српске жртве игнорисане, колико је српски народ колективно приказан као злочинац – напоменуо је Лозо.

Он је додао да су се у Центру осим правосудног аспекта дјелатности, гдје се помаже одбранама оптужених и да се спозна истина о страдању српског народа, одлучили за нешто активнију издавачку дјелатност како би оно што данас раде остало наредним генерацијама.

– Свјесни да оно што се не запише, што не дође у форми научне студије као да се није ни десило. Због тога смо се потрудили да Центар има колективна издања, своја озбиљна истраживања, а и да окупимо појединачне ауторе који пишу монографије бригада, озбиљне истраживачке студије о неким другим догађајима тако да имамо широк спектар издавачке дјелатности – рекао је Лозо. Историчар у Републичком центру за истраживање рата, ратних злочина и тражење несталих лица Драгослав Илић рекао је да су посебно поносни на урађен попис жртава Одбрамбено-отаџбинског рата, истакавши да се први пут догодило да је једна институција послје рата пописала своје жртве које су поднесене за слободу.

Међу монографијама, књигама и публикацијама, које је Центар објавио, било да је ријеч о властитим или издањима која су рађена у сарадњи са другим ауторима, посебно се издвајају *Жртве одбрамбено-отаџбинског рата, Намјерном силом на Републику Српску, Шта су скривиле?, Дјеца жртве рата 1991–1995, Наша исповијест – жене жртве рата из Републике Српске 1992–1995, Република Српска у Одбрамбено-отаџбинском рату.*

Организатор конференције је Задужбина Кнез Мирослав Хумски из Требиња, уз подршку Филозофског факултета у Источном Сарајеву, Нишу и Републичког центра за истраживање рата, ратних злочина и тражење несталих лица.

Линта: Власти у Загребу, Сарајеву и Приштини опструишу проналажење 3.900 несталих Срба

Предсједник Савеза Срба из региона Мидраг Линта, поводом Међународног дана несталих лица, оцијенио је да власти у Загребу, Сарајеву и Приштини системски опструишу проналажење око 3.900 српских жртава на подручју Хрватске, Босне и Херцеговине и Косова и Метохије. Процес тражења несталих Срба у БиХ је у застоју од оснивања Института за нестала лица у Сарајеву 2008. године, због чега је потребно промијенити руководство Института или тај процес вратити у надлежност Српске. Република Српска потражује 1.652 нестала српска војника и цивила.

Хрватско министарство ветерана одбија било какве састанке са српском Коми-

сијом за нестала лица у посљедње скоро двије године, одбија да ексхумира посмртне остатке српских жртава из 36 познатих гробних мјеста и одбија да идентификује посмртне остатке Срба који се налазе у заводима за судску медицину. Линта истиче да је главни разлог опструкције рјешавања питања несталих Срба чињеница да би рјешавањем питања несталих Срба био раскринкан лажни мит о српској агресiji на Хрватску и БиХ и терору над Албанцима на Косову и Метохији деведесетих година прошлог вијека и кривици Србије за ратове на простору бивше Југославије.

Велику одговорност сноси и међународна заједница јер нема политичке воље

да се изврши притисак на Сарајево, Загреб и Приштину. Није могуће помирење и суштински напредак на простору бивше Југославије без расвјетљавања судбине несталих лица у региону, кажњавања оних који су чинили бруталне злочине и једнаког поштовања свих жртава. Линта наводи да Србија неће одустати од борбе за истину о несталим Србима и масовном страдању српског народа на простору бивше Југославије. Поред тога, Србија треба да учини све да се далеко јаче чује глас српских жртава у Уједињеним нацијама, САД, Европској унији и другим важним свјетским центрима и да никад не дозволи да се ниподаштавају, умањују и негирају српске жртве.

ДАН МАНАСТИРА НА РАВНОЈ РОМАНИЈИ

Митрополит дабробосански Хризостом изјавио је данас да су у Манастиру Светог великомученика Георгија на Равној Романији исписана имена више од 4.000 Срба погинулих у Одбрамбено-отаџбинском рату који су страдали као мученици бранећи човјека, право на живот, свој род, Цркву и вјеру.

– Славићемо погинуле јер су страдали као мученици, бранећи прије свега човјека, право на живот, свој род, Цркву и своју вјеру – поручио је владика Хризостом. Начелник општине Соколац Милован Бјелица подсетио је да је у овај манастир и на Српско војничко гробље Мали Зејтинлик долази велики број вјерника, али и званичника Србије и других православних земаља, јер су ова два спомен-комплекса печат Републике Српске. Романијац Мијат Томић рекао је новинарима да је поносан што је Манастир Светог Георгија изграђен на парцели од 13 дунума коју је поконио његов отац Петко, чију су идеју о изградњи храма подржали тадашњи представници општине Соколац. Он је нагласио да се међу написаним именима више од 4.000 српских бораца на зидовима овог храма налази и име његов брата Горана, који је погинуо 1993. године. Након литургије и литије око манастира, служен је помен за све погинуле српске борце, те одржана свечана академија и богат духовно-културни програм под називом *Теби, горо Романија* који је отворио настојатељ манастира Соколица архимандрит Андреј.

ПОМЕН ЗА ПОГИНУЛЕ БОРЦЕ У ВИГОШТИ КОД КОТОР ВАРОШИ

У Вигошти код Котор Вароша обиљежено је 30 година од страдања 14 српских бораца који су убијени у засједи у овом мјесту, а још 13 њихових сабораца је рањено. Тада су убијени Мирослав Пешевић, Будимир Кузмић, Обрад Ђукић, Слободан Вучановић, Милорад Нарић, Стаменко Дубочанин, Веселко Шебић, Недељко Чулић, Владо Божичковић, Радован Лујић, Мирослав Тепић, Зоран Васиљевић и Зоран Малијевић, док је од посљедица рањавања преминуо Вјекослав Смиљић. Тим поводом служен је парастос који је служио парох врбањачки Драган Мијатовић. Вијенце испред спомен обиљежја су положили начелник општине Котор Варош Зденко Сакан, предсједник општинске Борачке организације Миладин Савановић и породице погинулих бораца.

УНКА КОД БРОДА - МЈЕСТО СТРАДАЊА И ОДБРАНЕ СРПСКОГ НАРОДА

У насељу Унка код Брода, служен је помен српским борцима и цивилним жртвама погинулим прије 30 година у одбрани и ослобађању ове општине током Одбрамбено-отаџбинског рата. Предсједник Скупштине Борачке организације Брод Радослав Кокић рекао је да је Унка за општину Брод једно од значајних мјеста која чувају успомену на почетак рата у тадашњој БиХ и агресије Хрватске војске на овај простор. Он је навео да је ово дан сјећања на све погинуле припаднике Војске Републике Српске, али и младе војнике ЈНА који су се затекли на овом простору, а напустили су га по договору 15. маја. Начелник општине Брод Зоран Видић је истакао да су свим мјесним заједницама у Броду изграђена спомен-обиљежја у знак сјећања на страдале. Према подацима Борачке организације општине Брод, шест припадника Првог батаљона Војне полиције Првог крајишког корпуса Војске Републике Српске погинуло је од 15. до 21. августа 1992. године у операцији за ослобођење Брода, док је током априла и маја исте године погинуло 30 припадника Војне поште 7036/4 Врање и један отац младог војника који је дошао из Србије да тражи сина, те седам бораца из Унке.

ПОСАВСКЕ НОВОСТИ

ПОМЕН ЗА СТРАДАЛЕ СРБЕ У ГОРЊОЈ ЦРКВИНИ КОД ШАМЦА

Код централног спомен-обиљежја у Горњој Црквини код Шамца служен је парастос за 37 српских бораца и шест цивила из Горње и Доње Црквине који су погинули у Одбрамбено-отаџбинском рату. Начелник општине Шамац Ђорђе Милићевић рекао је да мјештани Црквине његујући културу сјећања на погинуле шаљу поруку будућим нараштајима да ће се увијек сјећати оних који су живот дали за опстанак Срба на просторима Посавине.

Предсједник Борачке организације Шамац Радован Зорановић рекао је да је Преображење 1992. године био један од најтужнијих дана за Црквину и за цијелу општину. Представници локалне заједнице, породице погинулих бораца, мјесне Борачке организације, те мјесних заједница Горња и Доња Црквина прислужили су свијеће и положили су вијенце на спомен-обиљежје. **СРНА**

СЈЕЋАЊЕ НА ЖРТВЕ СТРАДАЛЕ НА КУЋНОМ ПРАГУ НА БАНИЈИ

У Калуђерици одржан 11. помен цапрашким Србима

У организацији Удружења *Завичај*, Координација удружења избјеглих и расељених у Србији и Удружење бораца Крајине у Србији, у Цркви Светог Јоакима и Ане која се налази у београдском насељу Калуђерица, 11. годину заредом служен је парастос поводом страдања српских цивила из цапрашких села на Банији, код Сиска у Хрватској, које су 22. августа 1991. године мучки и на превару на кућним праговима побили припадници хрватске полиције и Збора народне гарде преобучени у униформе ЈНА. Тог дана побијено је 15 српских цивила, а неколико дана након тога још седморо цивила је преминуло од задобијених рана. Током поменутог злочина још 24 српских цивила је тешко рањено. Послије овог догађаја, Срби из цапрашких српских села више нису одлазили на посао у Сисак, већ су организовали одбрану својих села и кућа, а ускоро су формирали и општину коју су назвали Цапраг, по подручју на којем се налазе поменуто села, са сједиштем у Градуси, која је била у саставу РСК.

Да овај злочин не падне у заборав заслужни су организатори помена: Удружење *Завичај*, Координација удружења избјеглих и расељених у Србији и Удружење бораца Крајине у Србији, који су у спомен-парку прије седам година подигли спомен плочу са исписаним именима страдалника.

Већ по традицији, овом догађају су присуствовали чланови породица страдалих, представници бројних удружења, београдских општина Гроцка и Звездара, као и народни посланик Миодраг Линта.

АБРАМОВИЋ: ПРЕДУГО СМО ЋУТАЛИ

Предсједник Удружења *Завичај* Ненад Абрамовић је рекао да се српски народ предуго потпуно апатично понашао прећуткујући своја страдања. Апеловао је да се институције и појединци у већој мјери позабаве културом сјећања.

– Зарад комунистичке идеологије и лажног братства и јединства превише дуго смо ћутали о злочинима који су се спроводили над Србима у НДХ. Наша је обавеза да истину о страдању нашег народа преносимо новим генерацијама уз апел Министарству просвјете да се сва страдања српског народа нађу у школским уџбеницима – поручио је предсједник Удружења *Завичај* Ненад Абрамовић.

Окупљене је поздравио и Милан Гаћеша предсједник Удружења бораца Крајине у Србији напомињући да је

ЖУНИЋ: ЗА ХРВАТСКЕ СУДОВЕ ЖРТВЕ СУ „КОЛАТЕРАЛНА ШТЕТА“

Предсједник Координације удружења избјеглих и расељених у Србији Милан Жунић је нагласио да нико за овај злочин, у којем су побијени цивили, није одговарао, а држава Хрватска никако не жели и неће да процесуира одговорне. Подсетио је да су хрватски судови већ одбили тужбу, уз образложење да се ради о, како су навели, „коллатералној штети“.

– Породице које су поднијеле тужбе не само да нису обештећене, већ су дужне платити и веома високе суме за спровођење судског процеса. Сматрам да би Тужилаштво за ратне злочине Србије требало да подигне оптужницу, баш као је што је недавно подигнута и оптужница која терети хрватске пилоте за бомбардовање цивила на Петровачкој цести – поручио је Жунић уз опаску политичарима да страдања Крајишника не свде само на помињање злочиначке акције *Бљесак* и *Олују*, него и на бројне жртве које се прећуткују и заборављају, а страдале су у многим хрватским градовима.

» Миодраг Линта, Милан Жунић и Ненад Абрамовић испред спомен обиљежја у Калуђерици

злочин спроведен на подмукао начин у тренутку када су жртве мирно чекале аутобус којим су ишле на посао.

ЛИНТА: ТУЖИЛАШТВО СРБИЈЕ ДА ПОКРЕНЕ ПОСТУПАК

Народни посланик и предсједник Савеза Срба из региона је рекао да је злочин у цапрашким селима на Банији само један у низу многих за које нико није одговарао, а као основни разлог је навео да је данашња Хрватска заснована на темељима усташке геноцидне творевине НДХ, као и на лажном миту о Домовинском рату.

– Веома је важно да Србија уради неколико конкретних мјера: да оснује Меморијални центар српских жртава на простору бивше Југославије и започне борбу за истину о страдању нашег народа, да оснује Канцеларију за помоћ осумњиче-

ним, оптуженим и осуђеним Србима за ратне злочине и да се српским ветеранима, које прогони правосуђе у Загребу, Сарајеву и Приштини, пружи стручна, правна и финансијска помоћ. Такође, наше Тужилаштво за ратне злочине треба да почне да подиже оптужнице за масовне злочине над српским народом, а Србија треба коначно да исправи велику неправду и свим припадницима Војске и полиције Републике Српске Крајине призна ратни стаж за читаво вријеме рата у двоструком трајању – поручио је Линта.

Окупљенима се обратио и предсједник Удружења *Моје Косово* Велимир Спасић који је страдање цапрашких Срба поредио са готово идентичним злочиним који су доживјели Срби у призренском селу Дојнице дан уочи Видовдана 1999. године.

ТРИФКО ЂОРОВИЋ

ОБИЉЕЖЕНА 81 ГОДИНА ОД УСТАШКОГ ТЕРОРА НАД 405 СРБА У БОСАНСКИМ ЛУЖАНИМА КОД ДЕРВЕНТЕ

Парастос убијеним Србима Лужанске парохије

Парастосом и полагањем цвијећа у Спомен-парку у Босанским Лужанима код Дервенте обиљежена 81 година од страдања 405 жртава усташког терора над Србима лужанске парохије. Градоначелник Дервенте Милорад Симић је рекао да су Босански Лужани страдалничко село, као и околна села, што се показало кроз све ратове. Он је додао да је захваљујући једном броју потомака ових страдалника на мјесту њиховог одвођења направљен спомен-комплекс.

Начелник општине Брод Зоран Видић рекао је да је била обавеза локалних управа Брода и Дервенте да се одазову иницијативи свештеника Драгана Зарића и мјештанина Васе Мичића и заједнички помогну градњу споменика.

Предсједник Градске организације СУБНОР-а Дервента Боро Прерадо-

вић рекао је да би овај датум требало обиљежавати на републичком нивоу.

Предсједник Савјета мјесне заједнице Босански Лужани Дадо Петровић рекао је да се у Спомен-комплексу налази плоча његовог стрица који је одведен 1941. када је имао 15 година.

– Никада нисмо сазнали гдје су његове кости, да ли је убијен на мосту на

Сави или је завршио у Славонској Пожеги. Овдје сада можемо прислужити свијеће и положити цвијеће – навео је Петровић.

Спомен-парк изграђен је на мјесту пилане и млина гдје су усташе 24. августа 1941. године довеле 405 Срба – мушкараца старијих од 16 година из Босанских Лужана, Нових Лужана, Коштраха и Бариче.

Сутрадан су заробљене Србе усташе возом превезле у Славонску Пожегу гдје су их на звјерски начин побили 26. августа 1941. године. Никада није тачно утврђено гдје су њихова тијела сахрањена.

Страдање Срба овог краја почело је 14. априла 1941. године када су усташе убиле лужанског свештеника Милоша Петровића испред парохијског дома у Босанским Лужанима.

НАЈСТРАДАЛНИЈЕ СЕЛО У ЕВРОПИ - ПРЕБИЛОВЦИ, МЈЕСТО НА КОМЕ СЕ ЖИВОТ ОТЕО СМРТИ:

» Пребилковке на домаћичком течају 1939. године

» Многа огњишта остала су угашена

» Фреска пребилочких свештеномученика

Пребиловци: 17 година послје рата испратили првог регрута у војску

» Репортер *Курира* у Херцеговини пред чудом васкрса најстрадалнијег села у Европи током Другог свјетског рата

И кад пођете из Пребиловаца и кад останете, кад овдје зановићите и кад осванете, са зидова учионице школе гледају вас очи дјечака. Велике и црне и у њима се купају ројеви звијезда. Никад дубље нисам видио. Кад пођете из Пребиловаца, понесете их са собом, кад се вратите у село, оне вас сачекају.

У школи у Пребиловцима, баш пред рат 1941, испричао је једном Љубо Ждракановић плачући као киша, било је 120 дјеце, у селу њих 278, мало је које претекло јаму и усташку каму. Љубо је био један од ријетких.

ПАДАЛИ МРТВИ

Кад се пред школом у Пребиловцима ослоните на камен, на тај исти камен, оно јутро, а било је исто овако, врело и ведро, ослањали су се и они. Преко тог камена мртви падали. За тај исти камен јаднице, нејаке мајке, собом заклањале дјецу. Кад закорачите прашњавом стазом, на ту стазу капала њихова крв и њихове очи. Кад погледате у небо, у то исто небо гледали су и они. Кад су их повели, тамо, према јамама. Растао у камену исти овај трнати цвијет који на том истом мјесту расте и данас...

Слава теби Господе, велика су дјела твоја. И велика је милост твоја.

У глуво доба ноћи, у кући Аца Драгићевића, коју десетину метара од школе, свако остане сам са собом. Ноћну тишину, тешку помрчину, позијепа урлик пса негде у близини... Урлик или јаук? То је овдје одувјек било исто. Онда се све смири. Међу зидове увуче се тишина.

Она која боли.

Тешко је у Пребиловцима заспати, још теже се пробудити.

Док увече пред кућом једемо презреле смокве са пребиловачке земље и камена, у очима Аца Драгићевића виде се зидови школе у Пребиловцима и на њима прозори пуни свјетла. Иза прозора очи дјечака. Миле дјечице. Црне и велике, дубоке.

Ацо прича:

– Мој отац Спасоје и његова прва жена Тода имали сина Васу од четири и Мома од двије године. И Васу и Мома и Тоду и очеву мајку Јованку бацили су у јаму Голубинку. Отац ми никад није испричао како му је било оно јутро кад се вратио са брда и затекао празну кућу. Ни Мома, ни Васу, ни Тоду, ни Јованку. Како му живо срце није препукло. Никад

» Маслине испред храма даровало је Удружење Требињаца Јован Дучић из Београда

га то нисам ни питао! Нека питања овдје се не постављају.

– Послије неколико усташких „опходњи“ око Илиндана 1941, мушкарци из села повукли су се у брдо, жене и дјеца, старци, остали у Пребиловцима. Нико није вјеровало да ће комшије дирати жене и дјецу, да човјек човјеку може да уради оно што су они урадили нама... Послије се испоставило да може.

У глуво доба ноћи урлик пса, горе негде из брда, иза школе, позијепа село. Као нож засјече преко стомака. Прије окријепања и одмора ноћ овдје донесе кошмар. Тешки. Кад се пробудим, са зидова собе гледају очи дјечака. Оне миле дјечице.

– Иза рата отац је једном отишао до Голубинке, послје више није ишао. Те 1941. који мјесец касније у селу славили Никољдан. Митар Шарић написао је причу о томе. Петорица јединица који су преживјели покољ окупали се у кући на врх села, кад су чули пјесму, сишли до Булут махале, свијеће палили на кундаку пушке – прича Ацо.

Жилав ко свака травка која се овдје отме испод камена, па се по читаво лето бори са ватром, на крају и преживи, живот се у Пребиловцима отео из загрљаја смрти.

Божјим чудом и божјом промисли.

Народ се из шума околно почео који мјесец иза покоља враћати у село. Домаћини из пустих кућа почели да се жене. Ацовом оцу Спасоју 1943. родио се син Васо, за њим 1945. Момо, 1947. Ацо, а 1952. Љубо.

Нека питања у Пребиловцима се не постављају.

У августовско врело поподне шетамо селом. Зјапе рушевине. Тридесет и шест домова у селу затрто је августа 1941. Лазар Булут имао у кући седморо, кад се вратио, није затекао ниједно. Кућа Трипка Ђирића, ено рушевине и сад горе изнад села, затрто, од десеторо Трипкове дјеце није преживјело ниједно.

– Кад су педесетих година у школи прозивали дјецу, истовремено

жем родитељима, гајимо поврће, носимо на велетржницу у Чапљину – прича ми.

Ћен отац Миладин пред последњи рат направио кућу на два спрата, 1992. минирали је, срушили, те године Екмечићи други пут са 50 година кренули у избјеглиштво. Били по Херцеговини, 2003. Миладин и Бранкин стриц се вратили, поново направили кућу, на спрат, Миладин се тек тада смирио. Вратио се на своје.

– Ми сада, у ствари, живимо животе оних наших који нису стигли, којима нису дали да их проживе. То је, у неку руку, наша обавеза – вели Бранка.

Ћеном Миладину организација Срби за Србе из Београда купила је и поклонила трактор и све прикључне машине. Сад им је све много лакше.

Прва жена Миладиновог оца Бранка породила се оног несретног 6. августа у сточном вагону на станици у Чапљини, док су чекали транспорт до Голубинке. Усташе на мјесту убиле и њу и оно јадно дијете које тек што је угледало свјетло дана.

ПРВА БЕБА

Средином 60-их у Пребиловцима склопљен први брак рођених послје јама. Вјенчали се Јана и Ацов брат Момчило, који је понио име свог брата Мома, баченог у Голубинку. Када се 1966. родила прва беба у селу, Љиљана, била дијете читавог села.

У цркви у Пребиловцима, на дан Светих новомученика пребиловачких, 6. августа, на литургији било можда и хиљаду људи. Литургију служили митрополити Јоаникије и Хризостом. Зашаренила се ливада око храма од народа. Потомака мученика пребиловачких. Ждракановићи, они којих је 29 побијено 1941. у Пребиловцима, били домаћини славе, на слави биле им стотине комшија.

У Пребиловцима се живот отео из загрљаја смрти. Петог и шестог августа 1941. од 994 мјештана побијено 823.

У лето 1991. из херцеговачких

јама народ је коначно повadio кости мученика. Дјечака и дјевојчица из пребиловачке школе. Четири хиљаде душа. Ни година није прошла, јуна 1992. из Пребиловаца, преко брда па долином Брегава ка Љубињу, Гацку, Билећи, народ је из Пребиловаца и околних села поново кренуо у избјеглиштво. У Пребиловцима потомци оних из 1941. минирали спомен-костурницу, послје довели машине, поравнали мјесто на коме су биле кости, па још на том истом мјесту направили сметлиште.

Прије седам година на мјесту спомен-костурнице никла је црква. На зидовима, на 80 метара квадратних, имена, имена, имена... Свако име један живот, једна судбина, једна суза, један јаук, једна срећа једна свијећа и једна жртва... Гледају њихове очи са фресака са зидова цркве...

Алекса Драгићевић, момак из села, прима сваког дана поклонике у цркви, прича да се не заборави, подсјећа. А душа му ко у дјечака, свака ријеч мила, богобојажљива.

Прича ми овако:

– О 1941. не причамо ни са мржњом, ни са неким позивом на освету, већ само са љубављу према нашим мученицима. Дошло је вријеме да се сазна кроз коју је голготу овај народ прошао и 1941. и 1991. године, да се не заборави, да се зна шта је било. И свако би требало да дође овдје да види ову цркву, село, костурницу, кости мученика – прича Алекса.

Вели и да су прошле године овдје била дјеца из основне школе у Бачкој Тополи, у мају ове године 4.000 ђака из школа у Републици Српској, а од 2015. до прије неки дан храм и костурницу у којој је сахрањено оно што је од костију мученика остало послје минирања 1992. године обило 50.000 људи.

– Овај храм, ово мјесто, село, сви ми, живи смо доказ побједe живота над смрћу и побједe добра над злом – каже Алекса.

У зору замукну керови из шуме изнад села. Роди се нови дан. Блага свјетлост од истока спусти се на зидове пребиловачке школе. Повуку се сијенке, нестане таме. Овдје-ондје крену пијетлови. Зачују се звона са пребиловачког храма, проспе се низ долове њихов мили звук. Тридесет шест домова у Пребиловцима сада је живо. У селу је око 50-60 душа. Мало? Много?

Толико-колико је бог дао!

А истина, бојжа, јесте да су Пребиловци живи. Убијали га, а село се отело смрти. Таман за онолико колико је свако од нас одавде и колико свако од нас овдје има неког свог. А има!

ЗОРАН ШАПОЊИЋ/КУРИР.РС

» Ацо Драгићевић

» Алекса Драгићевић

» Бранка Екмечић

ГЛАМОЧ: ОБИЉЕЖЕН ДАН ЕКСХУМАЦИЈЕ 108 СРПСКИХ БОРАЦА И ЦИВИЛА

Служењем парастоса у Храму Свете Тројице у Гламочу и полагањем цвијећа код спомен-плоче обиљежен је Дан ексхумације 108 српских бораца и цивила из масовне гробнице *Камен*.

Секретар Републичке организације породица заробљених и погинулих бораца и несталих цивила Исидора Граорац истакао је да потомци српских бораца и цивила погинулих у Одбрамбено-отаџбинском рату не смију дозволити да се забораве мјеста гдје су погинули њихови најмилији.

– Протеклих 15 година откако је постављена спомен-плоча на овом мјесту долазимо са породицама чија су тијела најмилијих ексхумирана из масовне гробнице да бисмо се подсјетили свега онога што се десило на овим просторима – рекла је Граорчева.

Она је навела да од 108 ексхумираних тијела четири још нису идентификована.

– То није велики број, али за породицу која тражи неког свог и један је превелик број. Прошле године веома је идентификован мали број лица српске националности, те стално позивамо надлежне да се овај процес помјери са мртве тачке – рекла је Граорца.

Она је упозорила и да ће се, уколико овај процес буде настављен досадашњим темпом, доћи у ситуацију да оне који буду идентификовани неће имати ко да сахрани. Злочине над српским војницима и цивилима на овом локалитету починили су припадници Хрватске војске и ХВО-а 1995. године, те муслиманске војне снаге.

Овај злочин, за који нико још није одговарао, представљао је увод у злочине почињене у хрватској војно-полицијској акцији *Олуја*.

Камен је само једна од масовних гробница која је пронађена на подручју Гламоча. Обиљежавање Дана ексхумације 108 српских бораца и цивила из масовне гробнице *Камен* организује Републичка организација породица заробљених и погинулих бораца и несталих цивила. **РТРС**

ОБИЉЕЖЕНО 30 ГОДИНА ОД УБИСТВА СРБА У ЈЕЛАШЦИМА

У селу Јелашци код Вишеграда служен је помен за 10 цивила, међу којима је било и двоје дјеце, и једног војника које су припадници такозване Армије БиХ уочи Илиндана 1992. године убили на кућном прагу.

Председник Борачке организације Вишеград Александар Савић рекао је да су тада у својим кућама убијене породице Јеличић, Савић, Шушњар, те да ни након 30 година од тог страшичног злочина нико није одговарао за убиство десет цивила.

– Иако се зна ко је извршио злочин, ни до данашњег дана злочинци нису приведени. Имамо и видео-запис, то је прослијеђено Радио-телевизији Србије и то је био један од првих видео записа који је емитован – рекао је Савић новинарима.

Муслиманске снаге су прије 30 година упале у село Јелашци, код Вишеграда, и на звјерски начин убиле српске цивиле.

На кућном прагу тада су убијени Тривун Јеличић, његова жена Мира, снаха и њена дјеца – осмогодишњи Видоје и десетогодишња Драгана.

Од муслиманског метка страдали су Славка и Драган Шушњар, који су убијени у дворишту куће и на сеоском путу. У кући, док су припремали кафу, убијени су Миле Савић, његова супруга Петка и брат Радомир, који је тада дошао из Обреновца да помогне брату у купљењу сијена.

ПОМЕН ЗА 101 ЖРТВУ УСТАШКОГ ЗЛОЧИНА У СЕЛУ ЧАВАШ

У селу Чаваш у Поповом пољу служен је парастос за 101 жртву масовног покоља које су усташе, на данашњи дан побиле и бациле у јаму 1941. године.

Међу жртвама злочина били су жене, старци и дјеца. Ријеч је о једном од највећих стратишта српског становништва у овом дијелу Херцеговине.

Тог 11. августа усташе су опколиле село и у зору је почео покољ. Након звјерског мучења побиле су 101 од 150 мјештана села Чаваш, међу којима је било 55 жена и дјеце. Најмлађа жртва имала је само десет дана. Тијела страдалих бацана су у плитку јаму подно села.

У селу Чаваш, које је Дејтонским споразумом припало федералној општини Равно, данас без струје и воде живе свега три мјештанина. Питоми Чаваш је сада готово избрисано и од свих помало заборављено село. Тијела жртава из овог села ексхумирана су 1956. године и сахрањена у заједничку костурницу. Али ни ту није било мира за убијене. Село је поново спаљено у љето 1992. године, а припадници хрватских снага тада су срушили споменик страдалницима.

Спомен-обиљежје у ковадима је пренесено и поново састављено код манастира Тврдош. Потомци страдалих покренули су акцију да се споменик поново врати у Чаваш, на спомен-костурницу. **РТРС**

СВЈЕДОЧАНСТВО МАРИЈЕ ПОЧУЧЕ ВУЈКАНОВЕ О ЗЛОЧИНУ НАД ДИВОСЕЉАНИМА

Бог ме спасио да причам гдје сам била и што сам видјела

● **Милица Матић, рођена Почуча из Дивосела записала је потресну, истиниту причу, казивање своје мајке Марије Почуче, Вујканове која је са 75 својих комшија Дивосељана бачена у Јарчју јаму на сјеверном дијелу Велебита 6. 8. 1941. године у вријеме покоља српског народа у Дивоселу.**

Јарчја јама је једна од бројних крашких појава изнад засеока Аланак /Аланак – топоним Оланак/ у засеоку Велики крај – Дивосело. Јама је доста дубока, а издубиле су је надземне и подземне воде, којима је овај крај обилао од ријечних бујица до отапања снијега са Велебита. Хрватске усташе /у служби политике НДХ/, знале су за ову јаму посредством Хрвата који су живјели на Аланку, а и сами су били из оближњих хрватских села, па им је Велебит био добро познат.

У „прочешљавању“ Велебита у вријеме покоља у Дивоселу 5. августа 1941. године, усташе су скупиле око стотинак Дивосељана /остатак незахлазног народа који је пронађен сакривен по шумарцима и

вододеринама, углавном жена и дјеце и повели их на „пут спаса“ на Аланак. Језива сјећања из овога пакла, испричали су десеторица преживјелих, који су се успјели извући из Јарчје јаме и преживјети овај злочин, како би живима и историји пренијели истину о паклу Јарчје јаме и покоља у Крушковачама, у Дивоселу.

У Јарчју јаму на Аланку, бачено је 75 Дивосељана, 45 старијих жена и мушкараца и 30 дјеце. Само једнаесторо Дивосељана успјело се извући из Јарчје јаме и преживјети овај злочин, како би живима и историји испричали истину о паклу, који се догодио Дивосељанима у Јарчјој јами на Аланку, а то су: Марија Почуча /супруга Милоша Вујканова/, Марија Почуча /Мара Стакина, супруга Миће Почуче, Јандрина/, Јела Станић /супруга Јанка Станића, Луцкова, Сава Јерковић /Душанова/, Јово Рибар, /10 година, син Николе Рибара/, Миле Поткоњак – Ђоко, Пера Цвијановић /Пера Цвијана/, Милева Цвијановић, Дмитар Цвијановић – Цвијо, Мара Вујновић – Јањета /Кујичина/.

Када се Дмитар Цвијановић

вић Цвијо, сав избоден бајонетама, извукао из јаме и покушао видјети гдје се налазе, да се оријентише, упао је у усташку засједу и одмах погубљен, тако да је само десеторо преживјелих из овог мучилишта. Пред исповијестима и потребним причама ових несрећних људи, што су се успјели извући из мучилишта Јарчје јаме, мукама што су преживјели и видјели, блиједе слике Дантеовог пакла.

Мајка Марија је давно умрла, 1997. године у Српским Моравицама код ћерке Милице, остала су тужна сјећања, остало је пусто Дивосело без народа, остала је тужна исповијест и сјећање једне храбре жене, једног великог човјека, сјећање на једно вријеме које је било и прошло и које нажалост, још увијек траје...

Нажалост, данас када чо-вјек дође у Дивосело, има осјећај да је дошао у простор у коме је вријеме већ одавно стало... Ништа више није као што је било некада. Нема више колијевке ни дјечјег плача, не чује се калача на бунару, кућни прагови зарасли у траву, мјесец путујући на зграишта сја...

Вјетрови и „олује“ брисали су трагове живота, остадоше уташена огњишта. Остале су слике злочина, које никада не блиједе... Само слободарски орлови јетко заклицу изнад Дивосела, и вину се високо у небо, у висине...

Казивање Марије Почуче, Вујканове, која је била бачена у Јарчју јаму, извукла се из ње и успјела преживјети, доносимо аутентично, управо онако како је у својој исповијести у позним годинама изнијела у својим сјећањима.

Њено казивање записала је ћерка Милица Почуча, удата Матић, и оставила историји истине из Дивосела.

У својој исповијести Марија је говорила:

„Бог ме је спасио да свијету причам гдје сам била и што сам видјела“.

ПРИРЕДИО МИЛЕ РАЈЧЕВИЋ

СЕЛО КОД КАЛИНОВИКА НАКОН СТРАШНОГ ЗЛОЧИНА 1992. ГОДИНЕ ОСТАЛО ПРАЗНО

30 ГОДИНА ОД КРВАВОГ ИЛИНДАНА У ОСИЈАМА

УОсијама, надомак Доуброг Поља у општини Калиновик служен је парастос за страдале српске цивиле и борце у Одбрамбено-отаџбинском рату.

На Илиндан, 2. августа, ујутро 1992. године муслиманске снаге су напаале Осиде и побиле све што су стигле и попалиле све стамбене и пратеће објекте у селу, кажу мјештани, од којих је само троје успјело сачувати живот у том походу након којег су остали само лешеве и пепео.

Усамљено, пусто село, остало је без становника у ратном вихору, а до сада је обновљено свега неколико стамбених објеката у које ријетко ко дође.

На годишњицу страдања и крсну славу цркве, на Тројчиндан, дођу породице и потомци убијених, па је село „живо“ само та два дана.

Тринаест Драшковића, мјештана тог села, страдало је тог дана, а њихови посмртни остаци сахрањени су тек годину касније.

Тридесет година је прошло и скоро су сви заборавили ове жртве, само чланови њихових породица долазе, сумњајући да ће правда икад стићи починиоце.

Разочарани су што се ни власт, ни организације проистекле из задњег рата, а нарочито правосудне институције не интересују за овај злочин.

Радоје Драшковић је на Илиндан 1992. године у том крвавом налету муслиманских снага изгубио оца.

» У једном дану страдало 13 Драшковића

– Они су били вече прије у једној штали у селу, јер нису смјели да ноће у кућама. Чули су да је Трново пало и рано ујутро су кренули да бјеже, јер су хтјели да се домогну Калиновика. Муслимани су направили чеке и барикаде и побиле их. СИПА /Агенција за истраге и заштиту/ је узимала изјаву од мене, ја сам дао исказ онако како је моја мајка причала, која је успјела побјећи иако јој је сукња била изрешетана – прича Радоје.

Владе Драшковић, слабо покретан и скоро слијеп старац изгорио је у родној кући. Његов унук Радомир, који је изгубио и мајку тог дана на Осијама, а оца у Сарајеву, каже да злочинци нису бирали мету, већ су редом палили и убијали.

– Дјед је имао 89 година, изгорио је у кући, мајку су убили код гробља, а оца су одвели муслимански борци и убијен је на тешким мукама ни крив ни дужан. Нико за ово није одговарао. За убиство мога оца и још 20-30 људи, ко-

лико их је већ било, одговарао је човјек који је добио 15 година затвора – каже он.

Према његовим ријечима, за ово нико неће одговарати, таква је политика данас.

На кућном прагу је изгорјела и Даница Драшковић која је била 1907. годиште и која, такође, није успјела побјећи.

Своје родитеље из сусједног села Локвице, Неђо Мијатовић је успио ноћ прије евакуисати, иако је стигла дојава да долази појачање.

– Стари људи повјероваше да ће стићи појачање и вратише се иако су били кренули у збјег. Треба и ово нагласити, било је поштених муслимана који су дошли и рекли да се спрема офанзива, да су дошли неки људи са стране, тако ми је отац пренио и не могу рећи што нисам видио. Зато сам ја прије одвео родитеље, међутим, моји кумови Драшковићи су остали и страдали – каже Мијатовић.

Осим стрица Радована, Срђан Драшковић је изгубио бабе и дједове, а веома је ра-

зочаран да се након три деценије нико кривично није гононо због тог догађаја, што је за сваку осуду.

– Поред страдања цивила, трагедија је што се ни тридесет година након тога не зна ко је извршио злочин. Заправо знамо, али ти људи никад нису процесуирани и оно што је поражавајуће јесте што се родбина окупља, а потрага за истином остаје недовршена прича. То је за осуду што се више не придаје значај овим стварима – наглашава Срђан Драшковић.

Парастос је служен за све Србе из Осија и околних села који су страдали у Одбрамбено-отаџбинском рату, као и борце који су погинули у овом крају.

Поред Драшковића, погинули су чланови породица Пржуљ, Вујичић, Томовић, Крстовић, Драговић, Вучетић, Тодоровић, Калајџић, Регеје, Ковачевић, Бјеловић, Говедарица, Станковић, Бјелица, Глоговац, Гавриловић, Јокић, Симанић, Мишур, Елез и Перишић.

Покољења ће памтити овај злочин над цивилима у Осијама, обиљежаваће парастосима датум њихове смрти, чувати од заборава и његовати сјећање на недужне жртве, међутим, и све надлежне институције и удружења би требало да се потруде и евидентирају и процесуирају злочинце како би правда кад-тад била задовољена, поручено је са овог скупа. **РТРС**

СЈЕЋАЊЕ НА СТРАДАЛЕ ЖЕНЕ И ДЈЕЦУ ИЗБЈЕГЛЕ СА КОЗАРЕ

80 ГОДИНА ОД УСТАШКОГ ЗЛОЧИНА У СЛОБОШТИНИ

Прије 80 година 16. августа 1942. усташе су у Слобоштини код Пакраца у само једном дану побиле 1.368 Срба.

Биле су то углавном мајке са дјецом и старији људи од којих су већи дио биле избјеглице са Козаре, а остатак њих око 250 Срби са подручја пожешких села. Злочин у Слобоштини био је завршетак крвавог августовског циклуса страдања Срба 1942. на подручју Пакраца и Пожеге које је започело 4. августа у селима Торањ и Дереза код Пакраца, а Слобоштина је једно од ријетких мјеста у којима је након рата извршена ексхумација по смртних остатака убијених.

Према резултатима нових истраживања заснованих на доступној архивској грађи утврђено је да је на том мјесту 16. августа 1942. године, на монструозан начин, уби-

јено 954 жене и 142 дјеце. У знак сјећања на жртве тог крвавог усташког пира у Слобоштини је одржан комеморативни скуп и обиљежена 80. годишњица њиховог мучничког страдања.

Скуп су организовали Удружење антифашистичких бораца и антифашиста Пожеге, српска православна Епархија пакрачко-славонска на челу са епископом пакрачко-славонским Јованом и Вијеће српске националне мањине Пожешко-славонске жупаније које је предводио замјеник жупана Никола Ивановић.

Учесници комеморације најприје су се окупили на молитвеном сабрању и Светој архијерејској литургији у спаљеној сеоској цркви, а комеморација је настављена на мјесту на коме су мученици сахрањени.

Окупљенима се са неко-

лико пригодних ријечи обратио секретар Удружења антифашистичких бораца и антифашиста Пожеге Ранко Јанковић који је између осталог рекао да су све жртве овог злочина биле православно Срби и да у извршењу тога злочина нису учествовали њемачки војници како то поједини медији годинама и упорно објављују, него су злочин извршиле усташе.

– Страдали су само зато што су жељели да живе, што су вјеровали у своју браћу Хрвате, што су вјеровали у заједнички живот на овим просторима – рекао је замјеник пожешко-славонског жупана из редова српске заједнице Никола Ивановић и додао да ће се окупљања на овим мјестима наставити и даље као и захтјеви за обнову споменика и достојно обиљежавање споменика побједи народа у Каменској као

мјеста које је обједињавало све у Славонији.

Комеморативним скупом на највећем стратишту у Слобоштини, завршено је обиљежавање догађаја познатог као „Крвави август“ које је започело у селима Торањ, Доња и Горња Обријез, Дереза, Јапага, Бранешци, Кусоње, Драговиће Горња и Доња Шуметлица.

Дан учи комеморације у Слобоштини историчар Милан Радановић из Архива Срба одржао је у Српској кући у Пакрацу предавање о страдању Срба на простору од Јасеновца до Ђаковштине те Драве на сјеверу и Саве на југу. Кроз ово предавање присутни на скупу били су упознати са размјерама злочина над Србима које су током Другог свјетског рата вршиле Павлићеве усташе и њемачки окупатори.

СЛАВКО БУБАЛО / СРБИ.ХР

ГОРАЖДЕВАЦ: ОБИЉЕЖЕНО 19 ГОДИНА ОД ЗЛОЧИНА НАД СРПСКОМ ДЈЕЦОМ

Поменом у Цркви Рођења Пресвете Богородице у Гораждевцу обиљежено је 19 година од убиства српских дјечака Ивана Јововића и Панте Дакића.

Помен, на коме је присуствовало више десетина људи, служио је викарни епископ новобордски Иларион.

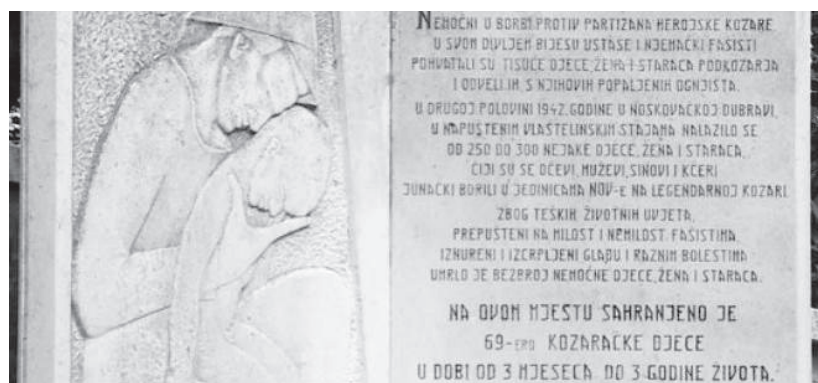
Он је током бесједи казао да туга због страдања дјеце остаје у дубини душе.

– Опстанак на стратишту, јесте велика пobjeда и треба да заиста постојимо на мјесту страшном. Окупили смо се заправо због дјеце која су страдала у вријеме док је највеће зло тријумфовало – казао је отац Иларион.

Обиљежавању годишњице присуствовао је и замјеник директора Канцеларије за Косово и Метохију Борислав Тајић. Отац Панте Дакића, Милосав, казао је да је прошло деветнаест година, и да не може одубица да очекује да пронађу кривце. – Надам се да ће држава Србија и председник да се више залажу. Наша ситуација је никаква, живимо као јагањци међу вуковима, живот је врло тежак – казао је Дакић.

Албански екстремисти су рафалом из аутоматског оружја 13. августа, 2003. године пуцали на групу од осамдесетак дјеце, која су се купала на Бистрици и том приликом убили Пантелију Дакића (12) и Ивана Јововића (19) и тешко ранили Марка Богичевића (12), Драгану Србљак (13), Богдана Букумирића (14) и Ђорђа Угренковића (20).

Починиоци злочина нису пронађени, а Еулкс је и званично прекинуо истрагу.

У Носковачкој Дубрави служен помен за дјецу са Козаре

У селу Носковачка Дубрава код Слатине у Хрватској, служен је помен за 69-оро дјеце са Козаре, узраста од три мјесеца до три године, која су у овом мјесту од августа до новембра 1942. године, умрла од глади и болести.

Дјеца су била заточена с мајкама које су тјеране на присилни рад у пољима.

Вијенци су положени на нови, дограђени споменик, на којем су исписана имена уморене дјеце.

Обавеза генерација које долазе да чувају успомену на невино страдале у усташким покољима.

Један од потомака жртава, Мирко Граховац каже да је овдје први пут.

– Да дођем први пут да видим гдје ми је брат страдао када је имао 9 мјесеци. Жао ми је што нисам раније успио доћи да му запалим свијећу, и да

обиђем и видим то јако незгодно мјесто – рекао је Граховац.

Предсједник СПКД *Просвјета* Козарске Дубице Зоран Синкић каже да треба да се зна шта се десило на овом мјесту.

– Договорили смо се ове године да направимо идентификацију жртава, да направимо крст, да сва наша страдала дјеца имају име и презиме, да се зна за вијек и вијекова шта се десило – додао је Синкић.

Истичу да се жртве не смију заборавити.

– На овом мјесту је јако тешко и причати. Много је емоција, али свакако оно што је циљ свих нас окупљених, да не заборављамо наше жртве и да свако ко је у могућности да свој допринос да се оваква мјеста обиљеже – закључио је изасланик предсједника Србије Александра Вучића, Никола Вучен.

Неовлашћени улазак у посјед некретнина

● **Посједник сам и власник више некретнина пољопривредног земљишта (ораница, ливада и пашњака) на подручју Лике, у Републици Хрватској, које сам наслиједио иза смрти мога покојног дједа. Од мога одласка у избјеглиштво почетком августа 1995. године, ја не користим те некретнине. Ових дана сам сазнао да су у посјед тих мојих некретнина ушла три корисника и да их користе без икаквог мога одобрења. Провјером сам утврдио да су те особе добиле и разне видове подстицаја за бављење пољопривредном производњом и сточарством на тим мојим некретнинама од Агенције за плаћање у пољопривреди, рибарству и руралном развоју у Задарској жупанији. Молим вас да ми дате правни савјет како да поступим према тим особама које неовлаштено користе моје некретнине и како да обавијестим наведену Агенцију која им је одобрила разне видове подстицаја за бављење пољопривредном дјелатношћу и сточарством на тим мојим некретнинама, да им ускрати незаконито одобрене подстицаје?**

– Прво што је потребно да урадите је да писменим путем одмах обавијестите особе које су неовлаштено ушле у посјед Ваших некретнина и исте користе без икаквог Вашег одобрења, да кориштење тих Ваших некретнина одмах обуставе, уз упозорење да ћете против њих, уколико тако не поступе, поднијети кривичне пријаве надлежним органима у Републици Хрватској, уз захтјев за накнаду штете коју сте имали њиховим неовлашћеним кориштењем Ваших некретнина.

Друго што је потребно да урадите је да о незаконитом кориштењу Ваших некретнина од стране особа које немају никакво Ваше одобрење за кориштење Ваших некретнина обавијестите наведену Агенцију и да од исте затражите да тим особама одмах обустави исплату даљих подстицаја и затражи од њих поврат досадашњих незаконито исплаћених средстава за те намјене. Наиме, у члану 118. став 4. Закона о пољопривреди Републике Хрватске, прописано је „Увјет уписа у Уписник пољопривредника је посједовање властитих или унајмљених пољопривредних ресурса (пољопривредног земљишта и/или сток) и обављање пољопривредне дјелатности“. У ставу 5. истог члана прописано је „Пољопривредници уписани у Уписник пољопривредника обавезни су пријавити промјене у Уписнику пољопривредника о носителу и/или одговорној особи пољопривредника, називу пољопривредника, правном статусу пољопривредника, сједишту пољопривредника, располагању властитих или унајмљених пољопривредних и производних ресурса у року од 15 дана од настанка промјене на прописаном обрасцу захтјева за упис промјене Агенцији за плаћања“. У члану 120 став 1, алинеја 2. прописано је „Агенција за плаћања на темељу поднесеног захтјева пољопривредника проводи поступак и издаје рјешење о: – брисању из Уписника пољопривредника“. У члану 144. став 1. и 2. прописано је „У случају неоправданих плаћања, Агенција за плаћања корисницима издаје одлуку о поврату средстава у складу с чланом 54. Уредбе (ЕУ) бр. 1306/2013. Агенција за плаћања доноси одлуку о поврату средстава којом од корисника захтијева поврат исплаћених средстава у сљедећим случајевима: – када је корисник остварио средства на темељу нетачних података и/или ако их је остварио противно условима и одредбама овога Закона и прописа донесених на темељу њега – у случају административне погрешке настале приликом одобравања или исплате подстицаја – ако се након извршене исплате подстицаја корисницима, на темељу накнадне административне контроле, контроле на терену, накнадне контроле великих корисника подстицаја или инспекцијског надзора утврди неправилност коју је учинио корисник – ако не допусти обављање контроле на терену и/или инспекцијског надзора“.

На основу напријед цитираних законских одредби може се недвосмислено закључити да је у Вашем случају незаконито поступила и наведена Агенција, када је особама које без икаквог Вашег одобрења користе Ваше некретнине одобрила подстицајна средства за кориштење тих Ваших некретнина, супротно напријед цитираним законским условима за одобрење подстицаја, које нису испуњавале те особе.

**ШПИРО ЛАЗИНИЦА,
ПРАВНИ САВЈЕТНИК „ХЦИТ“-А НОВИ САД**

● **Хуманитарни центар за интеграцију и толеранцију (ХЦИТ) пружа бесплатну правну помоћ избјеглицама у Новом Саду, Војвођанских бригада 17, сваке сриједице од 9 до 15 сати.**
● **ХЦИТ, поред осталог, прибавља и документе за избјеглице из БиХ и Хрватске**

У БЕОГРАДУ ОБИЉЕЖЕНО 325 ГОДИНА ОД ПОГИБИЈЕ НАЈПОЗНАТИЈЕГ СРПСКОГ УСКОКА

Хрвати покушавају да присвоје и вођу далматинских Срба Стојана Јанковића

У Београду 27. августа у Храму Светог Ђорђа на Бановом Брду служен је парастос чувеном српском јунаку из 17. вијека и вођи далматинских Срба Стојану Јанковићу. Ове године навршило се 325 година од погибије најславнијег српског ускока чије је јунаштво трајно записано на страницима српске историје.

Парастос је служио протојереј Витомир Костић, а домаћин је био Жељко Бабић.

Прота Витомир Костић поручио је да су се помолили за покој душе не само Стојана Јанковића, већ свих његових предака и потомака.

– Помолили смо се за покој душе свих Срба страдалих, од Косовског боја, па до наших дана који страдаше по Хрватској, Босни и Херцеговини и на Косову. Српски народ је у свим својим тешким временима био уз СПЦ која је страдала увијек са својим народом. Свједоци смо да непријатељи наши својатају наше великане. Скоро је било за Вука Мандушића, и сада се испуњава оно што је Дучић рекао за Хрвате да су најхрабрији не зато што се ничега не боје, него што се ничега не стиде.

» Парастос у Цркви Светог Ђорђа

» Жељко Бабић

Дружење је настављено у ресторани Узелац гдје су присутни говорили о Стојану Јанковићу, славној историји Срба, Срба из Далмације и неким актуелним темама које муче прекодринске Србе.

Жељко Бабић наводи како су се окупили људи који су њему изузетно драги.

– Пролазили смо заједно кроз турбулентна времена, а ни данас ситуација није боља. Али се надам да ће нас неке недаће заобићи. Оно што желим је да се много још година овдје окупљамо.

Жељко Бабић је подијелио свима присутнима текст Ивана Митровића у коме је наведено да Хрвати присвајају Стојана Јанковића.

Проф. др Обрад Зелић је говорио о изложби фотографија и каталогу *Знамениити Срби Далмације* Милорада С. Кураице.

Зелић који наредне године организује парастос је написао књигу о архимандриту Герасиму Зелићу и славној, а тешкој прошлости Срба, и борби за спас нашег народа, вјере и писма.

Народни посланик и председник Савеза Срба из региона Миодраг Линта захвалио се домаћину Бабићу на позиву.

– Историја цијелог српског народа, посебно нас Крајишника је историја притисака, пријетњи, ратова, прогона, покрштавања, злочина, геноцида... Ипак одликује нас енергија и унутрашња снага коју испољавамо у најтежим тренуцима. Поред борбе за egzистенцију не заборављамо ко смо, шта смо и одакле смо. **ДРАГАНА БОКУН**

ВИТЕЗ РАВНИХ КОТАРА

Стојан Митровић Јанковић (1635–1687), у српској народној пјесми чешће спомињан као Стојан Јанковић, био је управник морлака, сердар Котара, кавалер Св. Марка, коњички капетан, командант тврђаве Островице. Прославио се као вођа далматинских Срба у ратовима против Отоманског царства. За војне заслуге и показану храброст у овим ратовима и каснијим биткама, Млетачка република је Стојана Јанковића 1670. године, одликовала Орденом витеза Светог Марка и именовала за кавалера (витеза) Светог Марка додјеливши му посједу винограда и ливада и дворац Јусуфаге Тунића, касније у народу познатији као *Кула Јанковића*. Стојан Јанковић је опјеван у народним епским пјесмама. Погиנוу је 23. августа 1687. године током напада на Дувно.

ЈУБИЛЕЈ ЛИСТА ИЗВОР- ЧУВАР СРПСКОГ ЈЕЗИКА И ПИСМА У ХРВАТској

Поводом изласка из штампе 300. броја *Извора* у Заједничком вијећу општина приређен је пријем тим поводом на којем се говорило о важности и значају овог листа.

Извор је као информативни лист Заједничког вијећа општина почео да излази 2006. године, у то вријеме квартално, уз текстове који су били на ћирилици и латиници. Од петог броја *Извор* је у потпуности на ћирилици и српском језику, а од 40. броја у формату и тиражу као што је данас.

– О значају *Извора* за нашу заједницу не треба пуно говорити јер то је једини лист који у потпуности излази на српском језику и писму, обрађује теме које се односе на Србе, прати рад и извјештава о раду наших друштава, установа, институција што не ради ниједан други лист. Та чињеница довољно говори о томе да је *Извор* за нас изузетно важан без обзира на то када излази и колико прође од одређених информација. За нас је посебно важно што овај лист траје толико дуго и ако ништа друго надамо се да ће још најмање толико и да траје – истакао је председник Заједничког вијећа општина Дејан Дракулић. Од петог броја лист је почео да уређује Славко Бубало који је на мјесту уредника до данас. Са доласком Бубала на ту функцију *Извор* у потпуности почиње да излази на српском језику и ћирилици.

– Најважнија карактеристика овога листа је чињеница да он још увијек излази. Успјели смо да опстанемо све ове године и ја сам због тога веома задовољан, а задовољан сам и због тога што у редакцији ради више људи, волио бих да их буде још више, јер би онда и садржај био богатији, разноликији и било би више могућности за развој. *Извор* има и своје читаоце за које се надам да су задовољни његовим садржајем. До сада нисмо имали никаквих озбиљних проблема ни због чињенице да излазимо на ћирилици и то је још једна важна карактеристика овога листа. Искрено, мени као уреднику било би незамисливо да један српски лист излази на неком другом писму и на неком другом језику – каже уредник *Извора* Славко Бубало.

Унутар Одбора за медије, информисање и вјеру, поред *Извора* постоји и ТВ продукција, односно емисија *Хроника источне Славоније, Барање и западног Срема*, као и портал *Срби.хр*.

ИМА ЛИ КРАЈА ПРИСВАЈАЊУ СРПСКЕ ИСТОРИЈЕ И КУЛТУРНЕ БАШТИНЕ

СРБЕ ИЗ ЖУМБЕРКА ПРОГЛАСИЛИ ГРЦИМА

Хрватски академици тврде да Срби који су у 16. вијеку населили Жумберак, данас на сјеверозападу Хрватске, нису уопште били Срби! Сви историјски документи који указују да је насељавање Срба 1531. године био и први долазак православних хришћана и етничких Срба на подручје римокатоличке Хабзбуршке монархије, за академике из ХАЗУ нису довољан доказ.

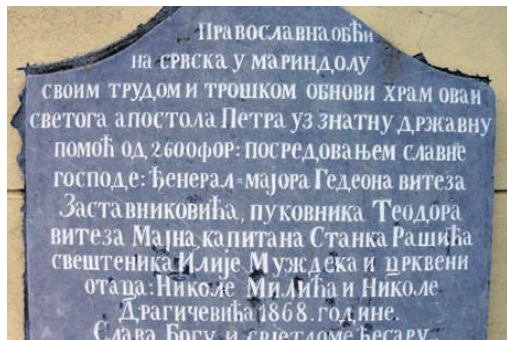
Наставак је то негирања било каквих српских коријена у Хрватској, што и није нека новост, али прича о жумберачким ускоцима ипак је по много чему посебна.

– Тешко је било гдје у Европи наћи примјер у историји да су се са мањом вјерском и етничком групом толико бавиле и спориле не само царско-краљевске власти у Бечу, Будимпешти и Загребу, него и већ вијековима подијелене, супротстављене и завађене двије највеће хришћанске цркве, Римокатоличка и Православна. Колико пута су се жумберачким ускоцима бавили цареви у Бечу, посебно Марија Терезија, и римске папе, посебно у вријеме њиховог интензивног и присилног унијаћења – написао је у књизи *Жумберачки ускоци* Драган Вукшић о историји Жумберка, краја гдје данас Срба готово и нема.

А досељени Срби са подручја Гламоча, те из уначког и цетинског краја долазак у ове крајеве означили су и почетак онога што ће касније постати Војна крајина. Слободни селаци на подручју владавине Хабзбурговаца нису жељели да служе хрватској и крањској власти, а постали су и прва српско-православна скупина на територији монархије.

Међутим, академици ХАЗУ кажу да за све то „нема потврде“ и приклањају се ставовима Католичке цркве која је придошле Србе, не само у Жумберку, притискала да промијене вјеру.

– Вјерски и национални сукоб, насто-

» Ћирилица на спомнику цркве у Мариндолу свједочи истину

јање да се Жумберчани отму од Српске православне цркве и тако вежу за Римокатоличку цркву, прво заједно са свим православним хришћанима у оквиру такозване Марчанске уније, а послје њезине пропасти као издвојено вјерско и етничко острво, окружено римокатолицима, Крањцима и Хрватима, оно што жумберачке ускоке чини посебнима – пише Вукшић, који је прије коју годину и од римског папе затражио извињење за све што је урађено Србима, ускоцима из Жумберка.

Сваки час у Хрватској некоме засметају историјске чињенице око Срба ускока у Жумберку, па је безброј тврдњи да су у тај крај заправо дошли Хрвати који говоре источнохерцеговачким дијалектом. Тако се усталио став да су ускоци већином били гркокатоличке вјероисповијести, како год до тога дошли, а сви који су тврдили да су поријеклом Срби били су дискриминисани и нападани. Није ништа помогао ни документ који је објавио др Алекса Ивић који доноси попис Срба Жумберчана, а објављен је почетком прошлог вијека. Приликом сеобе Срба у Жумберак 1530. и 1538. године заузеле су досељеници стално боравиште у варошицама, селима и засеоцима: Ка-

НЕСТАЈАЊЕ

Данас се очито више и не спомињу историјске чињенице или их, како тврде хрватски академици, и нема. Остаје чињеница да насљедника жумберачких ускока више готово и нема у том крају, као и да је све мање успомена на оне који су прије 400 година населили тај крај.

ље, Оштрц, Драге, Радатовићи, Кашт, Сошице, Пећно, Мрзло Поље, Грабар, Стојдрага, Руде, Грабарак, Крашњи Врх, Костањевац, Купчина, Присека и други, пише у том историјском документу и детаљно се биљеже имена и презимена Срба и мјеста у којима су живјели.

Постоје и документи који указују на унијаћење Срба Жумберчана који јасно показују да је то био насилан чин, а све је почело када је командант Карловачког генералата 1750. године забранио православним свештеницима долазак. То је био и почетак одвајања српског народа од православне цркве, а коначни ударац је задала Марија Терезија која је декретом одузела сва права карловачком митрополиту.

И тако, све до данас, трају расправе о жумберачким ускоцима, прије свега о унијаћењу православног народа на подручју Хрватске. Генерали, жестоки католици, дали су свој допринос брисању православне вјере у том крају, поготово када је створена гркокатоличка бискупија. Радило се све како Жумберак не би остао православни крај, присиљавао народ да потпише како ће да „живи по старом грчком обичају“.

Ј.КЕБЛЕР/НОВОСТИ

ВЛАДИКА СЕРГИЈЕ СЛУЖИО У БОСАНСКОМ ГРАХОВУ

» Прво литургијско прослављање Милоша грковачко-црнолушког

» Прво литургијско прослављање Милоша грковачко-црнолушког

ЛИТУРГИЈА НА ПРАЗНИК СВЕШТЕНОМУЧЕНИКА МИЛОША БИЛБИЈЕ

У Босанском Грахову служена је прва Света архијерејска литургија на празник Свештеномученика Милоша Билбије, којег је Сабор Српске православне цркве канонизовао у мају ове године. Милош Билбија био је свештеник који је крстио Гаврила Принципа.

Након Сарајевског атентата није пристао да кривоформи крштеницу Гаврила Принципа, да би му се судило као пунољетној особи, па је због тога мучен у Ливну. Умро је двије године касније од последица злостављања.

Свештеномученик Милош Билбија поново је ме-

ђу својима, али овај пут као светац, с поносом истичу у Грахову.

Поносни су и биолошки потомци из породице Билбија. Један од њих, свештеник Војислав Билбија, израдио је кивот у којем сада почива његов предак Милош.

Епископ бихаћко-петровачки Сергије истакао је да

сјећање на страдалнике из нашег рода јесте зајет који не смије остати неиспуњен, а оне које смо некад оплакивали сада прослављамо као светитеље.

Свети архијерејски сабор Српске православне цркве одлучио је 21. маја да у Диптих светих унесе име почившег презвитера грковачко-

-црнолушког Милоша /Билбије/ и одреди да 10. август буде датум његовог прослављања.

Свештеномученик Милош Билбија пострадао је од задобијених рана током страховите тортуре аустроугарских власти јер није пристао да фласификује крштеницу Гаврила Принципа.

Након 102 године од смрти Милоша Билбије, односно 2018. године, извршено је обрећење моштију које су са црнолушког гробља пренесене у Храм Светих апостола Петра и Павла у Босанском Грахову и на тај начин постале доступне вјерном народу.

ОРДЕН СВЕШТЕНИКУ ВОЈИСЛАВУ БИЛБИЈИ

Орден новомученика бихаћко-петровачких по благослову епископа Сергија додијелен је протопрезвитеру-ставрофору Војиславу Билбији потомку свештеномученика и Небојши Мајсторовићу постхумно за његову свесрдну борбу за представљање и промовисање лика и дјела свештеномученика Милоша грковачко-црнолушког.

Годишњица бруталног усташког убиства 150 недужних Срба и сликара Саве Шумановића

У Сремској Митровици, у ноћи између 29. и 30. августа, на простору уз старо православно гробље, мученичку смрт је доживјело око 150 недужних мушкараца, жена и дјеце из Шида, међу којима и четрдесетогодишњи сликар Сава Шумановић.

Усташке власти НДХ су на том мјесту, током Другог свјетског рата, систематски и плански убиле више хиљада недужних цивила, а највише жртва било је управо током августа и септембра те 1942. године.

Усташки агенти упали су 28. августа у кућу Шумановића у Шиду, у којој су боравили Персида Шумановић и њен син, сликар. Сава је замолио усташке агенте да му допусте да се окупа, а кад је то учинио, пољубио је мајци руку и отишао. Иза њега је остала *Берачица*, два дана раније довршено, и још влажно, платно. Одведен је у сремско-митровичку казнионицу, претијесну за хиљаде Срба који су овамо довођени из цијелог Срема. Одатле су у великим групама одвођени на српско православно гробље и убијани.

Савина група доведена је на гробље у сумрак 30. августа. Заједно са другима, стао је на ивицу већ ископане јаме. Затим су их стријелили или убијали маљевима, а потом гурали у велике јаме. На помијешане лешеве и још живе људе бацали су креч. Свједоци су касније причали да су се у јамама несмирено тијела још дуго помјерала. У таквим мукама завршио је и један од највећих српских сликара.

Сава Шумановић нема свој гроб. Почива у једној од заједничких гробница међу хиљадама сремских Срба, бираних

за стрељање по угледу међу комшијама, по добром образовању, по стваралачкој вриједности, по припадности вјери.

У својим раним дјелима, Сава Шумановић, неумрли српски сликар, инсистира на атмосфери и спретно користи бојене сјенке и танке слојеве боје. Поред сликарства, бави се илустрацијом, графиком и сценографијом. Сликаство Саве Шумановића у овом периоду показује утицаје сецесије и симболизма.

У јесен 1920. Сава одлази у Париз и изнајмљује атеље на Монпарнасу. Учитељ му је био Андре Лот, истакнути ликовни педагог правца аналитичког кубизма. У Паризу се дружио са Растком Петровићем, Модилјанијем, Макс Жакобом и другим умјетницима. Утицаји кубизма су видљиви у овој, али и у каснијим фазама сликарског рада. Може се оправдано рећи да је овај сликарски језик Сава Шумановић донио у Србију и да његова дјела остају најрепрезен-

тативни примјер домаћег кубистичког сликарства.

Наредних година живи и слика у Загребу. Јавност и критика не прихватају његова дјела, па се из протеста потписује француском транскрипцијом на сликама.

Године 1924. пише студије *Сликар о сликарству* и *Зашто волим Пусеново сликарство*, дјела која су полазиште за разумијевање његове естетике. Поново борави у Паризу 1925, гдје прихвата утицаје Матисовог сликарства.

Године 1927. Сава Шумановић је насликао *Доручак на траву* који је наишао на одличне критике у Француској. Нешто касније је за 7 дана и ноћи интензивног рада насликао слику *Пијана лађа* коју је изложио на салону независних. Инспирација за слику је била истоимена пјесма Артура Рембоа која је до њега дошла преко Растка Петровића који му ју је рецитовао. Друга инспирација је била слика Теодор Жерикоа *Силва Медуза*. Критичари су ово дјело дочекали са подијељеним критикама, а Сава је исцрпљен радом тешко поднио оне негативне.

Враћа се у Шид 1928, уморан од тешких услова живота, рада и лоших критика. У Шиду слика сремске пејзаже. Његову самосталну изложбу у Београду критичари су веома позитивно оцијенили. Новац од продаје слика омогућио му је да поново оде у Париз. Ту наставља значајне слике: *Луксембуршки јарк*, *Црвени ћилим*, *Мосиј на Сени*. Ова дјела карактерише поетски реализам и умјерени колористички експресионизам.

Њему у част установљена је сликарска награда Сава Шумановић.

ОДЛАЗАК ХЕРОЈА ПАШТРИКА: ГЕНЕРАЛ БОЖИДАР ДЕЛИЋ ПРЕСЕЛИО СЕ У ВЈЕЧНОСТ

Генерал у пензији Божидар Делић преминуо је 23. августа након дуге и тешке болести.

Делић је у актуелном сазиву Скупштине Србије изабран за потпредсједника. На изборима 3. априла био је носилац листе коалиције ДСС-ПОКС, као предсједник покрета *Нема назад – иза је Србија*, што је био и слоган 549. моторизоване бригаде, која је дјеловала деведесетих током рата на Косову. Најмлађи потпоручник, најмлађи пуковник и генерал у ВЈ, начелник штаба 549. МТБР ступио је на дужност 1997. године. Ова је бригада у периоду 1998–1999. учествовала, између осталих, у битки на Паштрику борећи се против Ослободилачке војске Косова и НАТО. Са КиМ се повлаче након потписивања Кумановског споразума, што је, како је сам Делић више пута истицао, тешко пало многим војницима и добровољцима ове бригаде. Због битке на Паштрику бригада је добила Орден народног хероја. Пензионисан је, како је истицао, незаконито, 2005. године у 49. години.

Делић је оболио од канцера 2010. године, како је тврдио, због изложености дејству муниције са осиромашеним уранијумом, а чак 11 пута ишао је на операције због ове опаке болести. Његова касарна у Призрену је за 78 дана била 148 пута на удару НАТО авиона.

– Данас могу да кажем да је сваки авион А-10 који је гађао осиромашеним уранијумом погодио. Мени је 2010. откривен рак дебелог цријева, а када су ме љекари отворили, схватили су да је болест метастазирала. Имао сам низ операција на плућима, чак шест. Никад нико у мојој фамилији раније није боловао од ове болести – причао је раније.

Делић је као народни посланик урадио анализу НАТО дејстава уз војничку карту Метохије коју је његова јединица припремила прије агресије, а гдје су официри са терена биљежили сваки удар са неба. Остали подаци у његовој студији су повезани са тактичко-техничким карактеристикама авиона и њихових топова.

– Трудно сам се да будем објективан у својој рачуници јер ми није био циљ да додатно страховим народ. Топови авиона А-10 могу да носе 1.300 граната, али носили су по 1.174 и према броју налета и секундама дејства које ми имамо забиљежене израчунао сам да је 750.000 граната са осиромашеним уранијумом пало на нашу земљу – тврдио је Делић у својим анализама.

Своје војнике сматрао је породицом.

– Када војник схвати да се ви бринете о њему, он ће вас слиједити без размишљања. Своје војнике сам доживљавао као своју породицу, као своју дјецу. Често сам им говорио да је недопустиво да се деси да неко остави војника у некој тешкој ситуацији, рањеног или мртвог. Сви има да гинемо за једног, јер ако зна да га његов старјешина никада неће оставити, онда и не размишља о неким стварима – рекао је генерал тада.

Увијек је истицао да је Космет српска територија.

– Какви год притисци били, они који воде Србију не могу и не смију да подлегну притисцима. То је наша територија и као таква је записана у свим међународним документима – говорио је Делић.

Поводом смрти генерала Делића у Скупштини Србије одржан је комеморативни скуп, а сахрањен је уз присуство великог броја људи на београдском гробљу Орловача.

ПРЕМИНУО ГЕНЕРАЛ БРАНКО БИЛБИЈА

Послије краће болести у Београду је 13. августа 2022. године преминуо генерал-мајор у пензији – опитни пилот Бранко Билбија.

Генерал Билбија је рођен у Санском Мосту 1947. године. У професионалној каријери обављао је дужности пилота на аеродрому Петровац код Скопља у 98. авијацијској бригади, затим командира авијацијског одјељења и замјеника команданта 125. ескадриле у 117. ловачко-авијацијском пуку на аеродром Жељава код Бихаћа, опитног пилота и команданта Ваздухопловног опитног центра, начелника Одјељења за ваздухопловну подршку у команди РВ и ПВО, затим помоћника команданта РВ и ПВО за летачку обуку и инспекцијске послове, директора Савезне управе за контролу летења. Од октобра 1991. године учествовао је у борбеним дејствима на просторима СФРЈ и у априлу 1992. године примио дужност првог команданта 5. Оперативне авио групе са командним мјестом на аеродрому Жељава, а касније у Бандулици, која је била зачетак РВ и ПВО Војске Републике Српске. Први је у СФРЈ извео командовани ковит на Орлу и летио надзвучно на Орлу двосједу. Учествовао у одбрани земље од агресије НАТО. Више пута у току активне војне службе похваљиван, награђиван и одликован. На захтјев и по списку НАТО пензионисан 2001. године.

ВРХУНСКО ЛИЦЕМЈЕРЈЕ ПЛЕНКОВИЋА ДОК ХРВАТСКА ПЛАНСКИ ПРОГОНИ СРБЕ

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта оцјењује као врхунско лицемјерје изјаву хрватског премијера Андреја Пленковића да је неприхватљиво суђење Хрвати којег су руске снаге заробиле у Украјини и против кога је подигнута оптужница. Линта поставља неколико питања Андреју Пленковићу.

● **Да ли је прихватљиво када Хрватска 27 година од завршетка рата константно расписује потјернице против припадника бивше ЈНА и војске и полиције Републике Српске Крајине с циљем застрашивања, оправдавања лажног мита о Домовинском рату и одвраћања да се боре за своја отета имовинска и стечена права и надокнаду штете за своју уништenu имовину?**

● **Да ли је прихватљиво када етнички мотивисано правосуђе организује монтиране судске процесе против припадника бивше ЈНА и крајишких бораца и доноси пресуде које немају благе везе са правом, истином и правдом и које су засноване на лажним доказима и лажним исказима свједока сарадника?**

● **Да ли је било прихватљиво политички мотивисано суђење Драгану Васиљковићу, познатијем као капетан Драган, који је правоснажно осуђен на 13,5 година без и једног јединог провјерљивог доказа да је починио ратни злочин над цивилима и ратним заробљеницима?**

Линта истиче да је апсолутно неприхватљиво да Хрватска и даље хапси српске ветеране, покреће монтиране судске поступке против њих и доноси пресуде без доказа. Крајње је вријеме да Србија коначно истински стане иза бивших припадника ЈНА и крајишких бораца и пружи им финансијску, стручну и сваку другу помоћ и подршку. Такође, Србија треба да пошаље јасну поруку Хрватској да неће више мирно посматрати прогон и понижавање српских ветерана који су се часно и храбро борили за своју државу и слободу свог народа.

Линта наводи да је трагична чињеница да је на основу међународних потјерница које је расписао Биро Интерпола у Загребу, широм свијета до сада ухапшено 183 Србина, од којих су 72 изручена Хрватској.

Поред тога, скандалозна је чињеница да се у хрватским затворима због кривичних дјела ратних злочина налази 28 Срба, односно бивших припадника ЈНА и Војске и полиције Републике Српске Крајине који су већ осуђени или им још траје суђење или су под истрагом и то на основу лажних доказа и лажних исказа свједока сарадника.

СЕЛАКОВИЋ ДА ТРАЖИ ДА СЕ УХАПШЕНИ БОРО ТОМИЋ ПУСТИ НА СЛОБОДУ

Позивам министра спољних послова Николу Селаковића да упутити најоштрији протест званичном Загребу због хапшења крајишког Србина Боре Томића због наводних ратних злочина и тражи његово пуштање на слободу, изјавио је предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта. Србија треба да захтјева од Хрватске да коначно престане са понижавањем и прогоном бивших припадника оружаних снага СФРЈ и Војске и полиције Републике Српске Крајине који су се часно и храбро борили за свој народ и државу. Надлежни државни органи треба да Бори Томићу пруже сву правну, конзуларну и сваку другу помоћ за вријеме екстрадиционог притвора у Сарајеву.

Линта истиче да је апсолутно јасно да је хрватско правосуђе у функцији хрватске државне политике и да има селективан приступ у процесуирању ратних злочина. Циљ хрватског правосуђа није задовољење правде већ оправдање лажног мита о Домовинском рату према коме су Срби агресори и злочинци, а Хрвати ослободиоци и жртве. Због тога се смишљено и плански ради да се покрене што већи број кривичних поступака против српских ветерана на основу претпоставки и лажних исказа свједока сарадника, као и да се константно шири атмосфера страха и узнемирености. То, између осталог, потврђује чињеница да је на основу међународних потјерница које је расписао Биро Интерпола у Загребу, широм свијета до сада ухапшено 183 Србина.

Боро Томић (1971) је ухапшен на основу хрватске потјернице прије два дана на граничном прелазу Рача од стране граничне полиције Босне и Херцеговине када је кренуо у посјету родитељима у Котор Варош у Републици Српској. Важно је нагласити да је Томић, који живи у околини Новог Сада, често ишао у посјете родитељима, али до сада није имао проблема. Против Томића и још 27 особа са подручја Дарувача Жупанијско државно одвјетништво у Бјеловару је још 1997. године подигло политички мотивисану оптужницу због наводних кривичних дјела ратних злочина против цивилног становништва и ратних заробљеника. Томић је по казивању његових пријатеља био школовани полицајац који се током рата понашао коректно.

ЛИНТА: СРБИЈА НЕ СМИЈЕ ДА ОДУСТАНЕ ОД БОРБЕ ЗА ПРАВДУ ЗА СРПСКЕ ЖРТВЕ

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта поздравља одлуку Апелационог суда да потврди првостепену оптужницу због монструозног злочина на Петровачкој цести и у мјесту Сводна код Новог. Такође, Линта очекује да Апелациони суд донесе позитивну одлуку о приједлогу Тужилаштва за ратне злочине да се оптуженим хрватским пилотима суди у одсуству. У авионским нападима Хрватске војске на избјегличке колоне 7. и 8. августа 1995. године убијено је најмање 13 српских цивила, од којих четворо дјеце, а 24 особе су рањене.

Иако у избјегличким колонама није било војних формација, тешког наоружања, тенкова и војних возила Војске РСК и није било никаквих оружаних сукоба хрватски авиони су извршили кукавички, нељудски и злочиначки напад на прогнане српске цивиле. Узимајући у обзир чињеницу да је прошло 27 година од наведеног гнусног злочина потпуно је јасно да правосуђе у Хрватској и БиХ неће покренути кривичне поступке. Наиме, у питању је етнички мотивисано правосуђе које је у функцији хрватске и муслиманске ратне политике.

Линта истиче да изјава предсједника хрватског парламента Гордана Јандроковића да ће Хрватска блокирати европски пут Србије због оптужнице против хрватских пилота није ништа ново. Србија никада не смије да одустане од борбе за истину о карактеру рата и Олује и борбе за правду за српске жртве без обзира на непријатељску политику Хрватске. Хрватска није водила одбрамбе-

ни, ослободилачки и праведан рат већ је водила агресорски, нападачки и пљачкашки рат. Војно-полицијска акција Олуја није била ослободилачка већ злочиначка акција у којој је почињен геноцид над Србима. Линта поново позива Тужилаштво за ратне злочине да покрене истраге и подигне оптужнице за масовне, планиране и добро организоване злочине на Србима на крајишком подручју и у великом броју хрватских градова и мјеста гдје није било

ратних дејстава. За наведене тешке и монструозне злочине над српским цивилима и ратним заробљеницима није нико одговарао или су у малом броју случајева изречене срамотно мале казне.

Главни разлог је чињеница да Хрватска нема снаге да се суочи са својом мрачном прошлoшћу односно да призна непобитну истину да је циљ проушташког режима Фрање Туђмана био да огњем и мачем створи етнички чисту државу без или са што мање Срба.

ВАНДАЛСКИ НАПАД НА СТАРУ ЦРКВУ У МОСТАРУ

Најоштрије осуђује вандалски напад на Стару цркву (Црква Рођења Пресвете Богородице) у Мостару када је дошло да демолирања врата, скрнављења олтар, разбацивања предмета и крађе новца, изјавио је предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта. У питању је један од честих излива мржње према културном и вјерском наслеђу српског народа на подручју Мостара и Федерације БиХ.

Велики број оваквих и сличних насилничких чина имају за циљ да унесу додатни страх, немир и уз-

немиреност код преосталих Срба у Мостару и Федерацији БиХ, да им се пошаље јасна порука да нису добродошли и да се иселе у Србију.

То потврђују бројни примјери скрнављења наших цркава, гробова, споменика, физички напади и пријетње малобројним Србима, свирепо убиство српске повратнице у Високом, као и системско отивање и пљачка српске имовине.

Линта позива представнике међународне заједнице да се коначно огласе и јавно осуде нападе на малобројне Србе у Федерацији БиХ, њи-

хову имовину и културно и вјерско наслеђе нашег народа. Срамна ћутња међународних представника потврђује да за Србе у Федерацији БиХ не важе темељне

вриједности данашњег свијета: људска и мањинска права, владавина права и право на несметано његовање и чување националног и културног идентитета.

НАСТАВАК РАТНОХУШКАЧКЕ РЕТОРИКЕ БАКИРА ИЗЕТБЕГОВИЋА

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта оцјењује да изјава предсједника САД Бакира Изетбеговића, да ће опет морати да се брани мир и територијални интегритет БиХ, али да ће то бити лакше него прије 30 година, јесте наставак његове ратнохушкачке реторике. Бакир је у претходном периоду дао низ веома запаљивих изјава, као што су, да је Србија разарала на Балкану и да нема гдје није направила проблем у протеклих 30 година, да су се Бошњаци пре-

бројали и да су свјесни своје војне снаге и др.

Наведене опасне изјаве не само да изазивају узнемиреност, подижу тензије и подривају мир и стабилност у БиХ и региону, већ изазивају оправдану сумњу да постоји тајни план о наоружавању Бошњака и припремама за рат.

Апсолутно је јасно да се навјећа бошњачка странка није одрекла ратног програма Алије Изетбеговића, а то је стварање унитарне и исламистичке БиХ. Бакир Изетбеговић план-

ски и смишљено шири мржњу код бошњачког народа према Србији, Републици Српској и српском народу с циљем да се оправдају лажни митови о српској агресији, геноциду у Сребреници и опсади Сарајева и да се у коначници Република Српска укине.

Линта истиче да Србија треба да води активну борбу за истину о карактеру рата у БиХ, страдању српског народа, као и за истину о Сребреници и Сарајеву. Србија је чврсто определијелена за мир и стабилност и за очу-

вање Дејтонског споразума што подразумева поштовање територијалног интегритета БиХ, али и опстанак и свеобухватни развој Републике Српске.

За бошњачки народ би било много боље да се одрекне Бакира Изетбеговића и његове ратнохушкачке политике и да прихвати пружену руку сарадње од стране Србије на принципима међусобног поштовања, узајамног уважавања, процесуирања свих ратних злочина и једнаког односа према свим жртвама.

Тужилаштво Србије да покрене поступак за убиство цапрашких Срба код Сиска

Позивам Тужилаштво за ратне злочине да покрене кривични поступак за мучко убиство 22 српска цивила из цапрашких села, код Сиска, на Банији, поручио је председник Савеза Срба из региона Миодрог Линта.

Злочин над цапрашким Србима један је од највећих на подручју Сиска. Хрватске паравојне и полицијске снаге су 22. августа 1991. године пролазећи кроз села Чакале, Брђани, Трњани, Старо Село, Блинска Грета, Бестрма, Блински Кут, Кињачка и Брђанска Коса убијали кога год су видјели или им је изашао у сусрет.

Просјек година убијених цивила је износио 48 година, а најмлађа је била двадесетогодишња Жељка Боиновић. Послије овога догађаја Срби из наведених српских села више нису одлазили на посао у Сисак, већ су организовали одбрану својих кућа, а веома брзо су основали општину коју су назвали Цапраг.

Линта истиче да за један од најсвирепијих ратних злочина над српским цивилима током рата на подручју данашње Хрватске до сада нико није кривично одговарао.

Главни разлог јесте чињеница да се Хрватска није суочила са својом геноцидном и злочиначком прошлошћу. Хрватско правосуђе није независно и не-

пристрасно већ је етнички мотивисано и у функцији хрватске ратне политике. Жупанијско државно тужилаштво у Сиску је 2006. године одбацило кривичну пријаву коју су породице убијених поднијеле против четворице припадника Зенги за ратни злочин против цивилног становништва.

У срамном образложењу је наведено да су „њихови рођаци убијени у оружаном сукобу између паравојних група такозване САО Крајине и Хрватске војске или су колатерална штета тог оружаног сукоба”.

Поред тога, хрватски су судови, не само одбили тужбе за накнаду штете породицама погинулих Срба, већ су породице биле у обавези да надокнаде трошкове парничког поступка у износу до више хиљада евра. У питању је најдубље понижавање жртава и њихових породица.

ХРВАТСКА НАМЈЕРНО ОПСТРУИШЕ ОБНОВУ СРПСКИХ КУЋА НА БАНИЈИ

Председник Савеза Срба из региона Миодрог Линта истиче да Влада Хрватске намјерно опструише обнову порушених кућа на Банији из разлога јер су њихови власници у већини случајева Срби. Прошло је годину и осам мјесеци послје катастрофалног земљотреса на Банији а готово се ништа није промијенило у погледу санирања посљедица. Скандалозна је чињеница да Влада Хрватске није обновила ниједну порушену кућу за шта не постоји никакво оправдање. Због тога је велики број Срба принуђен да се иселава са Баније јер им држава Хрватска шаље поруку да нису добродошли. Јасно је да власт у Загребу на перфидан начин подстиче тихи егзодус Срба са Баније.

Други велики проблем јесте што хрватска власт опструише рушење хиљада тешко оштећених кућа које не могу да се поправе, као и појединих зграда.

Постоји један број приватних донатора који желе да поклоне или саграде куће, али је предуслов да се сруше оштећене куће и уклоне остаци. Такође, постоји један број људи који би сами изградили куће, али немају средстава да уклоне остатке порушених стамбених објеката.

Ипак, један мањи број породица је обновио своје куће уз велика финансиј-

ска издвајања. Међутим, Влада одбија да тим људима барем надокнади трошкове материјала уз неразумно објашњење да немају потребне елаборате. Очигледно је да Влади у Загребу није у интересу да се људи уселе у нове куће.

Линта наводи да у контејнерима и даље живи хиљаде људи међу којима су мајке с дјецом, старци и тешки болесници. Постоји значајан број тзв. канцеларијских контејнера који немају санитарни чвор и купатило и породице које живе у њима немају се гдје окупати већ 20 мјесеци.

Људи се зими смрзавају, а лети неиздрживо и тешко преживљавају због великих врућина. Влада Хрватске мирно посматра како људи живе у нељудским условима. Један дио људи ће да умре у контејнерима, а други дио ће се такође иселити, а Банија ће остати скоро потпуно без Срба.

Линта: Кампања лажи против кошаркаша Лешића

Најоштрије осуђујем срамну изјаву потпредседнице Владе Хрватске из реда Срба Ању Шимпрагу која се придружила бруталној кампањи лажи коју против српског кошаркаша и крајишког Србина Саве Лешића и његове породице воде хрватски медији и ветеранска удружења уз подршку хрватске власти, изјавио је председник Савеза Срба из региона Миодрог Линта.

Загребачки *Лушарни лист* је објавио хушкачки текст с циљем да се Сава Лешић представи као насилник који је тобоже лупио шамар малолетној кћерки хрватског полицајца и ветерана на путу Шибеник–Книн и који је заједно са својим братом и оцем тобоже физички напао тог истог полицајца и његовог сина у дворишту своје породичне куће у селу Рамљане код Книна!!! *Лушарни лист* наравно није контактирао Саву Лешића и чланове његове породице да би чуо њихову страну приче.

Такође, у Дневнику 2 Хрватске радио-телевизије (ХРТ) од 10. августа објављен је скандалозан прилог чији је циљ ширење мржње према прогнаним Србима који током љетних мјесеци долазе у већем броју својим кућама на подручју сјеверне Далмације и шире. Аутор прилога износи србмрзачку тезу да се сукоби на книнском подручју уви-

јек догађају у истом раздобљу тј. током љета, а да су учесници инцидентних ситуација увијек исти, јасно мислећи на прогнане Србе. То је потврдио градоначелник Книна Маријо Гађић који је изнио опасну измишљотину да су кривци за инциденте и сукобе лица која не живе у Книну односно прогнани Срби који преко љетних мјесеци у значајном броју долазе да посјете своја имања и ближе и даље рођаке.

Изјесни Венцо Бошњак је својом изјавом потврдио наведену измишљотину градоначелника Книна изјављујући да, „...када дођу ови, који су имали пребивалиште овдје тј. у Книну, направе проблеме”. Председник Координације ветеранских удружења града Книна Анте Анић Кремић је изнио провидну лажу да полицајац и отац малолетне дјевојке није гледао да ли је Лешић Србин или није, већ му је тобоже било важно што му је дијете било угрожено. Полицајцу и његовој малолетној кћерки је била важна национална припадност Лешића и чланова његове породице што су јасно показали називајући их четницима и псујући им четничку мајку. На крају прилога горе споменута Ања Шимпрага је осудила без икаквих доказа Саву Лешића и придружила се нарученој хајци против њега.

Сава Лешић је рођен у Книну 1988. године, а протјеран је са породицом и својим народом у злочиначкој акцији *Олуја*. Он је дао изјаву српским медијима из које се јасно види да су у ауто биле двије дјевојке које му нису дозвољале да их обиђе. Када је то коначно учинио почеле су да блицају и провоцирају дизањем два прста јер су видјеле да је у питању ауто београдских таблица. Сава је стао и заједно са супругом изашао из аута и пришао до њих. Малолетна дјевојка је почела да вербално напада Саву и његову супругу називајући их четницима, а затим је лупила шамар његовој супрузи и кренула да је чупа за косу истовремено пријетећи својим оцем који ради у книнској полицији. Послије инцидента Сава и његова супруга су ушли у ауто и кренули ка породичној кући у село Рамљане, а дјевојке су их пратиле. Након пола сата, пред кућом Лешића су се појавила два аутомобила из којих су изашли отац и брат малолетне дјевојке. Отац, који ради као полицајац, је претио да ће их све побити псујући им четничку мајку. Затим су он и његов син физички напали Саву, његовог брата, оца и мајку који су били принуђени да се бране да би сачували живу главу. Из изјаве Саве Лешића се може јасно закључити да је испричао истину о наведеном инциденту.

БЕСМИСЛЕНА ИЗЈАВА МИЛАНОВИЋА ДА ХРВАТСКА МОЖЕ ПОДИЋИ ОПТУЖНИЦУ ПРОТИВ ВУЧИЋА

Председник Савеза Срба из региона Миодрог Линта оцјењује као бесмислену и сумануту изјаву хрватског председника Зорана Милановића да Хрватска сутра може, ако буде лоше воље, подићи оптужницу против председника Вучића. У Хрватској и даље траје општа хистерија због оптужнице против хрватских pilota за свирепе злочине над српским цивилима на Петровачкој цести и у мјесту Сводна код Новог. Хрватски политичари и медији и многи други ни послје 30 година не одустају од лажног мита да су Србија и Срби агресори и да им је због тога у рату било све дозвољено и да самим тим нема никакве њихове кривице. Председник Вучић је константно мета бруталне кампање у Хрватској само из разлога јер тражи правду и за српске жртве.

Линта истиче да Зоран Милановић износи најбезочнију лаж да Србија нема право да подиже оптужнице против хрватских ратних команданата. Милановић добро зна да више од сто држава свијета, укључујући Хрватску, имају у свом законодавству дефинисано начело универзалне надлежности у случајевима кршења људских права. Судови многих земаља могу да суде људима који су починили ратне злочине, починили далеко од њихових граница. Србија је себи то право дала Законом о организацији и надлежности државних органа у поступку за ратне злочине (коловизијално Закон о ратним злочинима), који је донијет 2003. године.

Линта наводи да Хрватској није сметало када је Србија подизала оптужнице и судила за ратне злочине почињене против хрватских цивила и ратних заробљеника. Србија има, не само законско, већ и цивилизацијско и морално право и обавезу да суди свима који су починили ратне злочине на простору бивше Југославије. За Србију је то посебно важно јер ни Хашки трибунал ни судови у Загребу и Сарајеву нису процесуирали масовне и планиране ратне злочине који су почињени против српског народа.

НЕОЗБИЉНА ИЗЈАВА ПЛЕНКОВИЋА ДА ОПТУЖНИЦА ПРОТИВ ХРВАТСКИХ ПИЛОТА НЕ ПОСТОЈИ

Неразумна је и неозбиљна изјаву хрватског премијера Андреја Пленковића да оптужница Србије против хрватских pilota не постоји, као и да је надлежност Србије везано за процесуирање ратних злочина на простору бивше Југославије неприхватљива, оцјењује председник Савеза Срба из региона Миодрог Линта.

Пленковић је по зна који пут поновио бесмислену лаж да је Србија била агресор за вријеме Слободана Милошевића и да је напала Хрватску, БиХ и Словенију. Линта наводи да Андреј Пленковић веома добро зна да оптужница против четворице хрватских pilota итекако постоји и да је заснована на бројним чињеницама и доказима о монструозном злочину на Петровачкој цести и у мјесту Сводна код Новог над најмање 13 српских цивила, од којих четворо дјеце, а 24 особе су рањене. Поред тога, Пленковић веома добро зна да је Србија још 2003. године донијела Закон о организацији и надлежности државних органа у поступку за ратне злочине (коловизијално Закон о ратним злочинима) на простору бивше Југославије. Наведени закон добио је тада највише оцјене од стране ОСЦЕ-а и других међународних организација.

Линта истиче да Хрватска треба да се суочи са својом злочиначком прошлошћу и са посљедицама проусташке политике Фране Туђмана према Србима на крајишском подручју и у низу хрватских градова и мјеста гдје није било оружаних сукоба. Српски народ је био жртва агресије Туђмановог режима. Хрватска је водила агресорски, нападачки и пљачкашки рат, а крајишки Срби су водили одбрамбени, ослободилачки и праведан рат. Због тога крајишки борци треба да буду под посебном заштитом Србије. То конкретно значи да Србија треба да им пружи финансијску, правну и сваку другу помоћ да се бране од политички мотивисаних кривичних поступака које покреће пристрасно хрватско правосуђе.

ОСВЕШТАНА ЗВОНА У ПРИДВОРИЦИ: ЗАХВАЛНИЦА МИЛОРАДУ ДОДИКУ

У селу Придворица, општина Гацко, освештана су звона Манастира Светог великомученика Лазара. Донатор највећег звона је Милорад Додик, српски члан Председништва БиХ, док су преостала два даровали општина Гацко и Удружење Гачана из Београда.

Чину освештања звона присуствовао је Милорад Додик коме је владика херцеговачки Димитрије уручио захвалницу у знак сјећања за ово добротинство.

Придворица је село у коме су на Божић 1942. комшије муслимани заклали и спалили 168 мјештана. Нико у селу није преживио и од тада у Придворици нема Срба. Храм је обновљен и освештан 2009. године, захваљујући акцијама добрих људи, предузећа и даљих потомака страдалих.

На исти начин, претходних годину, двије, изграђени су објекти око храма и сам звоник.

НАКОН ВИШЕ ОД ОСАМ ДЕЦЕНИЈА ПОНОВО СЕ У ЛИПИ ЧУЈЕ ЦРКВЕНО ЗВОНО

На Цркви Вознесења Господњег у селу Липа код Биџаћа постављено је звоно које је освештао епископ биџаћко-петровачки Сергије.

Након више од осам деценија поново је зазвонило звоно у Липи. Звоно је дар породице Цигановић која је избјегла из овог мјеста.

Епископ Сергије, који је први пут као владика посетио овај храм, позвао је српски народ да обнавља своје огњишта у овом крају.

– Обнова овог храма значи много, с обзиром да је некако заостала, без обзира што се у близини налази мигрантски камп, али можда је то и добра страна да се село мало пробуди и да се људи који су поријеклом из овог мјеста врате – рекао је епископ.

Парох Славиша Милиновић каже да звоно симболизује васкрсење.

– Обнова Цркве представља васкрсење свакога од нас јер показујући љубав према Цркви, показујемо колико нам је стало до нашег краја – истиче Милиновић.

Владика Сергије је уручио и архијерејске захвалнице појединцима и организацијама које су у протеклом периоду помогле у обнови цркве.

ОСВЕЋЕЊЕ ХРАМА У ВРЉАНИМА

На Празник Успења Пресвете Богородице епископ биџаћко-петровачки Сергије освештао је обновљени храм у Доњим Врљанима. У служењу архијерејске литургије саслуживали су протопрезвитер-ставрофор Никола Пенно, протопрезвитер Дејан Зељкић, Александар Ђурић, презвитер Вељко Савић (Епархија аустројско-швајцарска) и протођакон Немања Рељић. Кум освештања Храма био је Душан Барјактаревећ са породицом. Чином протонамјесника одликован је презвитер Немања Грабеж парох врљански за његов труд и рад на парохији врљанској. Извршено је благосиљање славских приноса, а кум овогодишње храмовне славе био је Богдан Војводић са породицом. По завршетку свете литургије извршен је мали помен пострадалим борцима код спомен-обилежја у храмовној порти.

ГЛАВНЕ НАГРАДЕ ОСТАЛЕ ДОМАЋИНИМА

147. Невесињска олимпијада

Традиционалним коњским тркама на Братачком лугу код Невесиња завршена је 147. Невесињска олимпијада. Након 48 одржаних дисциплина и више приређених културних и туристичких садржаја спуштена је олимпијска застава на овогодишњем сабору традиције и витештва.

Ни овај пут није изостало огромно интересовање публике која је помно испратила такмичења у свим дисциплинама.

ОТКАЗАНА ТРКА АРАПСКИХ КОЊА

Главне награде остају у Невесињу пошто су у трци пунокрвних коња највише степенце побједничког постоља припале домаћим одгајивачима. Прву награду од 4.000 КМ и трећу у износу од 1.500 КМ заслужила су грла Душка Ђурасовића Гвантанаро и Импреси Бој док је други кроз циљ прошао Fast Engels Сашке Солдо.

За трку арапских коња било је пријављено осам грла, али је већина одустала од трке сматрајући да једно грло не припада раси коња предвиђених за ову трку. Стручна комисија је након увида у документацију спорног грла утврдила да припада арапским коњима, па су организатори наложили старт трке.

Међутим, пошто се на старту нису појавила најмање три грла, према пропозицијама такмичења, трка није могла бити одржана.

У Малој трци босанско-брдских коња и мјешанца све три награде отишле су у Жабљак, а заслужила су их грла Жарка Остојића, Гојка Јанковића и Бојана Стјеповића.

У атрактивној дисциплини потезање конопа са побједничког трона неवेशињску

УСКОРО НА ЛИСТИ УНЕСКА?

Неवेशињска олимпијада је претеча олимпијским играма. Кандидована је за Унескову листу културног наслеђа.

– Усмено предање говори да су коњске трке на Братачком лугу почеле негдје средином 19. вијека. Доласком Аустроугарске на ове просторе, ова олимпијска позорница постаје право олимпијско борилиште. Овдје су уређени павиљони, у циљу се пресејцала побједничка врпца, исплаћивани су подстицаји за узгајиваче коња и самим тим ова олимпијада добија шире размјере. Она постаје не само синоним за традицију него воља и борба свих такмичара да стекну титулу јунака – истиче новинар и публициста Драган Граховац.

екипу *Српски соко* скинуле су кршне делије из Угљевика.

екипу *Српски соко* скинуле су кршне делије из Угљевика.

НЕПРИКОСНОВЕНИ СКАКАЧ ГРОЗДАНИЋ...

Радован Грозданић из Даниловграда већ шест година заредом осваја прво мјесто у дисциплини скок у даљ. Овај пут опробао се и у дисциплини скок у вис. Грозданић каже да је јако важна до-

бра кондиција, али и концентрација за квалитетне скокове, како би крајњи резултат био за медаљу.

– Ово ми је седма година заредом да узимам прво мјесто у дисциплини скок у даљ. Ово је јако битна манифестација, а за мене је Невесиње најлепше мјесто за одржавање олимпијаде. Код нас у Црној Гори нема пуно оваквих манифестација, тако да је ово сјајна прилика да се опробамо у свим овим дисциплинама – каже Радован Грозданић.

... И РЕКОРДЕР АНДРИЋ

Радомир Андрић пуних 36 година учествује на Невесињској олимпијади и увијек осваја медаље. Године искуства, пркосна и упорна херцеговачка нарав била је кључна у његовој побједи.

– Освојио сам двије медаље. Једна у дисциплини трка у даку, а друга трка са јајетом у кашици. Могу да се похвалим да имам преко 100 медаља. Имам 57 година и такмичим се у пет дисциплина. Старост врши притисак, али докле год буду медаље, ја ћу се такмичити – прича Радомир Андрић.

Организатори истичу да свака олимпијада представља додатни мотив да буду још бољи, док је за учеснике разлог да истрају са надметањима у старим дисциплинама.

У Сремској Митровици одржана 11. Пасуљијада

Као и сваке године у Блоку Б у Сремској Митровици на Светог Илију, славу МЗ, окупило се 36 екипа и надметало у кувању пасуља. Поред Мјесне заједнице организатори су и Удружење Краљевина Србија, Град Сремска Митровица, Туристичка организација Сремска Митровица. Главни спонзор као и сваке године била је индустријска кланица *Миширос*.

Домаћин овогодишње пасуљијаде био је Горан Грабић.

У кувању пасуља прво мјесто је освојила екипа *Арија небеска*, друго мјесто припало је екипи *Никола Тесла*.

Треће мјесто припало је увијек веселим члановима екипе *Мостови на Дрини*.

У бацању камена са рамена најбољи је био Владимир Ерак из Удружења *Мостови на Дрини*.

Повод за Пасуљијаду је

» МОСТОВИ НА ДРИНИ: Одлични домаћини и кувари

свакако слава ове Мјесне заједнице, а како је рекао председник МЗ Блок Б Драган Божић планирано је да се сагради Храм посвећен управо Светом Илију.

– Биће то један диван

храм, можда и један од најлепших у Србији и по изгледу цркве и по самом уређењу око цркве. Радујем се што ћемо се онда сабирати око цркве – рекао је Божић и додао да је кум славе Урош Милин-

ковић из Бијељине кумство предао Јованки Иванић.

Председник Удружења *Краљевина Србија* Милош Павковић каже да је празник Свети Илија повод да се народ сабира, да се друже и веселе.

– Драган Божић већ годинама овдје организује и окупља људе не само из Србије, већ и из Републике Српске, Словеније... На оваквим манифестацијама људи се повезују, организују и многе хуманитарне акције...

Пасуљијада је присуствовала и градоначелница Светлана Миловановић са најближим сарадницима.

Специјални гости стигли су из Новог Места из Словеније, чију екипу чини чак 15 чланова. **ДРАГАНА БОКУН**

» ЖИРИ НА МУКАМА: Тешко је било оцијенити 36 укуса пасуља

ОДРЖАН 12. КРАЈИШКИ ВИШЕБОЈ У БАНАТСКОМ ВЕЛИКОМ СЕЛУ

» Најмлађи учесници Вишебоја

» Чланице ЖПГ Царза из Дрвара и чланице КУД-а Марија Бурсаћ из Банатског Великог Села

» Дејан Јанковић из екипе Горски вукови, председник истоименог Удружења из Уба је Илија Бранковић

У ЧАСТ И СЛАВУ ГАВРИЛА ПИЛИПОВИЋА

У Банатском Великом Селу у централном парку код Завичајне куће на Огњену Марију одржан је традиционални 12. Крајишки вишебој у организацији Удружења грађана Крајишки вишебој Банатско Велико Село.

Вишебој су традиционално отворили најмлађи трком у цаковима.

Ове године надметало се 7 такмичарских екипа у 9 традиционалних дисциплина: бацање камена са рамена, трчање у цаку, трчање по брвну, скок у даљ, скок у вис, пењање уз стожину, обарање руку, превлачење кличка и навлачење конопца.

Такмичари су дошли из разних крајева Србије, из Новог Сада, Београда, Шапца, Кикинде, Уба, Нових Козараца, Банатског Караторжева, Ливаде...

Побједници овогодишњег Вишебоја била је екипа Бемки из Кикинде. Друго мјесто је заузела екипа Крајишки вукови из Уба. Трећепласирана је екипа домаћина Крајишници из Банатског Великог Села.

Председник Удружења грађана Крајишки вишебој Борислав Стојисављевић каже да је циљ ове манифестације његовање и очување обичаја и традиције народа поријеклом из Босанске Крајине.

– Такмичење је протекло са пуно жара, борбености и енергије. Такмичари су се исти-

» Дио такмичара из три првопласиране екипе: Бемки, Крајишки вукови и Крајишници

цали својом изузетном физичком способношћу и снагом – рекао је Стојисављевић и додао да је ове године на такмичењу био присутан и најјачи човек Балкана, Владимир Булатовић из Кикинде.

– Такмичење је било у част прерано преминулог Гаврила Пилиповића, који је од настанка ове манифестације био стандардни такмичар домаће екипе Крајишници. За-

ста смо задовољни како је протекло Вишебој, а доброј организацији су допринијели и чланови женске етно пјевачке групе Царза из Дрвара и КУД-а Марија Бурсаћ из Банатског Великог Села. Такође и преко 15 удружења жена из региона које су тај дан имале избор за најљепши колач.

На такмичењу у прављењу најбољег крајишког колача са вишњама, побједнице су

жене из Удружења жена Нарцис из Нових Козараца.

Вишебоју је присуствовао и директор Фонда за избјегла и расељена лица и сарадњу са Србима у региону Душко Ђутило који је изјавио да ће Фонд заједно са Градом Кикинда издвојити средства како би се Завичајна кућа обновила.

Градоначелник Кикинде Никола Лукач такође је нагласио важност одржавања оваквих манифестација.

– Хвала Удружењу грађана Крајишки вишебој који организују ову манифестацију и на тај начин чувају традицију.

Крајишки вишебој поред МЗ Банатско Велико Село и Општине Кикинда подржали су и А.Д.Козара, Дестилерија Хуберш, Belle Chemical, Банини-Јафа, Тоша Марковић Кикинда и многи други донатори и спонзори.

Из УГ Крајишки вишебој најављују да ће ово Удружење заједно са Удружењем избјеглих и прогнаних Крајишника из Новог Сада чији је председник Миле Јованчевић, по први пут организовати ово такмичење у Новом Саду.

Циљ је да кроз организацију културно-спортских манифестација и такмичења у традиционалним дисциплинама шире и његују бренд села, традиције и обичаја.

ДРАГАНА БОКУН

ОДРЖАНА 11. ЗЕЛЕНА НОЋ: БОРБА СА ОПСТАНАК НК ПЕТРОВА ГОРА

Петрова гора није само планина на Кордуни, већ тај назив носи и најстарији фудбалски клуб у Војнићу, основан 1946. године. Континуитет трајања овог клуба је прекинут по завршетку ратних дешавања крајем прошлога вијека, али захваљујући великој вољи и ентузијазму српских повратника клуб је обновљен 2006. године.

Манифестација Зелена ноћ датира још из времена прије ратних дешавања деведесетих година. То је дан на коме се окупе пријатељи НК Петрова гора како би кроз спортско дружење и забаву успоставили још боље везе.

Након двије године паузе због пандемије короне, 13. августа 2022. године по 11. пут одржана је Зелена ноћ.

Спортски дио програма одвијао се у центру Војнића. Стотињак гледалаца је уживало у фудбалским бравурама на стадиону крај Радоње. Мада резултати нису били у првом плану у првом сусрету Прва њаршизанска тимназија Рујевац (ППГ Рујевац) је победила домаћина Петрову гору са 4:2.

Велику пажњу је привукао и меч ветерана. Корона је спречиола традиционално гостовање екипе Кароика (расељени ветерани), па је домаћа екипа Галактикоса одиграла ревијални меч против спортских пријатеља из Истре, екипе Савурдија, који је завршен без побједника – 1:1. Занимљиво је да је у овом мечу запажену улогу имала Кристина Кнежевић, играчица карловачког Женског фудбалског клуба Четири ријеке. Највеће заслуге за одигравање ове утакмице припадају Мићи Јагровићу који живи у Истри, али никада не заборавља родни Кордун.

Након завршетка спортског програма

услиједио је забавни дио који се одржао на Петровцу, једном од врхова Петрове горе. Уз музику и добру храну уживало је више од 700 људи.

У програму је учествовала крајишка група Саво и Љубиша, као и пјевачи Михајло Бота и Душан Каназир, док је програм водио један од некадашњих играча подмлатка НК Петрова гора даровити Стефан Лончар. Председник клуба Саша Колар је за Српско коло испричао да је ова манифестација веома важна за опстанак клуба, јер се на њој кроз улазнице и томболу сакупи одређен дио неопходних средстава.

– Тренутно имамо сениорску екипу и регистрованих 35 играча. Највећи проблем је што већина играча живи, учи, студира или ради у већим хрватским градовима, па је тешко омогућити да тренинзи буду у пуном саставу – прича Колар.

Он истиче да је веома поносан што је тре-

нер екипе Ђуро Ђука Батинић, истинска фудбалска легенда карловачке жупаније. Међутим свјестан је и да је највећи проблем клуба недостатак подмлатка.

– Некада смо имали и млађе селекције, али расељавање је учинило своје и сада више нисмо у могућности да сакупимо довољан број дјецe. Ако могућности буду дозвољавале наша је велика жеља да поново оживи оmlадинска школа – прича Колар.

Осим њега као председника СД Петрова гора управу још чине Љубомир Мађерчић, Саша Трбојевић, Бојан Добросављевић, Александар Чутурило, Саша Кнежевић и стари економ клуб Милош Чавић (Пићи).

Колар истиче да клуб не би могао опстати без помоћи пријатеља, међу којима су угоститељи са Кордуна, привредници из дијаспоре, као и људи који предводе локалне и спортске институције.

– Велику захвалност дугујемо карловач-

ком дојупану Дејану Михајловићу, начелницима Перици Матијевићу (Крњак), Милану Врги (Вргинмост), Небојши Андићу (Војнић), као и Добровољном ватрогасном друштву из Крњака. Посебно смо захвални Спортско-рекреативном друштву Срба из Хрватске које предводи председник Милан Мартиновић и секретарица Тајана Драгићевић. Они помажу рад спортских клубова наших повратника.

Екипу Петрове горе највећим дијелом чине Срби повратници, а међу играчима има и припадника других националности. Војнић је мало мјесто, али у њему постоје два фудбалска клуба. Хрвати досељени из БиХ су 1995. године основали НК Војнић '95. који је члан Прве жупанијске лиге Карловачке жупаније. Према ријечима Колара односи између ова два клуба су врло коректни.

Колар истиче да је Петрова гора била веома почаствована што је на Зеленој ноћи међу гостима био и Ивица Драгић, председник братског ФК Кордун из Кљајићева.

– Важне су везе са браћом која данас живе у Србији. Веома се радо одазивамо на ревијалне утакмице које се одржавају у Кљајићеву, колонијстичком мјесту поред Сомбора у коме живи велики број људи родом или поријеклом са Кордуна. Такође, имамо и веома добру сарадњу са фудбалским клубом и нашим земљацима у Бусијама, највећем избјегличком насељу у Србији. И претходних година за опстанак нашег клуба била је веома значајна свака помоћ коју смо добијали из матице – каже Колар и додаје да је у новој сезони императив да клуб остане у истом рангу такмичења.

ТРИФКО ЂОРОВИЋ

ИМЕ КОМАНДАНТА ДОБОВОЉАЧКОГ ОДРЕДА НА СОЛУНСКОМ ФРОНТУ (СА СЛИКЕ)		ПЈЕСМА И ПЛЕС СА ОСТРВА ИКАРИЈЕ	НАРОДНО ИМЕ ЈУНАКА СА СЛИКЕ	РАНИЈА ГЛУМИЦА ГАРДНЕР
ЖИВИО (ИТАЛ.)				
МЕТАЛНО ОЈАЧАЊЕ				
"ПРО-ИЗВОДИ" КОКОШИ				
ИЗВИ-БАЧКО РОНИЛАЧКИ ВОД				ПОМАЛО ХРАМАТИ, РАМАТИ (НАР.)
ИМЕ ВОЈНИЧКОГ ГРОБЉА У СОЛУНУ НА КОМЕ ЈЕ ПРВОБИТНО САХРАЊЕН ЈУНАК СА СЛИКЕ	МЈЕСТО РОЂЕЊА ВОЈВОДЕ СА СЛИКЕ	ЗОНА	ГРАД У ШВАЈ-ЦАРСКОЈ	
ЗАПАД-СЈЕВЕРО-ЗАПАД			МЈЕСТО КОД ЦЕТИЊА НЕТО	
УЗВИК ДОЗИВАЊА		ЃАТО, ПИСАР ЖЕЉЕЗНИЦА		
МАЊА БОДЉИ-КАВА ЖИВОТИЊА			КРАБА ПРИТОКА ДРИНЕ ЛИТАР	
ТУНИС		СЛАТКИШ РАТЛУК БАЈТ		
ИСТО-РИЈСКИ ИНСТИТУТ БЕОГРАД			ВОЈИСЛАВ КОСТИЋ УРЛИК ЖИВОТИЊА	
16. И 27. СЛОВО НАШЕ АЗБУКЕ		ДИВЉА МАЧКА ЗАР, КОПРЕНА		ВОЛТ ЖАОКА, БОДЉА
МЛАДУНЧЕ ЛАВА				ТАНТАЛ ВАЉЕВО
САСТАВНИ ВЕЗНИК		ЕНИГ-МАТСКИ КЛУБ РАДИЈУС		БАШТА СЈЕВЕР
ВРСТА ФРАН-ЦУСКОГ ПЕЦИВА				

Презентација: вива, оков, јаја, ИРВ, Нион, ЗСЗ, Пота, еј, потар, јек, Пива, ТН, локум, ИИБ, Боки, нц, рсц, В, лавић, Та, и, ЕК, врт, кроасана.

21. Смотра фолклора у Дрвару

У Дрвару је одржана 21. Међународна смотра фолклора *Аматери своје граду*. У Радничком дому, игре и пјесму представило је 20 културно-умјетничких друштва из Републике Српске, Федерације БиХ и региона.

Ова традиционална манифестација окупила је Дрварчане расуте по свијету и госте ове општине из регије.

Организатор манифестације је Аматерско-културно умјетничко друштво *Мира Лукач* из Дрвара, које ове године обиљежава и 98 година постојања.

Председник Друштва Радослав Боснић рекао је *Срни* да су дрварски фолклорашки наступали широм планете и да су „оставили траг“ гдје год да су заиграли и запјевали.

Културно-умјетничко друштво *Јандрија Томић Ђић* из банатског села Крајишник из Србије негује традицију и обичаје крајишких Срба, а Мирославка Родић из овог КУД-а каже да су Крајишници колонисти населили село Крајишник у којем живе и дјелују.

Представљена је традиција Срба са тремеће Лике, Босне и Далмације. Из Хрватске у Дрвар су пристигла друштва из Книна, Ервеника,

Удбине и Сплита, а Владимир Маринко је у Дрвар стигао из Врлике, малог мјеста у Далматинској Загори.

– Једна од најљепших народних ношњи је врличка. Специфичан је детаљ што се врличка народна ношња разликује када је носе дјевојчице, дјевојке и удате жене. Живописна и пуна детаља. Из врличког краја долази и древни православни обичај – чување Христовог гроба – рекао је Маринко.

Као гост, дио смотре била је председник Удружења жена *Косовске долине* из Хрватске, Радмила Берић. Добитница је Ордена председника Србије, Александра Вучића, за допринос у раду са српском заједницом у Далмаци-

ји. Каже, поносна је на одликовање јер добра дјела „малих људи“ постају видљива.

– Ми смо из Хрватске могли овдје да се покрену додатно освјетљавање спортско-рекреационог центра *Радомир Ковачевић*, тако да је то један у низу наших заједничких пројеката – каже Берићева.

Помоћник начелника општине Дрвар Бранкица Милаковић рекла је да је општина генерални покровитељ смотре фолклора и да се труде да буду добри домаћини.

Догађају је присуствовао велики број посјетилаца, међу којима и млађи нараштаји који ће наставити да проносе културну баштину овог слободарског краја.

ДУЖНИ СМО ДА ПОШТУЈЕМО ЗАВЈЕТНУ ВОЉУ АНЕ КЉАЈИЋ

ПОСЛИЈЕ 80 ГОДИНА ОДРЖАН ПОМЕН КТИТОРКИ БАЊЕ РУСАНДА

Након осам деценија одржан је парастос Ани Кљајић првој ктиторки и управитељки бање *Русанда* у Меленцима. Бања *Русанда* је данас Специјална болница за рехабилитацију и представља једну од значајних установа тог типа. Бања се налази на обали највећег сланог језера у Србији – Русанде код Зрењанина, тачније близу насеља Меленци.

На иницијативу мјесног свештеника Николе Бибића од Јенопоља давне 1877. године Ана Кљајић је у спомен два рано умрла сина и мужа основала Фонд за изградњу Бање. Већ следеће године Бања је почела да ради што свједочи текст на плочи „Болном човјечанству, а у корист Српске православне цркве Меленачке 1878. године, Јосиф и Ана Кљајић“.

За њу бања *Русанда* није била мјесто на коме се искључиво лијече физичке боли, него и оаза мира у којој су

се путем разних културних збивања храниле душе људи. Ана је управљала овим љечилиштем све до своје смрти 1883. године.

Фонд је и после тога функционисао до Другог свјетског рата када се врши национализација Бање, чиме Ана и њено хумано дјело одлазе у заборав.

Знајући да је живот на овим просторима варљив Ана као да је предосјетила будуће догађаје, па у основном писму тражи да се њена гробница и ограда одржавају, као и да јој се сваке године на

њен имендан, празник Успења Свете Ане, даје парастос, „на којем имају богослужити сви овдашњи свештеници као награду достојну моје закладе и успомене“.

Ове године одржан је помен, а наредни корак би требао да буде уређење споменика и ограде, уз наду да ће они који су били на лијечењу у бањи *Русанда*, као и сви људи добре воље, прилогом учествовати у таквој акцији.

То је најмање што може да се учини у знак захвалности и поштовања према лику и дјелу велике добротворке Ане Кљајић.

МИЛИНКО АРСЕНОВ

Пјесници посјетили спомен-парк у Босанским Лужанима

У Дервенти су одржани 21. Међународни илиндански пјеснички сусрети *Прљача 2022*, у организацији Српског књижевног клуба *Вихор* из овог града, гдје је промовисан заједнички зборник *Илинданско тјесничко саборовање* гдје су представљени награђени учесници манифестације.

Учесници су организовано посјетили спомен-парк за 408 убијених Срба, који је подигнут у знак сјећања на невинне жртве усташког терора над Србима Лужанске парохије, поводом 80 година од њиховог страдања, а који је владика зворничко-тузлански Фотије освештао прошле године.

Свештеник Драган Зарић је подсетио да су 26. августа 1941. године усташе у Славонској Пожеги убиле 405 мушкараца старијих од 16 година из села Босански Лужани, Нови Лужани, Костреш, Барица.

– Богу хвала, након толико година скупили смо снаге и моћи да, пошто се за њихове гробове не зна, а споменик који је био у Славонској Пожеги 1991. године је порушен, да ово буде споменик у знак сјећања на њихову невинну жртву, и да се окупљамо – навео је Зарић.

Мјештанин Васо Мичић је рекао да је жеља да се људи врате на ово мјесто и сјете својих предака.

– Ово је изграђено у знак сјећања на људе који су овдје посљедњи пут били живи, јер одавде су отишли у смрт. Они немају гробова имају само имена – каже Мичић.

Спомен-парк је изграђен на мјесту пиламе и млина гдје су усташе 24. августа 1941. године довеле 405 Срба мушкараца старијих од 16 година из Босанских Лужана, Нових Лужана, Костреша и Барице.

Сутрадан су заробљене Србе усташе возом превезли у Славонску Пожегу гдје су их

на звјерски начин побили 26. августа 1941. године. Никада није тачно утврђено гдје су њихова тијела сахрањена.

Страдање Срба овог краја почело је 14. априла 1941. године када су усташе убиле свештеника Милоша Петровића испред парохијског дома у Босанским Лужанима.

Председник Српског књижевног клуба *Вихор* Ненад Симић је истакао да је ове године у програм манифестације уврштена и посјета спомен-парку за убијене Србе.

– У протеклом времену о страдању Срба села Босанских Лужана, Нових Лужана, Костреша и Барице је писано, али тражећи трагове о томе стекао сам утисак да није довољно, да недостаје много информација. Изградњом спомен-парка, окупљањем, годишњим помен парастосом и ширењем истине о страдању Срба из ових крајева чинимо много да никада више ниједан човјек не доживи страдање и мучење које су имали Срби за вријеме Другог свјетског рата, али и свим другим ратовима – рекао је Симић.

Међу посјетиоцима били су чланови Српског културног друштва *Просвјетља*, пододбор Слатина /Хрватска/, представници Завичајног удружења Срба *Коријени* из Сомбора, Књижевне заједнице *Васо Пелајић* Бањалука, Савеза српских књижевника Словеније и Удружења европске академије српских наука и умјетности из Љубљане.

Учесници манифестације посјетили су ријеку Укрину у непосредној близини спомен-парка, и заједничким фотографисањем овјековјечили тренутак боравка.

Генерални покровитељ манифестације био је град Дервента – градоначелник Милорад Симић, а суфинансирање пројекта први пут је подржало Министарство просвјете и културе Републике Српске. **ПОСАВСКЕ НОВОСТИ**

ЧЛАНОВИ ЗУ ХЕРЦЕГОВИНА ИЗ СУБОТИЦЕ ПОСЈЕТИЛИ МАНАСТИР ГРАБОВАЦ

Чувар православља у јужном Задубављу

Чланови Завичајног удружења Херцеговина из Суботице 17. августа су посјетили манастир Грабовач, присуствовали вечерњој литургији, обишли знаменитости манастира, гдје су их братски дочекали и угостили јеромонах Митрофан, мати Варнава и мати Софија, захвалили се на дару Удружења клима уређаја који је неопходан за потребе манастира.

Манастир Грабовач је један од два постојећа жива манастира Српске православне цркве на подручју данашње Мађарске. Налази се у близини Баје. Некада је био једно од вјерских и културних средишта Срба у Панонији, а данас једно од главних мјеста окупљања српске заједнице у Мађарској.

МАНАСТИР ПОДИГЛИ ИЗБЈЕГЛИ МОНАСИ ИЗ ДАЛМАЦИЈЕ

Манастир су подигли 1587. године монаси који су због глади и немаштине избјегли из далматинског манастира Драговић. Први игуман је постао Пајсеј који је из Далмације дошао на подручје грабовачког манастира са тројицом монаха још 1585. године и ту затекао рушевине једне старе цркве на чијим зидовима су се још видјели остаци живописа са хришћанским ликовима.

Монаси нису били у прилици да обнове ту, по свему судећи већу цркву, па су близу ње подигли једну мању од камена коју су посветили арханђелима Михаилу и Гаврилу. На челу са игуманом Стефаном 1619. године пристигла је у манастир Грабовач

још једна група монаха из манастира Драговић, пренијевши са собом већи број богослужбених предмета и дио манастирске библиотеке.

За православно српско становништво у Барањи и у ширем Задубављу манастир Грабовач је временом израстао у најзначајније духовно средиште.

У XVII вијеку манастирски посједи су повећани, крчењем шума засађени су воћњаци и виногради. Међутим, како су његов углед и богатство расли, манастир је повремено постајао мета разбојника. Тако је најприје 1667. године манастир тешко опљачкан и убијено је неколико калуђера са игуманом. Слична несрећа задесила је манастир и 1684. године када су се Турци повлачили од Беча и Будима.

АРСЕНИЈЕ ЧАРНОЈЕВИЋ СПРИЈЕЧИО УНИЈАЋЕЊЕ

Судбина скоро опустјелог манастира постала је веома

тешка нарочито у вријеме Велике сеобе, када је манастир Грабовач био под снажним притиском нове аустријске власти да се прикључи „лечујској унији“, коју је католичка црква прогласила крајем јануара 1690. године.

Међутим, доласком патријарха Арсенија Чарнојевића 1695. године у манастир и његовим тромјесечним боравком у Грабовцу, успјешно је отклоњена опасност од унијаћења. Манастирско братство почело је поновно да се организује, међутим, већ 1703. године за вријеме устанка Ференца Ракоција долази до поновног разарања манастира. Спаљен манастир остао је пуст све до 1711. године, када су се неки монаси вратили у Грабовач.

НОВИ ЖИВОТ У 18. ВИЈЕКУ

Послије тешког периода страдања, у XVIII вијеку долази до поновног јачања и процвата манастира. Изградња је почела 1736, а приведена је крају 1741. године, док је двоспратни звоник призидан уз западну фасаду тек 1761. године за вријеме архимандрита Софронија Кириловића, будућег епископа будимског.

Аутор зидних слика био је новосадски сликар Андреј Шалтист који је посао у Грабовцу завршио 1785. године. Осликавањем зидних површина и подизањем репрезентативног иконостаса, у манастиру Грабовцу је настала, по умјетничким квалитетима и по стилским рјешењима, једна од најразвијенијих и најупечатљивијих цјелина српског бароког сликарства.

ДРАГАНА БОКУН

У ФУТОГУ ОДРЖАН 10. ЗАВИЧАЈНИ СКУП БАНИЈАЦА ИЗ ЖИВАЈЕ

Јубиларни 10. пут се око 90 мјештана некад највећег банијског села Живаја, које се налази на правцу између Хрватске Дубице и Суња, са-стало 6. августа 2022. године у спортском центру Фер илеј у Футогу.

Била је то прилика да поразговарају и присјете се некадашњег живота у родном селу, али и свих оних страхова које су се прије 27 година десиле у злочиначкој акцији Олуја.

Према ријечима једног од активних учесника овог завичајног окупљања Ранка Јанузивића повољан географски положај Живаје смјештене у равници између ријека Саве и Уне омогућио је да у најсрећније вријеме ту живи око 1.000 становника.

СРПСКА ПРЕЗИМЕНА

Село је дугачко, чак 7 километара, укупне површине 30 километара квадратних. Колико је српских породица некад живјело овдје свједоче и презимена: Микановић, Гачић, Радишић, Гвозден, Слијепчевић, Поповић, Пољак, Радошевић, Вукмировић, Мећава, Јанузивић, Загорац, Роксандић, Матић, Берберовић, Томић, Кокрља, Вујановић и Ећим.

– Живаја је формирана крајем 17. вијека. Село је препознатљиво по свом заштитнику Светом Илији коме је посвећена црква подигнута 1885. године. До 1991. године поводом празника у селу би се одржавали народни сабори и спортски турнири. Након пада Републике Српске Крајине око десетак породица из села се обрело у Футогу. Управо на иници-

јативу тих породица прије десетак година, везани родбинским и кумовским везама, почели смо да се окупљамо или за Светог Илију или у први викенд након празника – каже Јанузивић.

Он истиче да је село познато и по томе што је изнедрило народног хероја Петра Мећаву који је у Другом свјетском рату повео српски народ овога краја у борбу против окупатора. Прославио се у борбама за Бишаћ, Сухачу, Босански Нови, Сански Мост и Бањалуку, да би као командант Десете крајишке дивизије смртно stradaо у борбама за ослобођење Травника. У његову част након рата у селу је формиран фудбалски клуб који је носио име Мећава.

– Да би одржали завичајни дух у Футогу се приликом окупљања земљака подразумева и одржавање турнира у малом фудбалу. Ове године учешће су узеле млада и стара екипа Мећава, Банија Словинци и побједници турнира екипа Дача и Шап.

Земљаци су се потом дружили уз домаћинску трпезу, а Ранко Јанузивић који је сво-

јевремено био и један од најближих сарадника легендарног пјевача Баје Малог Книнце се увијек потруди и за добар музички програм у коме учешће узме неко од познатих извођача крајишке музике. Ове године то је био бенд Гоци и Роца.

КАКО САЧУВАТИ ТРАДИЦИЈУ

Јанузивић каже да се у Живаји и сада људи окупе за Светог Илију, али су ти скупови све мањи.

– У обновљеној Цркви Светог Илије, коју су усташе порушиле 1942. године, одржава се славска литургија. Међутим, све нас је мање, данас у Живаји живи тек око 60 становника старије животне доби. Остали су се раселили широм свијета и наш завичајни скуп у Футогу је покушај да укључимо и наше потомке и колико можемо сачувамо традицију и име нашег села – закључује Јанузивић.

Предраг Слијепчевић каже да поред тога што се стари пријатељи окупе, ово је прилика да се и њихови потомци међусобно упознају.

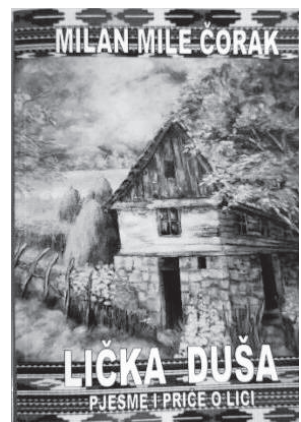
ТРИФКО ЂОРОВИЋ

Збирка пјесама и прича о Лици

Након објављене збирке пјесама под називом *Вуковар у срцу* Милан Миле Чорак објавио је и књигу *Личка душа – њесме и приче о Лици*.

На овај начин вуковарски пјесник, рођен у Лици Милан Миле Чорак, кроз поезију је повезао своја два завичаја, онај први у којем је рођен и други у којем је одрастао и провео готово цијели свој живот.

– За људе из Лике обично се каже да су тврди, али имају мекану душу и, ма гдје да се налазе, Лику воле изнад свега. Ја сам рођен у Лици, али у Вуковару сам провео животни вијек, нисам много одлазио тамо, а тај недостатак Лике у мом животу надокнадио сам пјесмама. Књига се састоји из неколико дијелова, а први дио се односи на мој предговор у ко-

јем сам објаснио зашто књига о овом крају – истакао је Чорак.

Пјесник је у књизи објавио осамдесетак пјесама од којих се готово пола односи на Лику и њене природне љепоте и људе који је красе. Биографски дио књиге односи се на страдање пјесни-

кове породице, али и цијелог тог краја, са посебним освртом на деведесете године прошлог вијека.

Књига је компилација прича и пјесама и док у пјесмама доноси углавном личке мотиве у којима описује родни крај, села, обичаје, природне љепоте, у причама се аутор бави детаљима из свог живота везаним за усмене на Лику и људе који су судбински везани за овај крај. На крају књиге доноси и коментаре Личана на његово писање у заједничком завичају, људи који су расути по свијету, али не заборављају своје поријекло.

Након ове књиге и збирке пјесама о Вуковару, Чорак припрема и трећу своју књигу која ће, како сам каже, бити посвећена љубави, вјери и животу.

СРЂАН СЕКУЛИЋ/СРБИ.ХР

Одржан 9. сабор братства Самарцић

Са свих страна Балкана а и шире Самарцићи су се окупили у Ивањници и направили атмосферу радости окупану весељем.

Као што су преци преносили традицију са колена на колено по њиховом узору тако и најстарији Самарцићи своја знања дијеле најмлађима. **ДАРКО ЗОРАНОВ САМАРЦИЋ**

Овај пројекат је суфинансиран из Буџета Републике Србије - Министарства културе и информисања. Ставови изнети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је доделио средства.

ОДРЖАН ВЕЛИКОГОСПОЈИНСКИ ТУРНИР У БОЋАЊУ НА НОВОМ БЕОГРАДУ

» Народни посланик Миодраг Линта са учесницима турнира

Сабор крајишких боћарских репрезентација

Боћарски клубови *Козара* и *Нови Београд* четврти пут по реду су на свом терену на Новом Београду организовали Великогоспојински турнир на коме су се окупиле репрезентације општина Бенковац, Дрниш, Книн и Обровац.

Циљ турнира је пропaгирање спортског боћања, ширење сарадње и пријатељства, очување традиција окупљања људи добре воље,

бављење спортским боћањем у вријеме паузе такмичења по лигама.

Судија турнира је био Живко Трујкић.

Прво мјесто освојила је екипа *Дрниш* у саставу Милош Милаковић (селектор), Милан Јанковић, Срђо Раич, Никола Грујић, Јосип Зелић, Момир Вуковић, Предраг Миланковић, Јовица Стојић и Радивоје Тасић.

Сребро је отишло у ру-

ке чланова екипе *Обровац*, а то су Дарко и Никола Гагић, Радивој Стопа, Зоран Веселиновић, Ненад Симић (селектор), Немања Симић, Бора Пановић, Никола Симић, Неђељко Декић.

Треће мјесто освојила је екипа *Бенковац* у саставу Срболоуб Стегњаић, Сретко Петковић, Миле Богуновић, Анђелко Корлат, Жељко Цулаћ (селектор), Момир Вртача и Славко Масникоса.

Четврто мјесто припало је екипи *Книн* у саставу Милорад Бјелинић (селектор), Милош Балаћ, Урош Шарац, Ђуро Зеленовић, Перо Кнежевић, Младен Плејо, Сањин Чоко, Никша Ђујић, Славко Лалић и Вељко Поповић.

Присутнима се обратио и народни посланик и предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта који је и уручио медаље и пехар побједницима, те је рекао да

овај турнир има посебан значај јер учествују четири далматинске општине.

– Био сам на много турнира и примијетио да учесници бирају неутралне називе екипа. И увијек подстичем да се дају називи по нашим селима, ријекама, планинама... На тај начин шаћемо поруку да је то наше и да су тамо живјели наши преци. И посебно ме радује што сте изабрали да се баш на Вели-

ку Госпојину одржава ваш турнир, јер је тај празник и слава нашег најстаријег манастира Крупа.

Линта поручује да држава Србија треба да обрати више пажње на овај спорт. Јер су боћари освојили преко 30 медаља на свјетским и европским такмичењима.

Након турнира настављено је дружење уз завичајну пјесму Милета Делије.

ДРАГАНА БОКУН

ПРЕОБРАЖЕЊСКИ ТУРНИР У БОЋАЊУ У БАЧКОЈ ТОПОЛИ

ДОМАЋИНИ ЗАДРЖАЛИ ПЕХАР

У Бачкој Тополи одржан је традиционални 16. Преображењски турнир у боћању поводом славе Клуба досељених и прогнаних лица општине Бачка Топола.

Тополчани су познати као добри домаћини, па су и ове године угостили 14 пријатељских екипа, на чије турнире се и они радо одазову. Било је екипа и из Суботице, Болеча, Нових Бановаца, Београда...

Медаље и пехаре побједницима уручио је предсјед-

ник Клуба Миле Павлица и пожелио им угодан наставак вечери, уз вечеру и музику.

Прво мјесто је припало домаћинима, екипи из Бачке Тополе (Боро Гојић, Лазар Зорановић и Зоран Марица). Друго мјесто је отишло у руке екипе из Суботице (Петар Радаковић, Петар Рнић и Љубиша Мацура).

Екипа из Нових Бановаца (Милан Павасовић, Душан Вуковић и Маринко Баљак) је освојила треће мјесто.

Чланови Клуба досељених и прогнаних лица општине Бачка Топола задовољни су што је турнир протекао у фер-плеју и лијепом дружењу и надају се да ће се традиција наставити и следеће године.

Организатори се захваљују Локалној самоуправи Бачка Топола, Мјесној заједници, и Фонду за избјегла и расељена лица и сарадњу са Србима у региону што су подржали турнир.

БАЛОТАЊЕ У ПАНЧЕВУ: Доминација Крајишника из Банатског Новог Села

У Панчеву је на Велику Госпојину одржан боћарски турнир на којем је учествовало 20 екипа.

Побједници су екипа Печењара *Шуша* из Банатског Новог Села, друго мјесто је освојила екипа Панчево 1 и треће Банатско Ново Село.

Далматинци су боћање доијели у Панчево, како организатори кажу још прије рата, али се омасовило када су Војводину масовно населили Крајишници после Олује.

Некада су се боћари такмичили, како нам је рекао Зоран Граовац један од организатора на травнатом терену, док нису самоиницијативно и властитим средствима направили прави боћарски терен прије четири године. Претежно су у питању Далматинци, и на теренима се окупљају свако вече.

– Сада правимо надстрешницу да можемо да се дружимо и када пада киша. Често се договоримо, па спре-

мамо и храну, печемо роштиљ, тањирачу или кувамо нешто. Људи који се ту окупљају прије подне раде и увече желе негдје да се опусте. Највише има људи из Книна и околине, од обичног радника до доктора, и сви смо као једно. Додуше, имамо и два Ужичанина који долазе, Лука Вујовић власник ресторана *Мали рај* је Херцеговац и сваки дан је на теренима, из Босне из Герзова Митар Зубић који је главни за све...

Граовац наглашава да је управо Зубић највише допринио да сада имају свој терен.

Њихова екипа је редовна и на турнирима по цијелој Војводини.

Оно што им је жао што нема могућности за дружења зими, некада су ишли у кулану, која је сада затворена.

Граовац наглашава, да боћање није тешко, али је изузетно добро за све људе у зрелим годинама који своје радно вријеме проводе сједећи, ово је прилика да ходају, разгибају се и бораве на свјежем ваздуху. У овим турбулентним временима, боћарски терен им је као уточиште.

ДРАГАНА БОКУН

Боћање у склопу Златне јесени у Гудурици

У Гудурици 28. 8. одржан је турнир у боћању гдје се окупило 20 екипа.

Овај турнир се одржава сваке године у склопу манифестације *Златна јесен* која обиљежава почетак бербе грожђа, а ове године се одржава по 20. пут.

Покровитељ је општи-

на Вршац, а спонзори *Олујих комјанија* и *Цешинка Јасеново*.

Побједници турнира су Буковица из Вршца чији су играчи Дамир Драгић, Никола Драгичевић и Радмиловић.

Друго мјесто освојила је екипа *Земун*.

